

Bulletin slovenskej advokácie

advokáti
proti násiliu

NEPREHLIADNITE!

**PRÍLOHA -
LIST ADVOKÁTOM**

1. Vzdelávacie podujatia
2. Povinné platby
3. Konferencia 2021

**Problematická
pôsobnosť
veľkého senátu
Najvyššieho súdu SR**

**Zmenkové spory
podľa Civilného
sporového poriadku**

**Stále živý fenomén:
Vyber si svoj súd**

**Právne otázky
súvisiace s pôrodom
dieťaťa v čase
pandémie COVID-19**

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelniková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzavierka odbornej časti: 3. 12. 2020

Uzavierka redakčnej časti: 14. 12. 2020

Toto číslo vyšlo 30. 12. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 12/2020

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Odňatie disciplinárnej právomoci komore by bol bezprecedentný zásah do slobodného a nezávislého výkonu advokácie
Peter Štrpka
- 8 **DISKUSIA**
8 Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR
JUDr. Tadeáš Majchrák
- 12 Medzinárodná právomoc v sporoch o vecných právach k hnutelným veciam podľa nariadenia *Brusel Ia*
Mgr. Ľuboslav Sisák
- 16 Posun aplikačnej praxe pri riešení „úrokov po splatnosti
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 17 Advokáti proti násiliu

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 18 Zmenkové spory podľa Civilného sporového poriadku
JUDr. David Vöröš
- 25 Stále živý fenomén: Vyber si svoj súd
JUDr. Marek Kundrát, LL.M.
- 31 Právne otázky súvisiace s pôrodom dieťaťa v čase pandémie COVID-19
doc. JUDr. Andrea Erdősová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 39 Zodpovednosť štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú vyhláseniami verejných činiteľov v médiách
- 41 Môže byť predloženie fotografie ako dôkazu v súdnom konaní verejným šírením fotografie?

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Aktuálne udalosti
- 45 Z novembrových zasadnutí predsedníctva SAK
- 47 Advokáti ovládli futbalový turnaj právnických povolání
- 47 Vianočný „korona“ tenisový turnaj slovenskej a českej advokácie 2020
- 48 Životný štýl s menším stresom a väčšou produktivitou
- 50 Účasť advokáta na činnosti spoločnosti poskytujúcej právne služby bez zákonného oprávnenia
- 51 Pýta(j)te sa predsedníctva

ZAHRANIČIE

- 52 Nepravdivé vyhlásenie advokáta v zmluve o úschove
- 55 *Bulletin advokácie* prináša...
- 58 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

ZAUJÍMAVOSTI

- 60 Sovietska advokácia – náš vzor
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

LITERATÚRA

- 64 Covid-19 a súkromé právo
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 66 Prehľad ročníka 2020

K obálke

Viac informácií o iniciatíve Slovenskej advokátskej komory nájdete na s. 17

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
  2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
  3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
  4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
  5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
  6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
  7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
  8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
  9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
  10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
  11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
  12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
  13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Milé kolegyně, milí kolegovia,

britské vydavateľstvo slovníka Collins English Dictionary vždy na konci roka vyberá slovo, ktoré najlepšie vystihuje uplynulých dvanásť mesiacov. Objavilo sa hneď niekoľko horúcich kandidátov spojených s koronou, napokon zvolili aj u nás veľmi "populárne" slovo **lockdown**. Z môjho pohľadu uplynulý rok výstižnejšie charakterizuje slovo **neistota** spočívajúca – nadnesene povedané – v mentálnom lockdowne a právnom blackoute. Neistotu cítiť vo všetkých oblastiach nášho života. Cítíme ju v osobnom živote, kedy nevedno, či sa budeme môcť stretnúť s priateľmi, rodinou, či sa od niekoho nenainfikujeme, či deti pôjdu do školy. Neistota však prevláda aj v profesijnom živote – nie je možné s istotou plánovať schôdzky, pracovné rokovania ani pojednávania. Neistota nepramení len zo samotnej pandemickej situácie, ale aj z iných spoločenských zmien u nás, ktoré sú priamou reakciou na odhalenia posledných rokov. Na svetlo sveta sa dostali deviácie, ktoré deformovali právny štát v materiálnom zmysle slova. Aj my sme svedkami predkladania zásadných návrhov, ktoré nemajú povahu len kozmetických úprav, ale štrukturálne menia nastavenia systému súdnej ochrany a usporiadania súdov vo všeobecnosti. Samozrejme, tieto iniciatívy vstupujú do nášho profesijného aj osobného života. Budú mať reálny vplyv na praktický výkon advokátskeho povolania a na klientov. Slovenská advokátska komora robí všetko pre to, aby advokáti mohli aktívne participovať na predkladaných reformách. Nerobí tak kvôli ochrane vlastných výhod advokátov, ale v snahe zabezpečiť právo na obhajobu, ktoré bolo od antických čias zverené práve advokátskemu stavu, ako aj v snahe zachovať prístup k spravodlivosti pre klientov. Toto právo má byť priznané a garantované každému, aj osobe spoločnosťou odvrhutej, slabej alebo chudobnej. Treba ale otvorene konštatovať, že spomínané odhalenia deviácií v súdnictve, ktoré neobišli ani našich členov, oslabili hlas advokátskeho stavu a logicky aj komory ako stavovskej organizácie. Osobne si nepamätám, že by advokátska komora bola vynechaná z procesu prípravy a tvorby dôležitých reformných zákonov v oblasti justície, ako sa to stalo v uplynulom roku. Veríme, že sa nám vzniknutý deficit podarí prekonať v roku, ktorý klope na dvere. Je vecou našej profesijnej cti aj širšej spoločenskej zodpovednosti neúnavne v dobrých aj zlých časoch zdôrazňovať, čo je naším poslaním, a podľa toho aj konať.

Chcel by som vás vyzvať, aby ste šíрили osvetu v okruhu svojich spolupracovníkov, klientov, známych – prosím, hovorte. Vysvetľujte základné práva, ich význam – ponúka sa množstvo tém: právo na život a ochranu zdravia v súvislosti s prijímaním pandemických opatrení a s tým súvisiaca nevyhnutnosť obmedziť iné práva a slobody, prezumpcia neviny, význam neverejnosti prípravného konania, nebezpečenstvo mediálneho súdnictva, životná dôležitosť slobodného a nezávislého sudcu, ktorý rozhodne len podľa práva a na základe dôkazov v spise, a nie pod tlakom verejnej mienky či vôle médií, dôstojnosť každej ľudskej bytosti, ktorá musí byť zachovaná za každých okolností, význam nezávislosti advokáta od štátnej moci...

Na záver mi dovoľte dať vám do pozornosti blížiacu sa konferenciu advokátov, ktorá sa bude konať v júni tohto roku. Nebudme pasívni. Prosím, oslovte kolegyně a kolegov, o ktorých ste presvedčení, že môžu byť pýchou advokátskeho stavu, aby kandidovali do orgánov komory. Aj to bude znakom životaschopnosti našej profesie.

V novom roku želám každému z vás najmä pevné zdravie, veľa osobných a pracovných úspechov.

JUDr. Viliam Karas, PhD.
predseda SAK

ROZHOVOR

Odňatie disciplinárnej právomoci komore by bol bezprecedentný zásah do slobodného a nezávislého výkonu advokácie

*S predsedom Disciplinárnej komisie Slovenskej advokátskej komory **Petrom Štrpkom** sme sa zhovárali o disciplinárnej právomoci SAK vo vzťahu k advokátom, o zamieňaní trestnoprávnej roviny konania advokátov s disciplinárnou rovinou pri posudzovaní skutkov, o celkovom hodnotení jeho doterajšieho pôsobenia vo funkcii ako aj o budúcnosti disciplinárnych konaní.*

■ **Justícia na Slovensku sa súčasnosti nachádza v kríze a čelí mnohým kauzám. Aké to má dopady na disciplinárnu právomoc SAK vo vzťahu k advokátom?**

Aktuálny stav v justícii sa výrazne dotýka aj advokátskeho stavu. Situácia, v ktorej sa dnes nachádzame, má však oveľa širšie súvislosti. Čelíme globálnej kríze demokracie a sekulárneho štátu, narastajúcemu populizmu, rizikám spojeným s umelou inteligenciou a sociálnymi sieťami, ekonomickým i ekologickým výzvam, ako aj aktuálnemu boju proti korone

a korupcii, v dôsledku čoho dochádza v našej spoločnosti k významným paradigmatickým zmenám. Menia sa vzorce správania sa jednotlivcov, prehľbuje sa kríza inštitúcií, menia sa dlhoročne zaužívané princípy, na ktorých je vybudovaná spoločnosť, vrátane viacerých princíпов právneho štátu. Advokácia, poučená z chýb minulosti, by nemala v tejto kľúčovej historickej chvíli stáť iba ticho bokom. Slobodná a nezávislá advokácia je základným prostriedkom ochrany ľudských práv a slobôd proti moci štátu. Je pravdou, že mediálny obraz advokátov nie je dobrý. V očiach verejnosti sme často vnímaní cez prizmu kolektívnej viny. Hádžu nás do jedného vreca s „čiernymi ovcami“ v advokácii a justícii alebo s klientmi, ktorí sa dopustili protiprávneho konania. Neraz je konkrétny advokát zaškatuľkovaný iba na základe konania jeho klienta. Za veľa vecí si určite môžeme sami. Nie sme neomylné a dokonalé stroje. Kto robí, robí aj chyby. Viacerí advokáti porušili zákonné či stavovské povinnosti, konali v rozpore s advokátskou etikou a spreneverili sa svojmu poslaniu. Drvivá väčšina je však čestných, ktorí slúžia spravodlivosti tak, že zastupujú záujmy klientov v súlade so zákonmi a etikou, nie v rozpore s nimi. V tomto smere mi preto prekáža snaha o zovšeobecnenie a pomenovanie individuálnych zlyhaní niektorých kolegov ako stav zlyhania systému, za ktorý do istej miery môže aj Slovenská advokátska komora.

■ **Čím je to podľa Vás spôsobené?**

Súčasná politická diskusia o advokácii vychádza z presvedčenia, že naša stavovská organizácia nedostatočne trestá porušenia advokátskych predpisov a, navyše, nedokáže o disciplinárnych konaniach transparentne informovať. Preto vraj treba tieto kompetencie komore úplne, resp. čiastočne odňať. V tejto súvislosti treba v prvom rade uviesť, že pri posudzovaní skutkov advokátov dochádza zo strany verejnosti, ale aj zo strany predstaviteľov štátu, k miešaniu „hrušiek s jablkami“,

keďže sa zamieňa trestnoprávna rovina konania advokátov s disciplinárnou rovinou. Zasahovanie do nezávislosti súdu, pohrdanie súdom, marenie spravodlivosti, marenie výkonu úradného rozhodnutia, hrubý nátlak, vydieranie, legalizácia príjmu z trestnej činnosti, krivé obvinenie, krivá výpoveď, falšovanie verejnej listiny alebo korupcia sú trestné činy a ak sa ich dopúšťajú advokáti, je to obzvlášť odsúdeniahodné. Slovenská advokátska komora však advokátov nestíha v disciplinárnom konaní za trestné činy. Tieto stíhajú orgány činné v trestnom konaní. Porušenia povinností advokátov, ktoré sú disciplinárnym previnením advokáta a sú stíhané zo strany SAK v disciplinárnom konaní, nedosahujú taký stupeň nebezpečenstva pre spoločnosť, ako je tomu v prípade trestných činov. SAK v žiadnom prípade nechce utulávať preukázané pochybenia advokátov spojené s ich disciplinárnou zodpovednosťou. Disciplinárna právomoc spojená s výchovou k etickým princípom výkonu povolania advokáta je jednou zo základných úloh SAK. Ide však predovšetkým o interný samočistiaci proces a pri informovaní a pomenovaní pochybení advokátov v disciplinárnej oblasti musí SAK dôsledne dodržiavať všetky právne normy, najmä vo vzťahu k povinnosti mlčanlivosti.

■ Môžete bližšie vysvetliť vzťah trestného stíhania advokáta a jeho stíhania v rámci disciplinárneho konania na SAK?

Zodpovednosť za trestné stíhanie všetkých občanov vrátane advokátov má štát (jeho výkonná moc). Slovenská advokátska komora dostáva informácie o trestnom stíhaní advokátov od orgánov činných v trestnom konaní, ktorí v zmysle Trestného poriadku majú povinnosť bezodkladne zaslať komore uznesenie o vznesení obvinenia advokáta (rovnako advokát má povinnosť informovať SAK o všetkých skutočnostiach týkajúcich sa jeho trestného stíhania). V prípade trestného stíhania advokáta zákon o advokácii upravuje obligatórne a fakultatívne pozastavenie výkonu advokácie (obligatórne je v prípade väzby advokáta a v prípade odsudzujúceho rozsudku prvého stupňa vydaného v trestnom konaní za úmyselný trestný čin). V tomto smere došlo v ostatnom období k zmene nastavenia rozhodovania predsedníctva SAK a dnes vo väčšom rozsahu ako v minulosti využíva inštitút fakultatívneho pozastavenia výkonu advokácie (samozrejme by k tomu malo dôjsť podľa konkrétneho skutkového stavu uvedomujúc si dopady pozastavenia výkonu advokácie – ide de facto o „ekonomickú smrť“ advokáta s tým, že advokát s pozastaveným výkonom na rozdiel od sudcu nemá garantovaný žiadny druh príjmu). Disciplinárne konanie sa v prípade trestného konania advokáta za ten istý skutok v zmysle Disciplinárneho poriadku SAK obligatórne prerušuje, preto nerozumiem argumentom používaným aj zo strany predstaviteľov štátu, že SAK nič nebráni disciplinárne stíhať takýchto advokátov a že tu predsa neplatí zásada „ne bis in idem“.

■ Aké konkrétne kroky ste v záujme vysvetlenia uvedení súvislostí podnikli?

Snažil som sa v tejto veci predovšetkým aktívne diskutovať s predsedníctvom SAK, ktoré je zodpovedné za spôsob komunikácie SAK vo vzťahu ku kolegom a verejnosti. Domnie-

vam sa, že predsedníctvo SAK našlo viaceré vhodné komunikačné nástroje, ako vysvetliť úlohu a pôsobenie SAK v oblasti disciplinárneho konania, či už prostredníctvom tlačových správ, komunikácie s médiami, online vysielania prednášok zo semináru advokátov na tému disciplinárnej zodpovednosti advokátov, či viacerými stretnutiami s predstaviteľmi zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, vrátane zorganizovania okrúhleho stola na tému „Disciplinárna právomoc SAK“. Cieľom uvedenej komunikácie bola snaha presvedčiť odbornú i laickú verejnosť, že SAK má funkčne a efektívne nastavený systém disciplinárnych konaní, problémom však je, že vzhľadom na prísne nastavenú zákonnú povinnosť mlčanlivosti vzťahujúcu sa aj na tieto konania, o nich nemôže verejnosť podrobne informovať.

■ Je možná zmena prístupu SAK vo veci informovania verejnosti o disciplinárnych konaniach?

Od začiatku výkonu svojej funkcie konzistentne zastávam postoj väčšej otvorenosti komory pri informovaní o pochybeniach advokátov. Už v roku 2017 som pre Bulletin poskytol rozhovor s názvom *Sankcie voči advokátom nie sú dostatočne komunikované smerom k verejnosti*. „Čierne ovce“ advokácie je naozaj potrebné pomenovať aj zo strany stavovskej organizácie a dať jednoznačný signál verejnosti, že ako stav sme schopní „samoočistovania“. Na druhej strane, ak existuje konflikt medzi právom verejnosti na informácie a právom klienta na zachovanie mlčanlivosti, z pohľadu proporcionality má podľa môjho názoru jednoznačne prednosť právo klienta na zachovaní mlčanlivosti zo strany advokáta. Povinnosť mlčanlivosti je pre mňa ako advokáta svätá, veď už v advokátskom slúbe som sľúbil, že „budem zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozviem v súvislosti s výkonom svojho povolania“. O to viac, že v súčasnosti sú snahy zákonodarnej i výkonnej moci túto povinnosť advokáta postupne prelomovať. V tomto smere je aktuálne zaužívaná prax SAK vo vzťahu k informáciám z disciplinárnych konaní pochopiteľná. Avšak o výstupoch z disciplinárnych konaní, ktoré nesúvisia s povinnosťou mlčanlivosti vo vzťahu ku konkrétnym klientom, by komora mohla otvorenejšie informovať. Vzhľadom na výkladovú pochybnosť vo vzťahu k členom orgánov komory, Slovenská advokátska komora doručila ministerke spravodlivosti návrh na zmenu zákona o advokácii v otázke možnosti informovania o prebiehajúcich a skončených disciplinárnych konaniach, samozrejme, pri zachovaní prezumpcie nevinny. Druhou možnosťou, ako prelomiť doterajšiu prax je zmena našich stavovských predpisov. To však bude možné iba na konferencii advokátov v júni 2021. V tomto duchu boli už vypracované návrhy na zmenu Disciplinárneho poriadku SAK.

■ Naozaj je disciplinárne konanie na SAK funkčné a efektívne?

Jednoznačne. Od podania návrhu na začatie disciplinárneho konania do právoplatného rozhodnutia trvajú disciplinárne konania rádovo niekoľko mesiacov. Disciplinárne senáty rozhodujú ročne v priemere 100 vecí a v 75 percentách prípadov uznajú vinu advokáta a udelia sankciu za porušenie

advokátskych predpisov a etiky. Konania sú bezpríeffahové, vo väčšine prípadov trvajú do 5 – 7 mesiacov od podania návrhu. Sankcie za previnenia advokátov sú od písomného napomenutia až po vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Najčastejšie ukladaná je peňažná pokuta vo výške od 100 eur až po 10-tisíc eur. Advokát je povinný popri uloženej sankcii zaplatiť paušálne trovy konania, aktuálne za rok 2020 vo výške 580 eur. Pochybenia, ktoré sa kladú advokátom za vinu, sú v podobe skrátenej anonymizovaných rozhodnutí zhromažďované v zbierke disciplinárnych rozhodnutí od roku 2006. Zbierka je vydávaná v knižnej podobe, distribuovaná advokátom a súdom a výroky rozhodnutí sú prístupné aj na webovej stránke SAK. Aktuálne vychádza *Zbierka disciplinárnych rozhodnutí za roky 2018–2019*. Z hľadiska času a s tým spojenou právnej istoty sa ako problematické javí preskúvanie disciplinárnych rozhodnutí na všeobecných súdoch. Ak disciplinárne odsúdený dnes podá správnu žalobu na krajský súd a následne kasačnú sťažnosť na najvyšší súd, tieto konania trvajú roky. Komora preto verejne ocenila vznik plánovaného Najvyššieho správneho súdu, ktorý by mohol urýchliť a zefektívniť súdny prieskum disciplinárnych rozhodnutí SAK. Návrh, aby uvedený súd prevzal disciplinárnu agendu SAK a rozhodoval v disciplinárnom konaní v prvom resp. v druhom stupni, však ako absolútne nedôvodný dôrazne odmietam. Snahy o odňatie disciplinárnej právomoci komory nad svojimi členmi považujem v súčasných podmienkach Slovenskej republiky za snahy o bezprecedentný zásah do slobodného a nezávislého výkonu advokácie. Disciplinárne stíhanie advokátov zo strany komory je v prvom rade jej povinnosťou, až potom výsadou. V tomto smere musíme byť naďalej vo vzťahu k štátnej moci všetci spoločne mimoriadne aktívni, lebo „kto si myslí, že mu slobodu druhí vybojujú, ten jej nie je hoden“ (M. R. Štefánik).

■ Ako v tomto náročnom období pracujú jednotlivé disciplinárne senáty? Koľko senátov pracuje a koľko advokátov je zapojených do rozhodovania?

Disciplinárna komisia je zložená z 10 disciplinárnych senátov a každý senát je zložený z 3 členov vrátane predsedu senátu. Do rozhodovacieho procesu je teda zapojených celkovo 30 advokátov ako jednotlivých členov disciplinárnych senátov, pričom disciplinárna komisia má k dispozícii 10 zvolených náhradníkov. Rád by som vyzdvihol prácu, nasadenie a prístup jednotlivých členov disciplinárnych senátov k prideleným disciplinárnym veciam z profesionálneho i ľudského hľadiska. Výhodou je, že za členov disciplinárnej komisie konferencia advokátov zvolila skúsených advokátov a disciplinárna komisia dnes predstavuje funkčný a predvídateľný prvok v rámci orgánov SAK, čo je potvrdzované aj štatistikou za aktuálne obdobie. Najmä v tomto roku sprevádzaného pandémie korony to pri rozhodovaní nemali vôbec jednoduché. Na jednej strane boli obavy o život a zdravie z dôvodu pandemickej situácie, na druhej strane snaha o zachovanie efektívnosti a funkčnosti rozhodovania disciplinárnej komisie pri dodržaní všetkých (často chaoticky prijímaných) bezpečnostných opatrení. V tejto súvislosti patrí

vďaka za podporu disciplinárnej komisie zo strany predsedníctva SAK a zo strany disciplinárneho oddelenia na čele s tajomníkom SAK. Osobitne sa chcem poďakovať pracovníčke disciplinárneho oddelenia pani Marte Chmelíčkovej, ktorá počas celého tohto obdobia s plným nasadením pomáhala disciplinárnej komisii tak, aby boli zabezpečené všetky potrebné administratívno-organizačné záležitosti.

■ Ako celkovo hodnotíte svoje doterajšie pôsobenie vo funkcii a ako vidíte budúcnosť disciplinárnych konaní?

Počas môjho pôsobenia som sa snažil naplňovať ciele a víziu, ktoré som si dal na začiatku a ktoré chcem presadzovať aj naďalej, najmä väčšia informovanosť, otvorenosť, dôraz na prevenciu, predvídateľnosť rozhodovania a postupná elektronizácia disciplinárneho konania. V tomto smere pomohlo zavedenie rokovaní celej disciplinárnej komisie minimálne raz do roka spojené s výmenou informácií medzi jednotlivými členmi disciplinárnej komisie a snahou o odstránenie nezrovnalostí a zjednocovanie postupov v zmysle princípu „v obdobných prípadoch rovnako“. Teší ma pokračovanie vydávania zbierky disciplinárnych rozhodnutí v knižnej i elektronickej podobe, ako aj dôraz na etiku pri zmenách vo vzdelávaní advokátskych koncipientov, ktoré môžu mať najmä prevenčný charakter. Budúcnosť vidím v zachovaní pôsobnosti SAK v disciplinárnej agende až po právoplatné ukončenie vecí, zefektívnením súdneho prieskumu našich rozhodnutí a zvýšením dôvery kolegov a verejnosti v disciplinárne konanie na SAK. Analogicky takej dôvery, o akej vo vzťahu k súdnictvu píše Aharon Barak vo svojej knihe **Sudca v demokracii**: „Predpokladom dôvery verejnosti je vyhýbať sa riziku byť nepochopený. Potreba zaistiť si dôveru verejnosti neznamená zaistiť si popularitu. Dôvera verejnosti neznamená nasledovať populárne trendy alebo prieskumy verejnej mienky. Dôvera verejnosti neznamená zodpovednosť verejnosti preto, že legislatíva a exekutíva sú zodpovedné. Dôvera verejnosti neznamená zaliečať sa verejnosti, dôvera verejnosti neznamená vládnuť v rozpore s právom alebo v rozpore so sudcovským svedomím prinášať výsledky, aké si verejnosť želá. Naopak, dôvera verejnosti znamená vyjadrovať sa k histórii, nie k hystérii. Dôvera verejnosti je zaručená uznaním, že sudca vykonáva spravodlivosť v rámci práva. Na súde i mimo súdu musia sudcovia konať spôsobom, ktorý zachováva dôveru verejnosti v nich.“ A ďalej dodáva spôsoby, ako si udržať dôveru verejnosti, ktorými sú vedomie si svojej moci a jej obmedzení, schopnosť uznania si svojich omylov, umiernenosť a absencia arogancie v textoch rozhodnutí a čestnosť.

Na záver mi dovoľte zaželať všetkým kolegyniam a kolegom radostné a požehnané Vianoce, najmä veľa zdravia, odvahy a vnútorného pokoja. A k tomu ešte jeden vianočný:

- Viete, aký je rozdiel medzi advokátom a kaprom?
- Jedno je slizké, pláva v kalných vodách až celkom na dne a to druhé je ryba ☺.

DISKUSIA

Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR

V čísle **BSA 6/2020** Bulletinu slovenskej advokácie sa objavili nezávisle od seba **hneď dva články týkajúce sa problematiky pôsobnosti veľkých senátov NS SR**, či širšie, problematiky zjednocovania právnych názorov na NS SR. Kým jeden článok (príspevok do diskusie v názvom: *Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR*) sa venoval predovšetkým jeho pôsobnosti v dovolacom konaní podľa § 421 CSP vrátane aktuálneho rozhodnutia sp. zn. 1VCdo 3/2019, druhý článok (*Zmysel ďalšej existencie zjednocujúcich stanovísk a všeobecne k nástrojom zjednocovania judikatúry*) sa venoval tomu, aké sú dôsledky existencie veľkého senátu pre tvorbu zjednocujúcich stanovísk kolégií, resp. ich vzájomnému konfliktu.

Týmto svojím príspevkom by sme chceli predostrieť ďalší pohľad na problematiku pôsobnosti Veľkého senátu (senátov) NS SR, stručnému pohľadu na jeho doterajšiu činnosť, a súčasne poskytnúť aj stručný názor k rozhodnutiu 1VCdo 3/2019 (a tiež k rozhodnutiu 1VCdo 4/2019). Venovať sa zjednocujúcim stanoviskám nie je predmetom tohto príspevku. V každom prípade treba uviesť, že od zavedenia inštitútu veľkého senátu počnúc 1. 7. 2016 neprijali dotknuté kolégiá NS SR (podľa dostupných zbierok) žiadne zjednocujúce stanovisko v civilných veciach.

V úvode treba v krátkosti zdôrazniť, že kľúčovou **úlohou NS SR je svojou činnosťou prispievať k jednotnému výkladu právnych noriem**, ku ktorému dochádza pri rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, teda i okresných a krajských súdov. Potreba jednotného či ustáleného výkladu a aplikácie hmotných či procesných noriem slovenského práva je súčasťou požiadaviek princípu právnej istoty, keď súdy sú povinné rozhodovať tak, aby obdobné veci boli posudzované rovnakým spôsobom (I. ÚS 87/39).

I. K (problematickej) činnosti veľkého senátu NS SR, resp. veľkých senátov NS SR

Činnosťou, akou má NS SR možnosť tvoriť jednotný a ustálený výklad právnych noriem v civilnom procese (i tzv. konštantnú judikatúru), je buď **vlastná rozhodovacia činnosť** v dovo-

laniach alebo **činnosť (mimoprocená)**, ktorou NS SR, presnejšie jeho kolégium, prijíma tzv. **zjednocujúce stanoviská** k výkladu zákonov či **zverejňuje zásadné rozhodnutia** súdov v Zbierke stanovísk a rozhodnutí podľa zákona o súdoch.

Ako to bolo uvedené v príspevku JUDr. Františka Sedlačka, **veľké senáty NS SR** (tzn. senát VCdo občianskoprávneho kolégia a senát VObdo obchodnoprávneho kolégia) fungujúce od 1. 7. 2016, teda už **viac ako 4 roky, prijali**, napriek zásadnej reforme civilného procesu a zvlášť dovolacieho konania priam **„alarmujúco“ nízky počet rozhodnutí, či skôr zjednocujúcich výkladov** oproti legitímnemu očakávaniu právnej praxe, verejnosti, a možno aj samotných autorov predpisu vzhľadom na skutočnosť, že v praxi (nielen) dovolacieho súdu sa vyskytuje relatívne množstvo rozdielnych výkladov vo vzťahu k v rozhodnutiach súdov použitým právnym normám.

Veľký senát kolégia (VCdo, VObdo) v zmysle zákonnej úpravy rozhoduje iba v prípade, ak určitý (trojčlenný) dovolací senát dospeje v konkrétnom dovolacom konaní k inému právnemu názoru (= právnemu posúdeniu otázky) než tomu, ktorý už bol v minulosti aspoň raz vyslovený k tej istej právnej otázke iným dovolacím senátom (§ 48 ods. 1 CSP). V takom prípade je povinný predložiť vec veľkému senátu daného kolégia, ktorého úlohou je nielen rozhodnúť spor o výklad, tzn. určiť do budúca smerodajný názor, ale aj rozhodnúť o samotnom dovolaní. Treba ale dodať, že o dovolaní rozhodne len vtedy, ak má splnené procesné podmienky, predovšetkým ak existuje spor o výklad. V prípade, ak veľký senát nemá splnené podmienky, vec vráti dovolaciemu senátu (*k tomu odsek 8 odôvodnenia 1VCdo 1/2018*). Ak by (zjednocujúci) názor veľkého senátu v budúcnosti nepovažoval ďalší dovolací senát za správny, musí vec predložiť opäť veľkému senátu (§ 48 ods. 3 CSP).

Vo vzťahu k **spôsobom rozhodovania** si však veľký senát (VCdo) vytvoril nad rámec znenia zákona vlastný a dokonca vnútorne rozporný spôsob rozhodovania. Kým v niektorých prípadoch o dovolaní v prípade rozdielnosti názorov sám rozhodne ako mu to prikazuje § 48 ods. 1 CSP (tzn. zodpovie otázku a dovolanie odmietne/zamietne – napr. 1VCdo 1/2017 či 1VCdo 2/2017), v iných prípadoch síce posúdi otázku, ale vec nerozhodne a vráti na rozhodnutie dovolaciemu senátu (napr. 1VCdo 1/2018). Tento nejednotný spôsob rozhodovania nie je podľa nás súladný s princípom právnej istoty.

Ďalej je potrebné dodať, že **sedemčlenný** veľký senát nemá stále to isté zloženie, ale jeho zloženie pozostáva vždy z troch sudcov dovolacieho senátu, ktorý mu vec predkladá a štyroch členov podľa rozvrhu práce s tým, že predsedom je vždy predseda kolégia.

Hoci všeobecná úprava veľkého senátu v § 48 CSP mu dáva možnosť rozhodovať v prípade, ak dovolací senát má iný názor než v minulosti vyslovený názor iného senátu, túto skutočnosť sa už nepodarilo v celom rozsahu pretaviť do dovolacieho konania.

V dovolacom konaní prichádza pri rozhodovaní do úvahy v prípade, ak (postupujúci) dovolací senát rozhoduje o dovolaní podľa § 421 ods. 1 CSP (nesprávne právne posúdenie), avšak treba doplniť, že rozhodovanie nie je vylúčené ani pri dovolaní podľa **§ 420 CSP** (vady zmätočnosti). Predstavme si situáciu, že dovolateľ podá napr. dovolanie a odôvodní ho vadou podľa § 420 f) CSP, teda porušením práva na spravodlivý proces, napr. tým, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na inom právnom názore bez toho, aby ho najskôr oznámil stranám (§ 382 CSP). Dovolateľ poukáže na rozhodnutie NS SR, ktoré dáva za pravdu, že takéto konanie odvolacieho súdu spôsobuje vadu zmätočnosti. Dovolací senát môže dospieť k opačnému názoru. V takom prípade dá túto procesnú otázku zodpovedať veľkému senátu. Samozrejme, pravdepodobnejším je jeho rozhodovanie podľa § 421 ods. 1 CSP, ktoré je predurčené riešeniu právnych otázok.

JUDr. František Sedlačko správne poznamenáva, že činnosť veľkého senátu podľa § 421 CSP má miesto jednak v situácii (v praxi menej pravdepodobnej) podľa **§ 421 ods. 1 písm. a) CSP**, keď sa dovolací senát bude chcieť stotožniť s názorom odvolacieho súdu alebo bude mať k výkladu vlastný (tretí) názor, v oboch prípadoch odlišný od ustáleného právneho názoru, avšak najmä v situácii podľa **§ 421 ods. 1 písm. c) CSP**, tzn. keď právna otázka riešená odvolacím súdom v dovolacom rozhodnutí je takou otázkou, ktorá je Najvyšším súdom SR rozhodovaná rozdielne, tzn. minimálne dva senáty zaujímajú k tej istej norme dva rôzne výklady (tzn. spor o výklad). Situácia podľa § 421 ods. 1 písm. b), tzn. otázka nebola vyriešená, z logiky veci vylučuje možnosť postúpenia veľkému senátu.

K nemožnosti dovolacieho súdu vec postúpiť veľkému senátu v prípade, ak odvolací súd rozhodol v súlade s ustálenou praxou, no dovolací súd tento názor nezdíela, stačí odkázať na rozhodnutie 1VCdo 1/2019 a diskusiu v BSA 4/2020 a 5/2020.

Za podstatný nedostatok nepretavenia úpravy veľkého senátu podľa § 48 ods. 1 CSP do dovolacieho konania podľa § 421 ods. 1 CSP môže podľa nás práve neprebratie pôvodne zamýšľanej situácie pod písm. d), ktorá by umožňovala podať dovolanie aj z dôvodu, že dovolateľ považuje ustálenú prax NS SR za nesprávnu, čo by vytvorilo pôdu pre dovolací senát, ktorý sa taktiež nestotožňuje s ustáleným právnym názorom. Táto paradoxná situácia vznikla v dôsledku zjavného omylu NR SR v legislatívnom procese a výrazne obmedzuje úlohu NS SR a aj činnosť veľkého senátu, pričom bez zmeny zákona (novely CSP) neexistuje trvalé a jasné riešenie k pre-

konaniu vlastnej judikatúry NS SR z vôle dovolateľa, tzn. bez toho, aby existovalo odlišné rozhodnutie odvolacieho či dovolacieho súdu. Inými slovami, bez zakotvenia možnosti podania dovolania z dôvodu, že právna otázka riešená odvolacím súdom cit. „*má byť dovolacím súdom vyriešená právna otázka posúdená inak*“ [v pôvodnom návrhu zákona pod § 412 ods. 1 písm. d) CSP] nemôže dôjsť k naplneniu hypotézy § 48 ods. 1 CSP v celom rozsahu. V súčasnosti (pri dovolaní podľa § 421 CSP) totiž musia existovať aspoň dva protichodné názory NS SR bez ohľadu na názor dovolacieho senátu, ktorému bolo pridelené dovolanie. Norma § 48 ods. 1 ale hovorí, že postačuje iba jeden v minulosti vyslovený názor, od ktorého sa chce dovolací senát odchyliť. Výnimkou však je situácia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď sa dovolací senát stotožní s názorom odvolacieho senátu a chce sa odkloniť od jednotného názorového prúdu ostatných senátov, čo ale v praxi bude skôr výnimočná situácia. Určite však bude zriedkavejšou než tá, že potrebu zmeny praxe bude raziť dovolateľ.

Ak sa pozrieme prierezovo na pôsobnosť a činnosť veľkých senátov NS v civilnom procese, veľký senát **občianskoprávneho kolégia** (VCdo) prijal **len 10 rozhodnutí** a veľký senát **obchodnoprávneho kolégia** (VOBdo) neprijal zatiaľ **žiadne rozhodnutie**.

Pohľad na tento štatistický ukazovateľ už len matematicky dáva najavo, že niečo nie je v poriadku vzhľadom na každodennú právnu prax vyznačujúcu sa relatívne častým narážaním na nejednotnú prax v rozhodovaní obdobných vecí NS SR (prípadne NS SR a ÚS SR). Ak sa však pozrieme nielen na kvantitu, ale aj na obsah týchto rozhodnutí, obavy sa ešte prehľbujú. Veľký senát občianskoprávneho kolégia totiž **záväzne zodpovedal** v podstate **iba dve právne otázky** položené dovolacím senátom, ergo zjednotil výklad iba dvoch právnych otázok.

V prípade 1VCdo 1/2017 (1.) veľký senát rozhodol, že zákaz nakladať s nehnuteľnosťou pri neodkladnom opatrení sa vzťahuje aj na zákaz zmluvy o prevode uzavrieť (1.). V prípade 1VCdo 1/2018 (2.) zodpovedal, že kumulácia dovolacích dôvodov v jednom dovolaní súčasne podľa § 420 a 421 CSP je prípustná (možná). Práve toto rozhodnutie však nahradilo skoršie rozhodnutie (inak zloženého) veľkého senátu, ktoré kumuláciu vylučovalo (1VCdo 2/2017 – 3.).

Aby bol rozbor úplný, v prípade 1VCdo 4/2017 (4.) veľký senát NS SR nevyriešil právnu otázku (premlčanie úrokov z omeškania), pretože podľa neho bola prax jednotná. V prípade 1VCdo 1/2019 (5.) NS SR nevyriešil taktiež žiadnu rozdielnosť dovolacej praxe, iba sa vyjadril k extenzívnemu výkladu § 421 ods. 1 písm. a) CSP (k tomu BSA 4/2020). V prípadoch 1VCdo 3/2017 (6.), 1VCdo 3/2018 (7.) a 1VCdo 2/2018 (8.) NS SR mal možnosť vyriešiť spor o výklad už priam notoricky známej právnej otázky, ktorou je nemajetková ujma pozostalých po nehode a jej krytie z PZP, avšak vo všetkých troch prípadoch dovolateľ vzal dovolanie späť a tým prijatie rozhodnutia (a názoru) veľkého senátu znemožnil. Ako bude rozoberané nižšie, v prípadoch 1VCdo 3/2019 (9.) a 1VCdo 4/2019 (10.) veľký senát odmietol zjednotiť nejednotnú súdnu prax.

II. K rozhodnutiu 1VCdo 3/2019 z 28. 4. 2020

JUDr. František Sedlačko v diskusii ohľadne praktických aspektov pôsobnosti veľkého senátu (VCdo) poukazuje pri tvrdení problematikosti na konkrétne rozhodnutie **1VCdo 3/2019** s poradovým číslom 9., teda ide o jedno z najnovších rozhodnutí veľkého senátu z 28. 4. 2020, čo platí aj o rozhodnutí 1VCdo 4/2019 s poradovým číslom 10. z toho istého dňa.

Autor popisuje, že v prípade 1VCdo 3/2019 veľký senát občianskoprávneho kolégia riešil prípad, keď postupujúci dovolací senát zistil, že pri riešení dovolateľom nastolenej právnej – hmotnoprávnej otázky (otázka týkajúca sa oceňovania členského podielu) existuje nejednotná prax dovolacieho súdu. Kým niektoré dovolacie súdy rozhodovali otázku jedným spôsobom (napr. 2Cdo, 7MCdo, 4Cdo, 3Cdo), iný senát (6MCdo) rozhodol otázku odlišným spôsobom.

Veľký senát po postúpení veci na prejednanie a rozhodnutie sporného výkladu normy (§ 48 ods. 1 CSP) napriek tomu, že tak mal existovať rôznych výkladov k tej istej otázke, vec odmietol rozhodnúť s odôvodnením, že postupujúci senát sa mohol prikloniť k jednej či druhej názorovej línii rozhodovacej činnosti NS SR. Veľký senát tak neposkytol do budúcnosti záväzný názor, ale vec vrátil na rozhodnutie postupujúcemu senátu (pomerom 5:2). Takúto situáciu, vychádzajúc nielen z popisu autora, ale vyplývajúcu aj zo samotného rozhodnutia, ktoré bolo zverejnené len nedávno, skutočne nie je možné nazvať inak než nesprávnou a ústavne neudržateľnou.

Ako správne poukazuje autor diskusie, pokiaľ existuje sporný výklad tej istej právnej normy, v zmysle doslovného, ale najmä teleologického výkladu § 48 ods. 1 CSP, je povinnosťou, nie možnosťou, veľkého senátu otázku posúdiť a vec rozhodnúť. Veľký senát nemá v danom prípade inú možnosť (právomoc) manévrovania pri rozhodovaní, čo znamená, že nemôže vec vrátiť postupujúcemu senátu s tým, že ponechá na jeho úvahe, ku ktorej z názorových skupín sa pridá. Už z logiky a vôbec účelu či existencie veľkého senátu je *prima facie* zrejmé, že je to iba a len veľký senát, ktorý musí svojou činnosťou rozdielnosť názorov odstrániť *pro futuro* a nie činiť presný opak, tzn. ešte viac prehĺbiť názorovú rozdielnosť. Treba ale dodať, že NS SR uviedol výnimku z tohto postupu, a to v (publikovaných) rozhodnutiach (3Cdo 136/2016, 3Cdo 174/2016), keď uviedol, že v prípade ak existuje na jednej strane (konštantný) výklad reprezentovaný judikátom/stanoviskom/rozhodnutím veľkého senátu k právnej otázke a na druhej existuje k tej istej otázke ojedinelý iný výklad iného senátu, postupujúci senát sa môže buď prikloniť ku konštantnému výkladu (aj napriek tomu, že existuje ojedinelý iný názor), alebo vec postúpiť veľkému senátu. O takýto prípad tu ale nejde, keďže v danej otázke nebolo publikované žiadne rozhodnutie (judikát) a ani stanovisko, navyše konštantný výklad prezentujú viaceré senáty, no dovolací senát sa priklonil k ojedinelému názoru (svojmu vlastnému).

Nielen znenie § 48 ods. 1 CSP, jeho účel, ale ako správne poukázal autor, aj ÚS SR sa k danej právomoci NS SR vyjadril veľmi jasne (napr. II. ÚS 332/2018).

Do tretice by podľa nášho názoru takýto postup veľkého senátu neobstál dokonca ani pri konfrontácii s jeho skoršími (vlastnými) rozhodnutiami. Veď predsa ten istý (síce inak zložený) veľký senát vo svojej praxi uviedol, že existujú iba dve procesné podmienky, ktoré musia byť splnené, aby vo veci rozhodoval veľký senát podľa § 48 ods. 1 CSP (*k tomu napr. odsek 7 odôvodnenia 1VCdo 1/2018*). Prvou podmienkou je odlišný názor postupujúceho senátu k inému názoru iného senátu, a druhou, že postupujúci senát v uznesení o postúpení svoj odlišný názor odôvodní. V rozhodnutí 1VCdo 4/2017 zasa uviedol, že spor o interpretáciu právnej normy je daný, ak sú v najmenej dvoch rozhodnutiach NS SR vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú rovnakú právnu normu (*odsek 20 odôvodnenia*).

Ak teda ten istý senát mal dané podmienky splnené, jeho činnosť je postihnutá i vnútornou nekonzistentnosťou, resp. rozporom, čo je do istej miery paradoxné vzhľadom na to, k čomu bol veľký senát stvorený – zabezpečiť jasný a ustálený výklad noriem a právnu istotu.

Vzhľadom na takýto právny stav je nanajvýš prioritou dotknutej a krivdu cítiacej sporovej strany v danom dovolacom konaní (či už ide o dovolateľa alebo druhu stranu) dovoliť sa spravodlivosti a zákonnosti (a tým aj ústavnosti) **na Ústavnom súde SR** z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy SR), z dôvodu protiústavného výkladu § 48 ods. 1 CSP *contra legem*, ďalej z dôvodu nerešpektovania judikatúry ÚS SR (II. ÚS 332/2018), a v neposlednom rade i z dôvodu porušenia práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR), pretože by namiesto sedemčlenného senátu rozhodoval trojčlenný senát (k tomu aj odlišné stanovisko J. Šikutu k rozhodnutiu 1VCdo 1/2018, bod 3.5).

Jedným dychom je potrebné dodať, že podobnú nesúhlasnú argumentáciu k predmetnému rozhodnutiu poskytol v odlišnom stanovisku sudca JUDr. Ivan Machyniak, s ktorým sa stotožnila i JUDr. Daniela Švecová.

III. K rozhodnutiu 1VCdo 4/2019 z 28. 4. 2020

Čo nemôžeme v tomto článku opomenúť, naopak, danú diskusiu to nepochybne urobí pre čitateľa a zainteresovaných ešte zaujímavejšou, je rozhodnutie veľkého senátu 1VCdo 4/2019 zo dňa 28. 4. 2020, teda vydané v rovnaký deň ako rozoberané rozhodnutie 1VCdo 3/2019, ktorému pozornosť venuje JUDr. František Sedlačko a oficiálne zverejnené taktiež iba nedávno. Postúpenie veľkému senátu inicioval dovolací senát v konaní 6Cdo 237/2017, teda ten istý dovolací senát ako v prípade 1VCdo 3/2019.

Rozhodnutie sp. zn. 6Cdo 237/2017 považujeme za mimoriadne zásadné a hodné samostatného článku a rozboru, pretože dovolací senát v ňom riešil mimoriadne zásadnú otázku výkladu právnej normy, pričom daný výklad je dlhodobo nejednotný nielen v praxi okresných či krajských súdov, ale i v praxi NS SR, a dokonca i Ústavného súdu SR (porovnaj II. ÚS 136/2009 a PL. ÚS 39/2015).

Dovolací senát bol na základe dovolania práve podľa § 421 ods. 1 písm. c) postavený pred situáciu, keď k veľmi dobre známej norme § 42a ods. 1 OZ (odporovateľnosť právnych úkonov), presnejšie k výkladu pojmu „vymáhateľná“ v tejto norme, existuje rozdielna judikatúra senátov Najvyššieho súdu SR. Časť NS SR (napr. senáty 3Cdo, 5Cdo, 6Cdo) pojem vykladá tak, že vymáhateľnou pohľadávkou je iba pohľadávka vykonateľná (tzn. už priznaná vykonateľným rozhodnutím) a druhá časť NS SR (napr. senáty 2Cdo, 4Cdo, či aj 7Cdo 144/2013, ako aj R44/2001) zastáva názor, že vymáhateľnou je už i tá pohľadávka, ktorá je žalovateľná (uplatniteľná žalobou na súde). Dovolací senát (6Cdo), vedomý si tejto rozdielnosti, predložil vec podľa § 48 ods. 1 CSP veľkému senátu (podobne ako v prípade 1VCdo 3/2019 a výkladu rozhodujúceho okamihu oceňovania členského podielu). Veľký senát, rovnako ako v prípade 1VCdo 3/2019, uviedol, že i keď je judikatúra nejednotná, z dôvodu, že postupujúci dovolací senát zastáva taký istý názor ako je jeden z dvoch v minulosti vyslovených rozdielných názorov, nie je splnená podľa neho podmienka „odlišnosti“ názoru postupujúceho senátu, pretože tento názor predsa už bol v minulosti vyslovený iným senátom. Pre zaujímavosť, senát 6Cdo sa napokon priklonil k tej časti praxe, ktorá vykladá pojem v zmysle vykonateľná pohľadávka. Nemožno si neodpustiť, že tak urobil **napriek odlišnému názoru právnických fakúlt v Trnave a Bratislave a názoru GP SR a MS SR**, súčasne ignorujúc novú úpravu exekučného poriadku o odporovateľnosti (§ 61d Ex. por.). Tento názor však nemožno považovať za „konečný“ pre právnu prax, ale iba konečný pre daný spor.

Veľký senát v tomto rozhodnutí uviedol sporný právny názor: *„Pre splnenie podmienky predloženia veci veľkému senátu je však rozhodujúca existencia právneho názoru trojčlenného senátu (vysloveného v uznesení o postúpení veci veľkému senátu), ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. **Pokiaľ by existovalo rozhodnutie trojčlenného senátu najvyššieho súdu, vyjadrujúce odlišný právny názor už vyslovený iným alebo totožným trojčlenným senátom, nie je splnená zákonná podmienka uvedená v ustanovení § 48 ods. 1 CSP.** V takomto prípade je naplnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP, a riešenie právnej otázky, ktorá je rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne a **rozhodnutie vo veci prináleží trojčlennému senátu najvyššieho súdu.**“*

Veľký senát tak, ako už bolo spomenuté, uviedol, že § 48 ods. 1 CSP treba (doslovne) vykladať tak, že ak dovolací senát dospeje k názoru, ktorý je síce odlišný od názoru (či názorov) iného senátu, ale zároveň už bol v minulosti vyslovený iným či tým istým senátom, nie sú splnené podmienky, že dovolací senát dospel k odlišnému názoru (tzn. podľa neho senát nedospel k žiadnemu „novému“ odlišnému názoru).

Podľa nášho názoru zákon predsa jasne hovorí, že na postúpenie veľkému senátu stačí čo i len jeden odlišný názor iného senátu, než ten, ktorý zdieľa dovolací senát, ktorý rozhoduje o dovolaní. Aj keby dovolací senát potom zastával názor, ktorý už iný (či ten istý senát) v minulosti vyslovil, nič to nemení na fakte, že existuje aj iné odlišné rozhodnutie (a názor)

iného senátu. V tomto prípade senát 6C síce mal rovnaký názor ako 3Cdo, 5Cdo, ale nevyhnutne a zjavne odlišný ako 2Cdo, 4Cdo (a 7Cdo). Potom práve už to stačí k aplikácii § 48 CSP a tak, aby bol naplnený zmysel daného právneho inštitútu (zmysel vytvoriť právnu istotu v predvídateľnosti práva). Ten istý Najvyšší súd, ktorý (rovnako ako ÚS SR) považuje za prioritný teleologický výklad, vyložil podľa nás normu § 48 CSP bez zreteľa na jej účel, ale dokonca aj nesprávne z jazykového hľadiska.

Veľký senát bol vytvorený práve na to, aby rozdielnosť názorov odstraňoval. To bol účel právnej úpravy veľkého senátu a takto treba (nielen teleologicky) vykladať aj jeho právomoc podľa § 48 ods. 1 v spojení s § 421 CSP. Namiesto toho veľký senát nielenže rozdielnosť (a tým právnu neistotu) ponechal, ale ju ešte viac prehľbil. Stačí si len predstaviť situáciu, veľmi reálnu, že čoskoro bude iný senát NS SR konfrontovaný s tou istou právnou otázkou (výklad pojmu vymáhateľná pohľadávka v § 42a ods. 1 OZ), pričom tento senát (inšpirujúc sa práve 1VCdo 3/2019 a 1VCdo 4/2019) sa prikloní k opačnému názoru (napr. k R 44/2001), čím dôjde opäť k prehľbeniu právnej neistoty. Takýto stav je právne neudržateľný. Navyše prípadný dovolateľ je „odkázaný“ na pátranie po „obyčajných“ rozhodnutiach senátov dovolacieho súdu namiesto nájdania jasnej odpovede v rozhodnutiach veľkého senátu. Vyznieva potom pomerne paradoxne, ak pri takomto stave (zjavnej nejednotnosti) veľký senát vyslovil (odsek 30): *„Veľké senáty majú rozhodovať iba v prípadoch, ak skutočne hrozí nejednotnosť v rozhodovacej činnosti senátov najvyššieho súdu.“*

Opäť je potrebné jedným dychom dodať, že dané rozhodnutie, prijaté rovnako ako 1VCdo 3/2019 v ten istý deň v tom istom zložení (tzn. postupujúcim bol v oboch prípadoch senát 6C), bolo prijaté pomerom 5:2, pričom však na rozdiel od 1VCdo 3/2019 neboli (aspoň nie v súčasnej verzii na www.nsud.sk) publikované odlišné stanovisko či stanoviská (predpokladáme, že toho istého sudcu/sudcov).

IV. Záver

Vzhľadom na stručný pohľad k (problematickej) činnosti veľkého senátu ako celku (bod I) ako aj jeho pôsobnosti v najnovších rozhodnutiach 1VCdo 3/2019 (bod II) a 1VCdo 4/2019 (bod III) skutočne možno pochopiť legitímnosť obáv autora diskusie s nepochopením inštitútu veľkého senátu.

Naskytá sa otázka, či skôr ďalšia diskusia, aké sú príčiny a možné riešenia tohto stavu, pričom ale treba uviesť a zdôrazniť, že rozhodne nebude príčinou (iba) samotný Najvyšší súd SR, ktorý, ako bolo mierne naznačené, nie vždy napriek snahe o zjednocujúci výklad má možnosť o nej reálne rozhodnúť (napr. veľkým senátom nezodpovedaná otázka nemajetkovej ujmy pri nehode) a súčasne treba mať na pamäti, že predmet dovolacieho konania určuje iba dovolateľ, teda možnosť dovolacieho súdu meniť judikatúru je bezprostredne závislá najmä od kvality podaného dovolania, najmä podmienok jeho prípustnosti. Napokon nemožno opomínať ani neúplné znenie § 421 ods. 1 CSP oproti pôvodnému zámeru autorov CSP...

JUDr. Tadeáš Majchrák, advokát

DISKUSIA

Medzinárodná právomoc v sporoch o vecných právach k hnutelným veciam podľa nariadenia Brusel Ia

Na príklade vybraných súdnych rozhodnutí z tuzemska a zahraničia sa autor venuje niektorým problematickým aspektom posudzovania medzinárodnej právomoci v sporoch o vecných právach k hnutelnostiam podľa nariadenia Brusel Ia.

1. Úvod

Hnutelné veci bývajú predmetom celého radu zmlúv, najčastejšie kúpnych zmlúv, výmenných zmlúv, nájomných zmlúv, pôžičiek, výpožičiek a iných. Ak ohľadom hnutelnosti ako predmetu zmluvného záväzku s cudzím prvkom vznikne spor a subjekty záväzku ho chcú riešiť súdnou cestou, vyvstáva otázka, súdy ktorého štátu o ňom majú rozhodovať. Ide o špeciálnu procesnú podmienku pre cezhraničné prípady zvanú medzinárodná právomoc, resp. jurisdikcia. Na účely preskúmania medzinárodnej právomoci súd konajúci o žalobe opísaný spor kvalifikuje ako zmluvnú vec. Ak jurisdikciu skúma podľa nariadenia Brusel Ia,¹ uplatní metodiku posudzovania právomoci pre zmluvné záväzky.

Právne otázky spojené s hnutelnosťami sa však objavujú nielen pri kontraktach ako relatívnych právnych vzťahoch, ale aj vtedy, keď nie je jasné, kto je ich vlastníkom alebo oprávneným držiteľom. V tomto prípade ide o vecnoprávne spory a teda absolútne právne vzťahy. Tie sa stávajú predmetom súdnych konaní cez určovacie žaloby. Ak je v uvedených sporoch prítomný cudzí prvok a je preto potrebné overiť medzinárodnú právomoc podľa nariadenia Brusel Ia, základné riešenie nie je až tak priamočiare, ako keď sú hnutelné veci predmetom sporu z kontraktu. Nariadenie Brusel Ia totiž explicitne upravuje právomoc v konaniach o vecnoprávnych nárokoch len pre také hnutelnosti, ktoré sa podľa osobitných predpisov klasifikujú ako kultúrne hodnoty.² Špeciálne normy o právomoci pre mimozmluvné spory ohľadom „obyčajných“ hnutelných vecí v nariadení Brusel Ia nenájdeme. Predkladaný príspevok sa nesústreďuje na otázku, prečo sa normotvorca Európskej únie (ďalej „Únia“) priklonil k tejto úprave. Nesnaží sa prezentovať ani úvahy *de lege ferenda*. Zámerom je poukázať na niektoré problémy, ktoré daná úprava spôsobuje v aplikačnej praxi a navrhnuť ich rie-

šenie. Na tento účel pracujeme s tromi rozhodnutiami súdov z rôznych členských štátov Únie, v ktorých sa prakticky rovnakými pravidlami o medzinárodnej právomoci posudzujú veľmi podobné skutkové stavy. Zmienime sa aj o negatívnych dopadoch rozoberanej právnej úpravy na všeobecné ciele justičnej spolupráce v civilných veciach Únie.

2. Definovanie problému

Tuzemská i zahraničná judikatúra v sporoch ohľadom vecných práv k hnutelnostiam s cudzím prvkom je pomerne chudobná. Vyššie súdne authority z tuzemska, Česka, Nemecka a Rakúska sa medzinárodnej právomoci pre tento druh sporov podľa nariadenia Brusel Ia venujú len sporadicky. Odhliadnuc od prvoinštančných rozhodnutí sa nám podarilo nájsť tri rozhodnutia, ktoré sa zaoberajú prezentovanou problematikou.³ Ide o rozhodnutie Krajského súdu Košice⁴ (ďalej „KS Košice“), Nejvyššího soudu České republiky⁵ (ďalej „NS ČR“) a nemeckého Vyššieho krajinského súdu Hamm⁶ (*Oberlandesgericht Hamm*, ďalej „OLG Hamm“). Je však pozoruhodné, že predmetom určovacích žalôb vo všetkých nájdených rozhodnutiach je druhovo rovnaká hnutelná vec – automobil. Impulz na podanie určovacej žaloby dokonca pochádzal z typovo podobných skutkových stavov, ktoré možno rámcovo zhrnúť nasledovne.

Pri každom automobile bolo podozrenie, že je objektom trestného činu.⁷ Orgány činné v trestnom konaní preto automobil zaistili od osoby, ktorá ju v danom čase mala v držbe. Len čo nebol automobil naďalej potrebný pre zvyšok vyšetrovania, orgány činné v trestnom konaní sa rozhodli ho vrátiť. Neboli si však isté, či automobil patrí práve tej osobe, ktorej bol zhabaný. V dôsledku toho ju vyzvali, aby svoje vecné právo preukázala určovacím rozsudkom civilného súdu, inak

jej automobil nevrátiť.⁸ Určovaciu žalobu teda podávala vždy tá osoba, ktorá mala automobil v držbe bezprostredne pred zaistovacím úkonom vyšetrovacích orgánov. Keď civilné súdy po podaní určovacej žaloby zistili prítomnosť cudzieho prvku v podobe zahraničných žalovaných, museli posúdiť svoju medzinárodnú právomoc. V žiadnom konaní sa nezistilo, že by došlo k voľbe právomoci. Ten-ktorý automobil sa pritom vždy nachádzal na území štátu konajúcich súdov. Vo všetkých troch veciach boli aplikovateľné predpisy práva Únie, pričom len NS ČR vychádzal ešte z predchodcu nariadenia Brusel Ia – nariadenia Brusel I.⁹ Relevantná právna úprava sa však v oboch predpisoch nelíši, preto k nim nie je nutné pristupovať diferencovane.

Opísanou cestou sa teda súdy dopracovali k otázke, či by sa medzinárodná právomoc mala preskúmať podľa nariadenia Brusel Ia a ak áno, tak ktorými ustanoveniami.

3. Systém určovania právomoci podľa nariadenia Brusel Ia so zreteľom na vecné práva k hnutelnostiam

Nariadenie Brusel Ia je priamo aplikovateľný prameň sekundárneho práva Únie, ktorý má prednosť pred vnútroštátnou úpravou členských štátov Únie (ďalej „členské štáty“). Z hľadiska vecnej pôsobnosti sa uplatňuje na občianske a obchodné veci. Pojem „občianska a obchodná vec“ sa vykladá veľmi široko. Vzťahuje sa v zásade na všetky civilné veci okrem tých, ktoré sú podľa čl. 1 ods. 2 Brusel Ia vylúčené z jeho vecnej pôsobnosti. Otázky vecných práv k hnutelnostiam v tomto negatívnom výpočte nefigurujú. Keďže sa jednoznačne považujú za občianskoprávnu záležitosť, nemali by vznikáť pochybnosti o aplikovateľnosti Bruselu Ia.

Rozsah aplikácie uvedeného predpisu je determinovaný tým, či má žalovaný bydlisko (sídlo) na území členského štátu. Ak áno, Brusel Ia sa použije v plnom rozsahu¹⁰ („neohraničená aplikácia“). Ak nie, medzinárodná právomoc sa môže založiť len podľa niektorých ustanovení Bruselu Ia¹¹ („ohraničená aplikácia“).

Vo zvyšku textu sa nevenujeme ohraničenej aplikácii a sústredíme sa na neohraničenú aplikáciu Bruselu Ia. Všeobecne sa uznáva, že výpočet jurisdikčných noriem Bruselu Ia v režime jeho neohraničenej aplikácie je taxatívny. Z tohto dôvodu sa nepripúšťa, aby súd subsidiárne siahol po svojej národnej úprave medzinárodného práva procesného vtedy, keď svoju jurisdikciu nevie odvodiť z nariadenia Brusel Ia. Zvykne sa teda hovoriť o *numerus clausus* jurisdikčných noriem Bruselu Ia. Hoci tento predpis uvedené pravidlo výslovne nespomína, vylúka vnútroštátnych noriem o právomoci nepriamo vyplýva z čl. 5, ako aj z procesného postupu podľa čl. 28 ods. 1.

Osobitne treba zmieniť čl. 26 Bruselu Ia, ktorý upravuje tzv. podriadenie sa právomoci, resp. implicitnú voľbu súdu. Tento inštitút umožňuje súdu napriek nedostatku právomoci predsa len právomoc „získať“, ak žalovaný predmetný nedostatok včas nenamietne.¹² Čl. 26 sa pritom musí aplikovať

vždy bez ohľadu na to, či sa Brusel Ia používa v ohraničenom, alebo neohraničenom režime.¹³

Z uvedených poznatkov možno dospieť k nasledovným záverom. Len čo sa medzinárodná právomoc skúma v režime neohraničenej aplikácie Bruselu Ia a konajúci súd zo žiadneho ustanovenia nevie odvodiť svoju právomoc a žalovaný sa nepodriadi právomoci podľa čl. 26, žalobu musí odmietnuť a konanie zastaviť pre nesplnenie neodstrániteľnej procesnej podmienky pri cezhraničných prípadoch – medzinárodnej právomoci. Rovnaký postup platí aj v konaní, ktorého predmetom je vecné právo k hnutelnosti. Na veci pritom nič nemení, že Brusel Ia nemá pre daný predmet konania špeciálne jurisdikčné normy. Znamená to len, že jedinými použiteľnými ustanoveniami sú „záchytný“ čl. 4 ods. 1 o všeobecnej právomoci a prípadne čl. 26 o implicitnej voľbe súdu. Ak teda žalovaný nemá bydlisko (sídlo) v štáte konajúceho súdu a nedôjde k podriadeniu sa právomoci podľa čl. 26 Bruselu Ia, tento súd nemá právomoc rozhodnúť o žalobe na určenie vecného práva k hnutelnosti.

4. Jednotlivé rozhodnutia

Hoci bol skutkový stav pre všetky konania typovo v podstate identický a súdy aplikovali rovnaké pravidlá o posudzovaní medzinárodnej právomoci, každý z nich svoje závery odvodnil rozdielne.

4.1 Krajský súd Košice

Žalobkyňou v tomto konaní bola Ukrajinka a na strane žalovaného vystupovala fyzická osoba talianskej národnosti a právnická osoba sídliaca v Taliansku. Prvoinštančný súd najskôr rozhodol o neaplikovateľnosti nariadenia Brusel I¹⁴ z dôvodu, že žalobkyňa je štátnou občiankou Ukrajiny. V dôsledku toho medzinárodnú právomoc slovenských súdov skúmal podľa SZMPS.¹⁵ Konkrétne uplatnil § 37 SZMPS o všeobecnej právomoci, pretože SZMPS neobsahuje osobitnú normu pre posudzovanú vec a predmet konania predstavuje majetkové právo. Keďže ani jeden zo subjektov na strane žalovaného nemal na Slovensku bydlisko, sídlo, ani majetok, slovenské súdy nemali medzinárodnú právomoc rozhodnúť o určovacej žalobe. KS Košice ako súd odvolací sa s týmto rozhodnutím v celom rozsahu stotožnil.

4.2 Nejvyšší soud České republiky

NS ČR sa k otázke medzinárodnej právomoci ohľadom sporu o vecné právo k automobilu vyjadril v rámci konania o návrhu na určenie miestne príslušného českého súdu.¹⁶ Kvôli anonymizácii údajov o subjektoch konania vieme z rozhodnutia vyčítať len to, že obaja žalovaní sú právnické osoby a v Česku nemajú sídlo, pobočku, odštepne závody ani majetok. Nie je preto isté, či žalovaní mali sídlo v členskom štáte a teda či sa Brusel I uplatnil neohraničene. NS ČR síce nariadenie Brusel I použil odmietol, ale nie kvôli sídlu žalovaných v nečlenskom štáte. Vychádzame tak z toho, že žalovaní mali sídlo

v členskom štáte a nariadenie Brusel I sa použilo neohraničene. Kľúčovým argumentom pre neuplatnenie Bruselu I totiž bolo, že uvedený predpis neobsahuje žiadne jurisdikčné normy použiteľné na predmet konania tak, ako pre iné prípady v ostatných oddieloch Bruselu I. Z absencie výslovných ustanovení nariadenia Brusel I o medzinárodnej právomoci ohľadom vecnoprávných nárokov na hnutelnosti NS ČR vyvodil, že jurisdikcia českých súdov sa má preskúmať podľa ČZMPS,¹⁷ a to podľa § 37 ods. 1.

4.3 OLG Hamm

Žalovaným v tomto konaní bola akciová spoločnosť sídliaca v Taliansku. OLG Hamm sa najskôr extenzívne zaoberal tým, prečo sa jurisdikcia nemeckých súdov nemá posudzovať podľa čl. 7 ods. 2 nariadenia Brusel Ia o nárokoch z mimozmluvnej zodpovednosti. Uvedenému ustanoveniu sa venoval preto, lebo predmetom žaloby na určenie vlastníckeho práva bol automobil, ktorým sa mal páchať trestný čin podielníctva. Táto skutočnosť podnietila úvahy o založení právomoci podľa jurisdikčnej normy o mimozmluvných záväzkoch. Až po odmietnutí čl. 7 ods. 2 nariadenia Brusel Ia prešiel OLG Hamm k skúmaniu právomoci pre vecnoprávne nároky na hnutelnosti.¹⁸ Konštatoval, že medzinárodná právomoc nemeckých súdov sa nedá založiť na žiadnom ustanovení nariadenia Brusel Ia. Keďže má žalovaný sídlo v Taliansku, podľa čl. 4 ods. 1 je daná všeobecná právomoc talianskych súdov. Zvyšok nariadenia Brusel Ia neobsahuje osobitné ustanovenia aplikovateľné na daný predmet konania, z ktorých by si nemecké súdy mohli odvodiť medzinárodnú právomoc. Pristúpil preto k použitiu čl. 28 daného predpisu a rozhodol o chýbajúcej medzinárodnej právomoci nemeckých súdov, pretože žalovaný sa síce zúčastnil na konaní, no len preto, aby namietol absenciu právomoci.¹⁹

5. Komentár

5.1 Krajský súd Košice

KS Košice potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu o tom, že nariadenie Brusel Ia sa nemá uplatniť kvôli ukrajinskej národnosti žalobkyne. Myslíme si však, že pôsobnosť Bruselu Ia sa v tomto kontexte posudzuje podľa toho, či bydlisko (sídlo) žalovaného je v členskom štáte. Obaja žalovaní mali bydlisko (sídlo) v Taliansku, a preto sa právomoc slovenských súdov mala skúmať podľa nariadenia Brusel Ia v neohraničenom režime. V súlade s jedinou použiteľnou jurisdikčnou normou tohto predpisu, ktorou je čl. 4 ods. 1, by mali mať právomoc talianske súdy. Napriek tomuto zisteniu mal slovenský súd predsa počkať, či by nedošlo k podriadeniu sa právomoci podľa čl. 26 Bruselu Ia. Až po prípadnej námietke o nedostatku právomoci žalovaného sa mala žaloba odmietnuť a konanie zastaviť na základe čl. 28 Bruselu Ia a § 9 CSP v spojení s § 161 ods. 2 CSP. V zmysle uvedeného teda konanie mohlo dopadnúť inak, pretože právomoc slovenských súdov sa aspoň hypoteticky dala založiť na implicitnej voľbe súdu podľa čl. 26 Bruselu Ia.

5.2 Nejvyšší soud České republiky

NS ČR zjavne aplikoval nariadenie Brusel I vo svojej celistvosti. Pri rozhodovaní ho však pravdepodobne zneistila skutočnosť, že v danom predpise nenašiel osobitnú jurisdikčnú normu pre vecnoprávne nároky na hnutelnosti. Tento fakt ale podľa nás nemal viesť k subsidiárnemu použitiu ČZMPS, ale k preskúmaniu všeobecnej právomoci podľa čl. 2 ods. 1 Bruselu I (dnes čl. 4 ods. 1 Brusel Ia). Pretože sa bydlisko žalovaných v Česku nenachádzalo, všeobecná právomoc českých súdov daná nebola. Keby teda nedošlo k podriadeniu sa právomoci podľa čl. 24 Bruselu I (dnes čl. 26 ods. 1 Brusel Ia), český súd mal vyhlásiť nedostatok právomoci v zmysle čl. 26 ods. 1 Bruselu I (dnes čl. 28 ods. 1 Brusel Ia), žalobu odmietnuť a konanie zastaviť.

5.3 OLG Hamm

Podľa nášho názoru nemožno rozhodnutiu OLG Hamm čo do skúmania medzinárodnej právomoci nič vytknúť. Uplatnil správnu metodiku, riadil sa podľa relevantných ustanovení a presvedčivými argumentmi dospel k záveru, ktoré sú v súlade so systémom posudzovania medzinárodnej právomoci podľa nariadenia Brusel Ia.

6. Záverečné poznámky

Podstatným poznatkom prezentovanej problematiky je, že medzinárodnú právomoc pre vecnoprávne nároky k hnutelnostiam podľa Bruselu Ia má v zásade len súd štátu bydliska (sídla) žalovaného. Je pritom irelevantné, kde sa nachádza vec, ohľadom ktorej sa vedie spor. Na príklade uvedených rozhodnutí vidíme, že aj vyššie súdne inštalácie mávajú ťažkosti s otázkou aplikovateľnosti nariadenia Brusel Ia a posudzovaním medzinárodnej právomoci podľa rovnakého predpisu v takýchto konaniach. Keďže riešenie nie je príliš očividné, od súdu sa vyžadujú hlbšie znalosti o práci s nariadením Brusel Ia v porovnaní so štandardnejšími právnymi vecami.

Na záver stoja za zmienku niektoré dôsledky posúdenia jurisdikcie v konaniach s podobnými skutkovými stavmi, ako v rozoberaných rozhodnutiach.

Po prvé, žalobca spravidla musí určovací rozsudok získať od súdov v štáte žalovaného. S týmto rozsudkom sa musí následne vrátiť späť do krajiny, ktorej orgány činné v trestnom konaní zaistili vec a žalobcu odkázali na civilný proces. Uznanie cudzieho určovacieho rozsudku v štáte zaistenia veci by pravda nemalo spôsobovať komplikácie vďaka „uvoľnenejšiemu“ cezhraničnému obehu rozhodnutí podľa nariadenia Brusel Ia. Ťažko však možno v tomto kontexte hovoriť o naplnení jedného z cieľov justičnej spolupráce v civilných veciach Únie, ktorým je zaručiť efektívnosť a hospodárnosť výkonu súdnictva.

Po druhé, negatívne dôsledky pociťuje aj konajúci súd pri riešení otázky, ktorú si kladie po tom, čo zistí svoju medzinárodnú právomoc: podľa ktorého právneho poriadku

sa má posúdiť, komu vzniklo alebo zaniklo vecné právo k hnutelnosti? Hovoríme o určovaní rozhodného práva, resp. o vetve medzinárodného práva súkromného zvanéj kolízne právo.

Kolízne právo týkajúce sa vecí vo väčšine európskych krajín obsahuje pravidlo, že vznik alebo zánik vecných práv k hnutelnostiam sa spravujú právnym poriadkom štátu, v ktorom sa hnutelnosť nachádzala v čase právnej skutočnosti rozhodujúcej pre tento vznik alebo zánik. Touto skutočnosťou bývajú scudzovací právny úkon alebo právna udalosť, na základe ktorých subjekt nadobudol vecné právo k hnutelnosti. Zatiaľ čo o určovacej žalobe má rozhodovať súd v štáte bydliska žalovaného, hmotným právom na posúdenie žaloby má byť právo štátu, v ktorom nastala skutočnosť rozhodná pre vznik alebo zánik vecného práva. Vidíme, že medzi jurisdikčnou normou pre vecnoprávne nároky k hnutelnostiam podľa Bruselu Ia (teda ustanovení o všeobecnej právomoci) a korešpondujúcou kolíznou normou nie je príliš badateľný logický súvis. Rozhodným právom síce môže byť aj právny poriadok štátu, ktorého súdy majú medzinárodnú právomoc, no išlo by viac o náhodu, než anticipovanú okolnosť. Právna úprava nariadenia Brusel Ia v kombinácii s národnými kolíznymi normami o vecných právach teda nepripieva k tzv. súbehu *forum a ius* – aby súd s medzinárodnou právomocou čo najčastejšie používal svoje právo.²⁰ Z dôvodu úzkeho prepojenia medzi miestom konania a miestom, kde sa hnutelná vec nachádza, by sa súbeh *forum a ius* mohol javiť ako žiaduci.

Predkladaný príspevok možno uzavrieť konštatovaním, že právna úprava nariadenia Brusel Ia o medzinárodnej právomoci v sporoch ohľadom vecných práv k hnutelnostiam zaostáva za úpravou právomoci v ostatných občianskych a obchodných veciach. Na jednej strane neponúka v istých konšteláciách vyvážené procesné postavenie sporových strán, pretože neprímerane zaťažuje žalobcu. Na druhej strane nie je priaznivá ani pre samotný súd. Disonancia medzi jurisdikčnou normou a kolíznou normou mu znižuje pravdepodobnosť, že bude rozhodovať podľa svojho práva. Vzhľadom na predmet konania pritom stojí za úvahu, či by sa na normatívnej úrovni nemalo viac usilovať o súbeh *forum a ius*. Možno preto očakávať, že ambíciou nástupcu nariadenia Brusel Ia by, okrem iného, mohlo byť aj vylepšenie pravidiel o medzinárodnej právomoci pre vecnoprávne nároky k hnutelnostiam. ■

Poznámky

- 1 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 351/1, 20. 12. 2012 (ďalej „nariadenie Brusel Ia“ alebo len „Brusel Ia“).
- 2 Čl. 7 ods. 4 Brusel Ia.
- 3 Pre rešerš judikatúry jednotlivých krajín sme použili nasledovné pomôcky. Slovensko: systém ASPI, webové portály merit.slv.cz a otvorenesudy.sk. Česko: webové portály kraken.slv.cz; nsoud.cz. Nemecko: webové portály

beck-online.beck.de; juris.de. Rakúsko: webové portály ris.bka.gv.at; 360.lexisnexis.at; manz.at.

- 4 Uznesenie Krajského súdu Košice z 31. 1. 2020, sp. zn. 9Co/168/2019, ECLI:SK:KSKE:2020:0018208759.
- 5 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 15. 5. 2007, sp. zn. 30 Nd 42/2007.
- 6 OLG Hamm, Urteil vom 20. Juni 2016 – I-5 U 140/15.
- 7 V rozhodnutí KS Košice zrejme trestný čin falšovania a pozmenšovania identifikačných údajov motorového vozidla podľa § 220 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon; v rozhodnutí NS ČR trestný čin krádeže; v rozhodnutí OLG Hamm trestný čin podielníctva.
- 8 Podľa slovenskej úpravy sa jedná o postup podľa § 97 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. V českom trestnom procese platí pri vracaní zaistených vecí obdobný postup (§ 80 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení). Rovnaké pravidlá malo aj nemecké trestné konanie v čase, keď bola dotknutá osoba odkázaná na civilný proces (bod 8 rozhodnutia OLG Hamm). Režim vracania zaistených vecí v Nemecku sa pravda medzičasom zmenil (pozri § 111n a nasl. *Strafprozessordnung*, BGBl I. I S. 1074, 1319 v aktuálnom znení).
- 9 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. EÚ L 12/1, 16. 1. 2001 (ďalej „nariadenie Brusel I“ alebo len „Brusel I“).
- 10 Pozri čl. 5 ods. 1 Brusel Ia.
- 11 Pozri čl. 6 ods. 1 Brusel Ia.
- 12 Pre lepšie pochopenie možno tento proces prirovnať ku skúmaniu miestnej príslušnosti podľa §§ 41 a 42 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ktoré funguje v podstate na rovnakom princípe.
- 13 Síce tento fakt z nariadenia Brusel Ia priamo nevyplýva, no ide o väčšinový názor napríklad v súčasnej nemeckej spisbe. Bližšie pozri GOTTWALD, P. Brüssel Ia-VO Art. 26, marg. č. 4. In: KRÜGER, W. – RAUSCHER, T. *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung. Band 3*. 5. Auflage, C. H. Beck, 2017.
- 14 Prvoinštančný súd podľa rozhodnutia KS Košice zamýšľal použiť nariadenie Brusel I, ktorého časová pôsobnosť v posudzovanej veci nebola daná a malo sa správne uvažovať o nariadení Brusel Ia.
- 15 Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej „SZMPS“).
- 16 § 11 ods. 3 zákona č. 99/1963 Sb. Občianský soudní řád.
- 17 Zákon č. 97/1963 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním (ďalej „ČZMPS“).
- 18 Bod 50 až 54 rozhodnutia OLG Hamm.
- 19 Pozri čl. 26 Brusel Ia.
- 20 Súbeh medzi *forum a ius* je vo všeobecnosti želaným javom pri posudzovaní cezhraničných súkromnoprávných vecí. No kvôli rozmanitosti jednotlivých kategórií právnych vzťahov, ako aj odlišným princípom a cieľom medzinárodného civilného procesného práva a kolízneho práva ho nemožno absolutizovať. SCHACK, H. *Internationales Zivilverfahrensrecht*. 7. Auflage, C. H. Beck, 2017, marg. č. 247 a nasl.

DISKUSIA

Posun aplikačnej praxe pri riešení „úrokov po splatnosti“

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Pred viac než rokom bola v rámci tejto rubriky otvorená téma kumulácie zmluvného úroku a úroku z omeškania so splácaním úveru, s osobitným zameraním na spotrebiteľský prvok úverového vzťahu (pozri BSA č. 11/2020 – Najvyšší súd SR k téme „úroky po splatnosti“). Prezentované boli diametrálne odlišné právne názory občianskoprávných kolégií jednotlivých odvolacích súdov, najmä bratislavského a košického krajského súdu.

Nemožno opomenúť ani zaujímavé kompromisné riešenie právnej teórie, ktoré bolo publikované ešte v roku 2018: Hlušák, M. – Trojčáková, V.: Kumulácia úrokov a úrokov z omeškania. Súkromné právo č. 3/2018, str. 117 – 125. V neposlednom rade bola pozornosť upriamená na v tom čase jediné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR k danej téme, a to uznesenie zo dňa 30. 7. 2019 sp. zn. 6 Cdo 113/2018, ktoré v rámci *obiter dictum* pripúšťalo spornú kumuláciu až do definitívneho vrátenia úverových prostriedkov veriteľovi.

V pomerne krátkej časovej nadväznosti došlo následne k zásadnému názorovému posunu v rámci rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom prvým z týchto „nových“ rozhodnutí je uznesenie NS SR zo dňa 16. 6. 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020. Predmetom sporu bolo vrátenie predčasne zosplatneného (§ 565 OZ) spotrebiteľského úveru (v spojitosti s § 53 ods. 9 OZ), pri ktorom si žalobca nárokoval jednak zákonný úrok z omeškania až do zaplatenia a zároveň aj pôvodne dojednaný zmluvný úrok z úveru, rovnako až do zaplatenia.

Najvyšší súd SR, súc si vedomý existujúcej právnej polemiky (ods. 14 až 16 uznesenia) a značného množstva argumentov oboch názorových prúdov, zvolil vlastné a do istej miery prekvapujúce riešenie. Spornú právnu otázku zodpovedal spôsobom, ktorý zatiaľ nebol odborne pertraktovaný v praxi, a zrejme ani na úrovni právnej či ekonomickej teórie.

Vychádzal pritom z predpokladu, že napriek predčasnému zosplatneniu úveru prináleží veriteľovi dojednaný zmluvný úrok, ako cena kapitálu, resp. odpata za poskytnuté peňažné prostriedky. V dôsledku omeškania dlžníka pristupuje k jeho povinnosti vrátiť istinu úveru a zmluvný úrok

aj ďalšia povinnosť, a to povinnosť platiť úrok z omeškania. Tieto povinnosti následne zaväzujú dlžníka popri sebe (kumulácia).

Vzhľadom na spotrebiteľský status dlžníka zároveň dovolací súd zdôraznil, že trvanie povinnosti platiť zmluvný úrok nemôže byť pre dlžníka vopred časovo nepredvídateľné. V pôvodnom kontraktnom procese sa totiž zaviazal vrátiť úver v dojednanom čase (konečná splatnosť úveru) a mohol predpokladať, že iba počas tohto obdobia sa bude úver riadne úročiť dohodnutým spôsobom.

Pokiaľ by ho však po predčasnom zosplatnení zaväzovala vopred nelimitovaná povinnosť platiť zmluvný úrok až do zaplatenia, vznikla by podľa Najvyššieho súdu SR značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, čo je neakceptovateľné z hľadiska § 53 ods. 1 OZ (ods. 23.2 uznesenia). Spotrebiteľ v omeškaní spravidla nevie, či vôbec a kedy úver splatí, aby tým zároveň zabránil jeho ďalšiemu úročeniu. Ide teda vo vzťahu k jeho osobe o zazmluvnenú cenu kapitálu, ktorá nie je vyjadrená dostatočne určito, jasne a zrozumiteľne.

Ťažiskovú právnu otázku dovolací súd zodpovedal v tom zmysle, že „V prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

To znamená, že ak si veriteľ žalobou voči spotrebiteľovi uplatní nárok na vrátenie úveru, vrátane zmluvného úroku a úroku z omeškania až do zaplatenia, bude pre súd v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 ods. 1 CSP) relevantné, či pôvodne dojednaná konečná splatnosť úveru už nastala. Ak áno, zamietne žalobu v časti zmluvného úroku po tomto dátume. Inak prisúdi žalobcovi aj zmluvný úrok do budúcnosti, avšak iba do pôvodne dojednanej konečnej splatnosti úveru. V oboch prípadoch zároveň zaviazuje dlžníka na zaplatenie zákonného úroku z omeškania až do zaplatenia.

Zrejme viac než polemika nad týmto rozhodnutím je aktuálne dôležitý fakt, že prezentované závery si takmer okamžite získali širokú podporu naprieč občianskoprávnymi kolégiami Najvyššieho súdu SR. Nasledovalo množstvo do-

volacích rozhodnutí s identickým riešením *ratio decidendi*, napr. 1 Cdo 208/2019, 2 Cdo 115/2019, 2 Cdo 83/2020, 3 Cdo 113/2019, 7 Cdo 111/2019, 7 Cdo 307/2019, 8 Cdo 125/2018 a ďalšie.

Na prvý pohľad sa teda postup dovolacieho súdu v tejto otázke od júna 2020 javí ako vzácne jednotný a zrozumiteľný, čo rozhodne nemožno vnímať ako negatívny prvok. Výnimku však predsa len predstavuje uznesenie NS SR zo dňa 18. 8. 2020 sp. zn. 1 Cdo 94/2019, v ktorom dovolací súd konštatoval, že „Úrok z úveru a úrok z omeškania sú dva odlišné inštitúty, ktoré je potrebné dôsledne odlišovať a nemožno ich zamieňať. Po zosplatnení úveru teda z nesplatenej istiny ďalej beží úrok z úveru (ako odmena za poskytnuté finančné prostriedky, ktoré dlžník v dohodnutej dobe nevrátil) až do ich vrátenia a v prípade omeškania dlžníka beží zároveň taktiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku).“

Úvahy smerujúce k záveru, že predčasnou splatnosťou úveru stráca veriteľ nárok na zmluvný úrok do budúca a dlžník – spotrebiteľ je povinný platiť iba zákonný úrok z omeškania, nemožno podľa najvyššieho súdu akceptovať. Keďže zákonný úrok z omeškania je spravidla nižší ako zmluvný úrok, znamenalo by to totiž, že pre dlžníka by *ad absurdum* bolo výhodnejšie byť v omeškaní než úver riadne splácať (ods. 24). V tejto otázke ide o zhodu s vyššie uvedenými rozhodnutiami, ktoré však (na rozdiel) priznávajú veriteľovi ná-

rok na zmluvný úrok z omeškania iba do pôvodnej konečnej splatnosti úveru, a nie až do zaplatenia resp. vrátenia úveru.

V tomto dovolacom konaní si navyše bol súd plne vedomý existencie svojich predchádzajúcich rozhodnutí, na ktoré v ods. 12.2.3 aj odkazuje; konkrétne na uznesenia pod sp. zn. 5 Cdo 42/2020 a 3 Cdo 113/2019. Napriek tomu a v rozpore so znením § 48 ods. 1 CSP nepostúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia.

V dôsledku toho vzniká v pomerne jednotnej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu opäť určitá trhlina, nateraz zhmotnená v dvoch rozhodnutiach (6 Cdo 113/2018 a 1 Cdo 94/2019). Aj keď možno konštatovať, že prvé z nich venuje spornej otázke iba okrajovú pozornosť a druhé predstavuje určitý špecifický odklon, ktorý nebol nasledovaný ani zohľadnený v ďalších rozhodnutiach, právna istota legitímne vyžaduje jednoznačnú odpoveď na nastolenú otázku v rámci rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít.

Z daného hľadiska sa javí ako najvhodnejšie riešenie prijatie zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR v zmysle § 8 ods. 3, § 21 ods. 3 písm. a), b) a § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a jeho zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, resp. aspoň zverejnenie konkrétneho rozhodnutia ako tzv. R – judikátu. ■

VÝZVA ADVOKÁTOM

Upravte si svoje kontaktné údaje!

Na účel organizácie elektronických volieb a lepších možností komunikácie zo strany kancelárie Slovenskej advokátskej komory smerom k advokátom vás prosíme o úpravu vašich komunikačných údajov.

Prostredníctvom elektronickej žiadosti v časti *Adresa bydliska* na webovej stránke komory (v privátnej časti po prihlásení) je možné aktualizovať svoje **údaje o e-mailovej adrese a mobilnom kontakte**.

Tieto údaje nie sú a nebudú zverejnené na stránke SAK. Budú použité výhradne pre možnosť doručenia potrebných informácií zo strany kancelárie komory.

Advokáti proti násiliu

Celosvetová pandémia priniesla v našej spoločnosti množstvo zmien a na povrch vyplávalo množstvo problémov. Niektoré už existovali, niektoré sú nové. Domáce násilie v rôznych svojich podobách tu bolo vždy, avšak neistota, spoločenské zmeny, ekonomické dopady krízy, ako aj väčšia izolácia, karanténa a aj práca z domu sú dôvodmi eskalácie tohto problému.

Už v minulom čísle BSA a v liste nového predsedu na konci novembra, sme vás informovali, že SAK plánuje spustiť projekt, ktorým by sa vytvoril priestor pre obe domáceho násillia získať právnu pomoc a zároveň priestor pre advokátov poskytnúť *pro bono* službu zraniteľným osobám, ktoré sú terčom fyzického, psychického, ekonomického či iného násillia. Projekt sme nazvali Advokáti proti násiliu. Ako hlavný informačný kanál sme vytvorili webstránku www.advokatinavasejstrane.sk, na ktorú postupne budeme pridávať ďalšie informácie.

Rozhodli sme sa tento projekt nezamerať len na ženy, keďže sú prípady, kedy násilie v nejakej forme smeruje aj voči mužom, ktorých je síce menej, ale tiež môžu potrebovať pomoc. Taktiež vnímame aj násilie medzi rozvedenými manželmi, bývalými partnermi, ale aj násilie voči starším ľuďom v rodinách alebo zo strany osôb, na ktoré sú odkázané.

Malo by ísť o osoby, ktoré sú do určitej miery rozhodnuté svoju situáciu riešiť – len vtedy môže a vie advokát pomôcť. Neodmysliteľnou súčasťou projektu je spolupráca s organizáciami zameranými na psychologickú pomoc ako je Liga za duševné zdravie a jej linka dôvery Nezábudka, či ďalšie organizácie a združenia. Chceme dosiahnuť, aby osoba, ktorá požiada o radu, dostala komplexné a kvalifikované odporúčanie, ako postupovať nielen po právnej stránke, ale aj psychologickej a praktickej.

Projekt má dve strany. Na jednej strane je našou snahou, aby advokáti podali pomocnú ruku osobám, ktoré sa dostali do kritickej situácie z dôvodu násillia páchaného na nich. Na strane druhej chceme dať advokátom za ich ochotu aj pridanú hodnotu. Ponúkame vzdelávanie v tejto oblasti – predovšetkým prostredníctvom kurzu Rady Európy na vzdelávacej online platforme HELP (Human Rights Education for Legal Practitioners), ktorý sa nám podarilo zabezpečiť aj v slovenskom jazyku, mentoringom skúsených kolegov, workshopy z oblasti psychológie zamerané na oblasť pomoci osobám zasiahnutým nejakou formou násillia. Kurz bude viesť SAK v spolupráci s externými odborníkmi tak, aby reflektoval vnútroštátny právny poriadok a prax. Po absolvovaní kurzu dostanú účastníci certifikát.

Od vzniku myšlienky na tento projekt je jej veľkým podporovateľom novozvolený predseda SAK Viliam Karas, ktorý sa k dôvodom spustenia projektu vyjadril: „*To, že ide skutočne o vypuklý problém, vidno aj z množstva ďalších kampaní, ktoré rôzne organizácie spustili v médiách s cieľom viac o týchto veciach komunikovať. Väčšina kampaní však len upozorňuje na problémy a odkazuje na fungujúce centrá pomoci, ktoré sú veľmi vyťažené. My chceme ísť ďalej ako len informovať, chceme zasiahnutým osobám ponúknuť naozaj pomocnú ruku s riešením ich problémov po právnej stránke.*“

Forma a rozsah poskytnutia právnej pomoci

Účelom právnej pomoci *pro bono* v rámci projektu je vyhodnotenie situácie, právna analýza, odporúčanie ďalšieho postupu, prípadne aj pomoc pri prvých právnych krokoch voči polícii/prokuratúre, súdu či inému príslušnému úradu. Nemá ísť len o rýchlu právnu radu, ale o komplexné právne poradenstvo. Prípadné poskytnutie ďalších právnych služieb si vzájomnou dohodou upravujú advokáti s klientom po zistení situácie klienta.

Koordinátor projektu prijme e-mailovú žiadosť o pomoc a následne bude kontaktovať advokáta z regiónu žiadateľa a prideli mu klienta. **Každému advokátovi bude pridelený len jeden klient. Až po prípadnej dohode koordinátora s advokátom (ak pridelený klient ďalej nespolupracuje, prípad je vyriešený a podobne) môže byť advokátovi pridelený ďalší klient.**

Koordinátormi projektu budú zamestnankyne komory. Všetky maily takýchto osôb budú smerované na adresu pomoc@sak.sk, ku ktorému budú mať prístup len koordinátorky.

Projekt budeme podporovať aj mediálnou kampaňou, aby sa o ňom mala možnosť dozvedieť čo najširšia verejnosť. Kampaň má pravdaže slúžiť aj ako nosič informácie pre verejnosť, že advokáti robia množstvo *pro bono* práce prospešnej pre spoločnosť, nielen tento projekt, ale aj mnohé ďalšie, či už prostredníctvom SAK, Nadácie Slovenskej advokácie, alebo samostatne v rámci svojej advokátskej činnosti a často aj voľného času.

Projekt je už pripravený na spustenie, webová stránka aj platforma HELP sú funkčné a máme už aj prihlásených viacero advokátov, ktorí chcú pomáhať (týmto im už vopred ďakujeme). Naplno začneme od januára 2021.

Zapojenie advokátov

Týmto by sme radi vyzvali členov komory, advokátky a advokátov, ktorí majú záujem zapojiť sa svojou účasťou v podobe *pro bono* právnej pomoci, aby kontaktovali SAK na chladekova@sak.sk. Vopred vám patrí naša vďaka a tešíme sa na spoluprácu.

Kancelária komory

Zmenkové spory podľa Civilného sporového poriadku

JUDr. David Vöröš

Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť nový procesný kódex, zákon č.160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“). V súvislosti so zmenkami, prijatie tohto kódexu zjavne sledovalo líniu poslednej novely zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok¹ (ďalej aj „OSP“), a tak CSP, rovnako ako OSP po novele, neobsahuje inštitút zmenkového platobného rozkazu. Podľa dôvodovej správy k novele OSP realizovanej zákonom č. 438/2015 Z. z. mala navrhovaná právna úprava o. i. zamedziť zneužívaniu zmenky voči spotrebiteľom.² Domnievame sa, že aj vypustenie inštitútu zmenkového platobného rozkazu malo za cieľ ochranu spotrebiteľa, najmä v súvislosti s trojdňovou lehotou na podanie námietok, ako aj pre prísnu koncentračnú zásadu vzťahujúcu sa práve k uvedeniu všetkých námietok v trojdňovej lehote. V súvislosti s absenciou tohto inštitútu, ale aj celkovým znením CSP môžu vznikať viaceré otázky, ako v súčasnosti správne uplatniť nároky zo zmenky na súde. Práve týmito otázkami sa budeme venovať v našom článku.

Zmenková žaloba

Aj keď CSP neupravuje zmenkový platobný rozkaz, „klasický“ platobný rozkaz pre vymáhanie peňažných nárokov ostal zachovaný. Úpravu platobného rozkazu obsahuje § 265 a nasl. CSP. Keďže zmenka predstavuje výlučne iba peňažný nárok na zaplatenie sumy žalobcu voči žalovanému a vydanie platobného rozkazu v zmenkových veciach CSP žiadnym spôsobom neobme-

dzuje, sme toho názoru, že pri podaní žaloby na zaplatenie zmenkovej sumy je, za splnenia podmienok všeobecných náležitostí žaloby a podmienok na vydanie platobného rozkazu, možné vydať platobný rozkaz.³

V tejto súvislosti je potrebné upozorniť, že využitie upomínacieho konania podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o upomínacom konaní“), je ex lege vylúčené iba v prípade uplatňovania nárokov zo zmenky voči fyzickým osobám.⁴ Uvedené platí bez ohľadu na osobu žalobcu. Využitie upomínacieho konania teda pripadá do úvahy v prípade uplatňovania nárokov zo zmenky voči právnickým osobám. Uplatňovaním nároku zo zmenky sa pritom rozumie uplatňo-

JUDr. David Vöröš absolvoval v roku 2016 Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 2018 úspešne ukon-

čil rigorózne konanie s témou rigorózne práce Hospodársky význam zmenky. V advokácii pôsobí od roku 2012, najprv na pozícii právneho asistenta, od roku 2016 ako

advokátsky koncipient a od roku 2020 ako advokát. V praxi sa venuje najmä sporovej agende v oblasti občianskeho práva a obchodného práva, ale aj trestnému právu.

vanie samotného zmenkového nároku, a nie napr. nároku zo záväzkového vzťahu, ktorý je zabezpečený zmenkou. Tento nárok možno za splnenia iných podmienok podľa zákona o upomínacom konaní uplatňovať aj v upomínacom konaní.

Záveru týkajúce sa uplatňovania nárokov zo zmenky podľa CSP sa primerane vzťahujú aj na uplatňovanie nárokov v upomínacom konaní, pokiaľ neuvádzame inak.

1 Niekedy nazývaná aj predvianočná novela OSP

2 Dôvodová správa k zákonu č. 438/2015 Z. z.

3 Rovnako JABLONKA, B., Reforma zmenkového civilného procesu na Slovensku, Justičná revue, 70, 2018, č. 5, s. 631

4 Ustanovenie § 3 ods. 6 písm. e) zákona o upomínacom konaní

5 JABLONKA, B., Zákon zmenkový a šekový, Komentár, Wolters Kluwer s. r. o., Bratislava, 2017, s. 97

6 Problematika možnosti vzniesenia kauzálnych námietok zo strany zmenkového ručiteľa je oveľa komplexnejšia, bližšie pozri napr. JABLONKA, B., Zákon zmenkový a šekový, Komentár, Wolters Kluwer s. r. o., Bratislava, 2017, s. 88 a nasl.

7 Podľa tohto: „Abstraktný charakter zmenky v súdnom konaní je právne relevantný len dovtedy, pokiaľ nie je spojený s konkrétnym kauzálnym vzťahom. Tento kauzálny vzťah v danom prípade vymedzil žalobca. Keďže vymedzenie kauzálného vzťahu vzišlo zo strany žalobcu, súdy správne konštatovali, že v tejto časti dôkazné bremeno je na žalobcovi.“

8 Ustanovenie § 79 ods. 3 OSP v znení účinnom do 30. 6. 2016, ale aj ustanovenie 175 ods. 1 OSP v znení účinnom do 22. 12. 2015

Všeobecné náležitosti žaloby upravuje § 132 a nasl. CSP. Podľa týchto ustanovení sa v žalobe okrem všeobecných náležitostí každého podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh. Aplikujúc uvedené na prax, zmenkový žalobca by mal v žalobe uviesť označenie nároku (t. j. nárok zo zmenky) a túto zmenku podrobne opísať tak, aby nemohlo dôjsť k jej zámene (t. j. účastníci zmenkového vzťahu, dátum vystavenia, zmenková suma, dátum splatnosti, atď.). Uvedené predstavuje opis rozhodujúcich skutočností, ktoré žalobca vo fáze podania žaloby preukazuje výlučne zmenkou. Žalobca nie je povinný predkladať okrem zmenky žiadne iné dôkazy, a tiež ani je povinný opisovať v žalobe iné skutočnosti, ako napr. kauzálny vzťah. Rovnako podľa zmenkovej doktríny: „Z abstraktnosti zmenky vyplýva zároveň nesporovosť zmenkového záväzku. Podstata nesporovosti spočíva v tom, že majiteľ zmenky nie je pri uplatnení zmenkovej pohľadávky ani v prípade uplatnenia práv súdnou cestou povinný preukazovať nič iné len to, že je oprávneným majiteľom zmenky.“⁵

Opis kauzálného vzťahu v žalobe z iniciatívy žalobcu nepovažujeme za správny a v ďalšom priebehu konania môže byť v neprospech žalobcu.

Zmenka ako cenný papier je totiž okrem iného charakteristická aj svojou abstraktnosťou. Abstraktnosť zmenky má v súdnom konaní ten význam, že žalovaný nemá vždy k dispozícii kauzálne námietky voči zaplateniu zmenky. Napríklad, zmenkový ručiteľ sa zaväzuje iba za zaplatenie zmenky, bez ohľadu na kauzálny vzťah, pre ktorý bola táto zmenka vystavená. S poukazom na čl. I § 32 ods. 2 Zákona zmenkového a šekového nemôže teda zmenkový ručiteľ s úspechom uplatniť námietky patriace osobe, za ktorú sa zaručil.⁶ Rovnako v prípade indosovanej zmenky. Zmenkovému dlžníkovi v zmysle čl. I § 17 ods. 1 Zákona zmenkového a šekového potom nepatria kauzálne námietky, okrem prípadu, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky vedome konal na škodu dlžníka.

Sme toho názoru, že okamihom odkrytia kauzálného vzťahu zmenky žalobcom (v rámci jeho popisu v žalobe) zmenka stráca svoju abstraktnú povahu. Od tohto momentu už nejde o abstraktný cenný papier, o ktorom nevieme nič, okrem toho čo je na ňom uvedené, ale už ide o kauzálny cenný papier, o ktorom vieme, z akých dôvodov bol vystavený.

V tejto súvislosti poukazujeme aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. IM Obdo V 9/2007 zo dňa 27. 11. 2008.⁷ Rovnako podľa zmenkovej doktríny: „Z abstraktnosti zmenky vyplýva zároveň nesporovosť zmenkového záväzku. Podstata nesporovosti spočíva v tom, že majiteľ zmenky nie je pri uplatnení zmenkovej pohľadávky ani v prípade uplatnenia práv súdnou cestou povinný preukazovať nič iné len to, že je oprávneným majiteľom zmenky.“

Sme toho názoru, že ak sám žalobca v konaní potlačí abstraktnú povahu zmenky, tým, že už žalobe popíše kauzu zmenky, neexistuje rozumný dôvod, aby sa žalovaný nemal možnosť voči vymedzenej kauze brániť kauzálnymi námietkami, a to aj v prípade, ak mu podľa Zákona zmenkového a šekového kauzálne námietky nepatria. Z tohto dôvodu nepovažujeme za správne v zmenkovej žalobe popisovať kauzu zmenky.

Predloženie originálu zmenky

Keďže podľa § 132 ods. 3 CSP žalobca pripojí k žalobe dôkazy, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť, žalobca by mal k žalobe pripojiť aj zmenku. Pri porovnaní dovtedajšej úpravy OSP, ktorá pre vydanie zmenkového platobného rozkazu vyžadovala predloženie originálu zmenky⁸ a súčasnej úpravy CSP, vznikajú otázky, či je potrebné so žalobou predložiť originál zmenky alebo postačuje iba jej kópia.

Z obsahu ustanovení CSP je zrejmé, že tento neupravuje povinnosť predloženia dôkazu v origináli a teda žalobca nemá túto povinnosť ani pri zmenke. Na základe poznatkov z praxe je však možné konštatovať, že kauzálne zmenkové súdy si spravidla vyžadujú predloženie originálu zmenky a tento počas trvania sporu uchovávajú. Takýto postup považujeme za správny.

Aj napriek zneniu právnej úpravy sme toho názoru, že originál zmenky musí byť predložený súdu vždy pred prípadným vydaním platobného rozkazu ako aj vždy v čase vydania rozsudku, ktorým sa nárok zo zmenky žalobcovi priznáva.

Zmenka ako listinný cenný papier je osobitná tým, že v samotnej listine ako takej je inkorporované právo. V prípade, ak zmenka zanikla alebo žalobca nie je jej držiteľom, tento nemá ani aktívnu vecnú legitímáciu a preto ani nemôže podať žalobu resp. nemôže byť stranou konania. Originál zmenky, podľa nášho názoru, nie je možné nahradiť v konaní jej kópiou (originál zmenky je možné nahradiť iba rozhodnutím o jej umorení), keďže táto nepreukazuje aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu v spore. Túto môže preukazovať výlučne originál zmenky.

Kópia zmenky nereflektuje skutočnú situáciu, keďže táto môže byť vyhotovená ešte dávno pred súdnym vymáhaním práv zo zmenky, a v čase podania žaloby už zmenka nemusí existovať alebo môže mať v dôsledku obehu iného oprávneného. Predloženie originálu zmenky však skutočný stav bude reflektovať vždy. Z originálu zmenky bude zrejmé, či je žalobca aktívne vecne legitimovaný a tiež bude vylúčená možnosť ďalšieho obehu zmenky.

V zmysle uvedeného by sme za účelom predídania pochybností považovali za vhodnejšiu úpravu, podľa ktorej by mal žalobca povinnosť predložiť spolu so žalobou aj originál zmenky a *de lege ferenda* sme názoru, že v tomto smere je priestor na novelizáciu CSP. Zároveň sme však toho názoru, že mlčanie zákonodarcu možno v tomto prípade odstrániť s prihliadnutím na právnu povahu zmenky ako cenného papiera, a teda, že aj za súčasnej právnej úpravy musí byť originál zmenky predložený súdu vždy pred prípadným vydaním platobného rozkazu ako aj vždy v čase vydania rozsudku, ktorým sa nárok zo zmenky žalobcovi priznáva.

Samotný postup pri predkladaní originálu zmenky ako aj manipulácii s ňou upravuje Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, špecializovaný trestný súd a vojenské sudy, konkrétne v § 138 ods. 4 a § 180a.

Pokiaľ ide o možné elektronické predkladanie originálu zmenky, upozorňujeme, že takéto predloženie zmenky možné nie je. Poukazujeme na § 38 ods. 1 písm. b) zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). Podľa tohto nie je možné konvertovať dokument v listinnej podobe, ktorého jedinečnosť nie je možné konverziou nahradiť, najmä aj cenné papiere.

Zmenku ako cenný papier je teda ako originál možné predložiť vždy iba v listinnej podobe, a nie ako konvertovaný dokument.

Uvedené podľa nášho platí aj na upomínacie konanie, v prípade uplatňovania nároku zo zmenky. Ako už bolo uvedené, v upomínacom konaní nie je možné uplatňovať nárok zo zmenky iba voči fyzickej osobe.

Podľa § 4 ods. 1 zákona o upomínacom konaní sa návrh podáva výlučne elektronickými prostriedkami, pričom v elektronickej podobe spolu s návrhom musia byť podané aj listiny a vyhlásenia, ktoré sa pripájajú v návrhu.⁹ Keďže podľa nášho názoru je potrebné, aby mal súd pred vydaním platobného rozkazu k dispozícii originál zmenky a zároveň, ak originál zmenky nie je možné doručiť súdu ako konvertovaný dokument v elektronickej podobe, jediný možný záver je, že aj v upomínacom konaní musí byť zmenka doručená ako originál v listinnej podobe. Takýto záver však odporuje § 4 ods. 1 zákona o upomínacom konaní, sme toho názoru, že by bola vhodná legislatívna úprava predmetného ustanovenia, a to pridaním výnimky na elektronické predkladanie listín pre zmenky prípadne aj iné listiny.

Ďalší priebeh konania

Ako už bolo uvedené, súd môže pri vymáhaní nároku zo zmenky rozhodnúť aj vydaním platobného rozkazu. V tomto prípade pritom nie je viazaný návrhom žalobcu, ale tento môže vydať bez ohľadu na to, či žalobca jeho vydanie žiada alebo nie. Vydanie platobného rozkazu je preto iba na úvahe súdu, ktorý je pred jeho vydaním viazaný iba podmienkami podľa § 265 ods. 1 CSP, t. j., ak je možné vo veci rozhodnúť na základe skutočností tvrdených žalobcom, o ktorých nemá pochybnosti, najmä ak tieto vyplývajú z listinných dôkazov.

V prípade vydania platobného rozkazu, tento sa doručuje žalovanému spolu so žalobou do vlastných rúk, pričom nie je možné použiť fikciu doručenia podľa § 111 ods. 3 a § 116 CSP. Táto skutočnosť predstavuje podstatný rozdiel oproti úprave zmenkového a šekového platobného rozkazu v OSP, keďže pri doručovaní tohto bolo možné aplikovať aj fikciu doručenia (pričom pri

9 Podľa § 4 ods. 1 zákona o upomínacom konaní: „Návrh sa podáva výlučne elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky súdu prostredníctvom na to určeného elektronického formulára. Návrh musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu. Listiny a vyhlásenia, ktoré sa pripájajú k návrhu, musia byť podané v elektronickej podobe spolu s návrhom.“

platobnom rozkaze podľa OSP bolo taktiež náhradné doručenie vylúčené). Po doručení platobného rozkazu má žalovaný 15 dní na podanie vecne odôvodneného odporu voči platobnému rozkazu. Uvedené taktiež predstavuje podstatný rozdiel oproti zmenkovému platobnému rozkazu podľa OSP a trojdňovej lehote na podanie námietok.

Čo sa týka samotného obsahu odporu, sme toho názoru, že tento sa v zásade nebude odlišovať od námietok voči zmenkovému platobnému rozkazu, avšak s tým rozdielom, že **na odpor sa nevzťahuje taká prísna koncentrácia ako na námietky**. Kým na námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu sa vzťahovala prísna koncentrácia priamo zo zákona, ktorá mala za následok, že na žiadne skutočnosti, okrem tých vznesených v námietkach sa ďalej v konaní neprihliadalo, pri odpore je situácia iná. Na tieto sa síce vzťahuje sudcovská koncentrácia konania, podľa ktorej sú strany povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas, pričom na prostriedky, ktoré strana nepredložila včas súd nemusí prihliadnuť. Aplikácia je v konečnom dôsledku vždy na úvahe súdu (ako vyplýva už zo samotného názvu tohto inštitútu). V súvislosti so zmenkovým konaním sme toho názoru, že sudcovská koncentrácia konania by mala byť uplatňovaná prísnejšie a súd by mal starostlivo skúmať či strana uplatnila prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas a na iné neprihliadať.

V tejto súvislosti tiež považujeme za nedoriešenú otázku aplikácie § 17 ods. 2 Zákona zmenkového a šekového pri uplatňovaní práv zo zmenky. Sme toho názoru, že žalobca nemá pri podaní žaloby inú povinnosť ako opísať obsah zmenky a túto predložiť, a preto je otázne, ako súd v prípade žaloby voči fyzickej osobe vôbec zistí či jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou a ako následne bude prihliadať na skutočnosti odôvodňujúce námietky voči zmenke. Záver, že súd si bude pri každej žalobe o zaplatenie zmenky voči fyzickej osobe vyžadovať od žalobcu dôkazy ohľadom vzniku zaviazanosti zo zmenky (teda kauzu zmenky) považujeme za neprípustný a hrubo zasahujúci do základných princípov zmenkového práva. Túto otázku považujeme s ohľadom na zákonný text za nedoriešenú, čo už samo osebe predstavuje zásah do právnej istoty sporových strán. Otázne preto je, ako k tejto problematike pristúpi súdna prax resp. samotný zákonodarca v rovine *de lege ferenda*. Uvedené má súvis aj s vydaním platobného rozkazu, keďže podľa § 299 ods. 2 CSP súd nevydá platobný rozkaz, ak sa uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy, žalovaným je spotrebiteľ a spotrebiteľská zmluva alebo iné zmluvné dokumenty obsahujú neprijateľnú zmluvnú podmienku.

V prípade, ak žalovaný podá voči platobnému rozkazu včas odpor s vecným odôvodnením, súd tento zruší a nariadi pojednávanie, pričom predmetom ďalšieho konania bude najmä skúmanie dôvodnosti námietok žalovaného uvedených v odpore, tak ako v zásade bolo aj pri zmenkovom platobnom rozkaze. V prípade, ak súd po podaní žaloby platobný rozkaz nevydá vôbec, postupuje podľa § 167 a nasl. CSP, kedy doručí žalobu žalovaného spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej, pričom následne sa bude môcť ešte vyjadriť aj žalobca a žalovaný. Po týchto vyjadreniach by mal súd nariadiť predbežné prejednanie sporu, resp. pojednávanie a rozhodovať o dôvodnosti uplatneného zmenkového nároku.

Kauzálna príslušnosť v zmenkových sporoch

Taktiež treba upozorniť na kauzálnu miestnu príslušnosť súdov pri zmenkových veciach podľa CSP. Pri súdnom vymáhaní nároku zo zmenky je potrebné sa popri všeobecnej miestnej príslušnosti a osobitnej miestnej príslušnosti riadiť práve kauzálnou príslušnosťou súdov podľa § 22 CSP. Kauzálnu príslušnosť na prejednanie zmenkových (ale aj šekových a iných sporov z cenných papierov) má v každom kraji iba jeden súd, a teda ide spolu o 8 súdov. V zmysle uvedeného žalobca podáva žalobu na určený súd v obvode krajského súdu podľa miestnej príslušnosti žalovaného.

V tejto súvislosti by sme tiež chceli poukázať na situáciu, keď žalobca podá žalobu na súd, ktorý síce patrí medzi súdy kauzálné príslušné na prejednanie zmenkových sporov, avšak tento už nie je miestne príslušným súdom z hľadiska miestnej príslušnosti žalovaného. V tomto prípade sa môže javiť sporným najmä postup súdu z hľadiska skúmania jeho príslušnosti a postúpenia, resp. nepostúpenia veci na príslušný súd, teda postup podľa § 40 až 43 CSP. Jedna z možných alternatív je, že súd, na ktorý bola podaná žaloba postupom podľa § 40 CSP a následne podľa § 43 ods. 1 CSP postúpi vec súdu, ktorý je na prejednanie veci kauzálné miestne príslušný,

t. j. na súd podľa miestnej príslušnosti žalovaného. Sme toho názoru, že takýto postup je ne správny. Popri samotnej kauzálnej príslušnosti (pri zmenkových a šekových sporoch upravenej v § 22 CSP) je potrebné rozlišovať aj kauzálnu miestnu príslušnosť medzi ôsmimi príslušnými súdmi na prejednanie týchto sporov, ktorá je určená podľa obvodu krajského súdu, do ktorého spadá miestna príslušnosť žalovaného.

V zmysle § 40 CSP súd *ex officio* skúma iba kauzálnu príslušnosť a nie aj svoju miestnu príslušnosť, ktorú je podľa § 41 CSP oprávnený skúmať iba na námietku žalovaného uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone. Ak je teda súd kauzálny príslušný, ale nie je zároveň aj kauzálny miestne príslušný nemôže postúpiť vec na kauzálny miestne príslušný súd podľa § 43 ods. 1 CSP postupom podľa 40 CSP, ale iba postupom podľa § 41 CSP, teda až na základe skúmania miestnej príslušnosti po námietke žalovaného uplatnenej najneskôr pri prvom procesnom úkone. Postupom podľa § 40 CSP by súd mohol veci postúpiť podľa § 43 ods. 1 CSP iba, ak by nebol ani kauzálny príslušný, teda napr., ak by bola žaloba zo zmenky podaná na Okresný súd Bratislava II. Okresnému súdu Bratislava II by v takomto prípade chýbala kauzálna príslušnosť, ktorú je v zmysle § 40 CSP aj bez námietky povinný skúmať počas celého konania.

Zastávame názor, že vyššie uvedený záver je možné aplikovať aj v iných sporoch, pri ktorých je podľa CSP stanovená kauzálna príslušnosť súdov, ako napr. pri sporoch z konkurzného a reštrukturalizačného konania alebo sporoch z nekalého súťažného konania.

Dovolanie v zmenkových sporoch

V súvislosti s uplatňovaním nárokov zo zmenky v civilnom konaní je potrebné upozorniť aj novelu CSP účinnú od 12. 12. 2018. Táto novela bola uskutočnená zákonom č. 350/2018 Z. z. o ochrane majetku v plynárenstve a o doplnení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení zákona č. 87/2017 Z. z.

Novela doplnila CSP o § 444 ods. 4, podľa ktorého: „Dovolanie má odkladný účinok, ak bolo podané proti rozhodnutiu vydanému v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky.“

Zároveň podľa prechodného ustanovenia § 471a CSP, sa vzťahuje aj na dovolanie a mimoriadne dovolanie podané v konaní o zmenkovom platobnom rozkaze začatom pred dňom účinnosti tohto zákona podľa predpisov účinných pred 1. 7. 2016.

V súčasnosti účinnom znení CSP teda rozlišujeme odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia na návrh dovolateľa, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 444 ods. 1 CSP) a automatický odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v prípade, ak dovolateľ podá dovolanie proti rozhodnutiu vydanému v konaní, v ktorom sa uplatňuje nárok zo zmenky (§ 444 ods. 4 CSP).

S ohľadom na znenie § 444 ods. 4 CSP, ktoré hovorí o „odkladnom účinku“ však považujeme za otáznú, či sa tento odkladný účinok viaže iba na vykonateľnosť alebo aj právoplatnosť rozhodnutia. V dovolacom konaní sa síce odklad právoplatnosti vzťahuje iba na rozhodnutia, ktoré neukladajú povinnosť plniť, avšak z použitého pojmu „odkladný účinok“ nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o odkladný účinok vo vzťahu k vykonateľnosti, k právoplatnosti alebo k obom. S ohľadom na dôvodovú správu¹⁰ však je zrejmé, že zákonodarca zamýšľal iba odklad vykonateľnosti. V tomto prípade by bola vhodnejšia dikcia § 444 ods. 4 CSP napr. „Podaním dovolania proti rozhodnutiu vydanému v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky dochádza k odkladu vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.“ prípadne obdobná dikcia.

V súvislosti s týmto novým „druhom“ odkladu vykonateľnosti ako aj spôsobom jeho legislatívneho zavedenia by bolo určite vhodné zaoberať sa aj jeho ústavným súladom. Otázky môže vyvolávať možná rektroaktivita (viď prechodné ustanovenie § 471a CSP), ale aj účel prijatia novely. Podľa medializovaných informácií (nepriamo potvrdených aj znením dôvodovej správy zákona č. 350/2018 Z. z.), bola totiž novela navrhnutá „v súvislosti s minulotýždňovým (pozn. autora: ide o minulotýždňové rozhodnutie v čase vydania citovaného článku t. j. v roku 2018) rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, na základe ktorého vo veci tzv. Duckého zmeniek má spoločnosť Slovenský plynárenský priemysel (SPP) schránkovej cyperskej firme vyplatiť 30 miliónov eur.“¹¹

V zmysle uvedeného možno mať dôvodné pochybnosti, či je Ústavou SR dovolený postup vykonanej a zákonodarnej moci, ktoré kvôli jednému konkrétnemu súdному sporu rozhodnutému

10 Dôvodová správa k zákonu č. 350/2018 Z. z. o ochrane majetku v plynárenstve a o doplnení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení zákona č. 87/2017 Z. z.

11 <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/493293-majetok-v-plynarenstve-ma-ziskat-ciastocnu-imunitu/>

12 100% akcionárom spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel, a. s. je Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky <http://www.or.sr.sk/vy-pis.asp?ID=32382&SID=2&P=0>

13 Dôvodová správa k zákonu č. 350/2018 Z. z. o ochrane majetku v plynárenstve a o doplnení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení zákona č. 87/2017 Z. z.

14 V tomto smere by tiež bola zaujímavá debata či sú viac frekventované „pochybné“ nároky zo zmienok alebo účelové obrany dlžníkov voči zaplateniu.

15 Taktiež by bol iste zaujímavý skúmať význam pojmu „objektívna pochybnosť o zákonnosti súdneho rozhodnutia“.

v neprospech „štátu“¹² zabezpečia prijatie právnej úpravy v jeho prospech. Štát, resp. ním vlastnené subjekty sa tu dostáva oproti bežným subjektom do zjavne výhodnejšej pozície, keďže aj do budúcnosti naznačuje, že v prípade nevyhovujúceho výsledku sporu (dokonca na dvoch súdnych inštanciách) jednoducho zmení právnu úpravu.

Táto debata svojím rozmerom presahuje zameranie tohto článku, avšak môže byť dobrým námetom na jej spracovanie v rámci ústavnej doktríny.

Pokiaľ ide o ovplyvnenie zmenkového konania prijatou novelou, toto podľa nášho názoru zásadným spôsobom zasahuje do viacerých základných postulátov zmenky. Automatický odkladný účinok dovolania *de facto* robí zmenkové konanie trojinštančným. V praxi bude podľa nášho názoru iba sporadicky nastávať situácia, že neúspešná strana v spore nevyužije možnosť podania dovolania. Odkladný účinok dovolania je priznaný bez ohľadu na jeho prípustnosť resp. dôvodnosť, a teda je dôvodné domnievať sa, že neúspešná strana podá dovolanie minimálne tzv. na skúšku, čím docieli prinajmenšom odklad vykonateľnosti a teda ďalšie predĺženie zmenkového konania z pohľadu vymoženého priznaného nároku.

Čo sa týka odôvodnenia prijatia takejto právnej úpravy, podľa dôvodovej správy „*Návrh zákona sa zároveň predkladá v reakcii na aktuálnu spoločenskú situáciu a snahu o zamedzenie zneužívania zmienok k podvodnému obohateniu rôznych osôb, či zahraničných spoločností s neznámou vlastníckou štruktúrou. Účelom návrhu zákona je zabezpečiť odklad vykonateľnosti rozhodnutia v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky, ak existuje objektívna pochybnosť o zákonnosti takéhoto rozhodnutia, vyjadrená naplnením zákonných dôvodov na podanie dovolania či dovolania generálneho prokurátora a ak povinnému výkonom exekúcie hrozí výrazný zásah do jeho majetku, a tým zvýšiť právnu istotu žalovaných v takýchto konaniach.*“¹³

Uvádzané argumenty, ktoré majú odôvodňovať potreby prijatia novej právnej úpravy nepovažujeme za validné. Ak sa má totiž priznaním odkladného účinku dovolania v zmenkových sporoch zabrániť zneužívaniu zmienok na podvodné obohatenie, evokuje to záver, že zmenky sú zväčša zneužívané na podvodné obohatenie, resp. sú zneužívané vo väčšom rozsahu ako iné inštitúty. Takýto záver nie je ničím podložený.¹⁴

Ďalej tvrdením, že priznaním odkladného účinku sa zabraňuje vykonateľnosti rozhodnutia, o ktorom existuje objektívna pochybnosť o jeho zákonnosti sa zjavne a priori spochybňujú súdy prvej inštancie a odvolacie súdy rozhodujúce v zmenkových sporoch.¹⁵ Nie je ničím odôvodnený predpoklad, že práve súdy vydajú nezákonné rozhodnutia pri rozhodovaní v zmenkových sporoch. Uvedené, samozrejme, nevylučuje vady takýchto rozhodnutí, pre ktoré by bolo prípustné dovolanie. Uvedené však predpokladá dovedejšia právna úprava, rovnako ako táto predpokladá priznanie odkladného účinku podaného dovolania.

Napokon, priznaním odkladného účinku dovolania sa totiž priznaniu „nezákonných nárokov zo zmenky“ nezabraňuje. Nie je potrebné vysvetľovať, že aj takéto dovolanie môže byť odmietnuté alebo zamietnuté, a že priznanie odkladného účinku na prípustnosť resp. dôvodnosť dovolania nemá žiaden vplyv. Priznaním odkladného účinku sa iba oddiali vykonateľnosť rozhodnutia, avšak samotná deklarovaná nezákonnosť napravená byť nemusí. Priznaný odkladný účinok bude mať význam iba vtedy, ak by dovolanie bolo úspešné. V samotnej dôvodovej správe sa pritom poukazuje na naplnenie zákonných dôvodov na podanie dovolania či dovolania generálneho prokurátora, avšak, ako už bolo uvedené, tieto dôvody nie sú v žiadnom smere priznaním odkladného účinku dotknuté.

V konečnom dôsledku, podľa nášho názoru, bola postačujúca dovedejšia právna úprava odkladu vykonateľnosti pri dovolaní, t. j. existencia dôvodov osobitného zreteľa, ktorá poskytuje dostatočný priestor na odloženie vykonateľnosti aj v prípadoch, aké deklaruje v dôvodovej správe zákonodarca.

Záver

V tomto článku sme sa venovali niektorým aspektom zmenkových sporov podľa aktuálnej úpravy Civilného sporového poriadku. V úvodnej časti sme poukázali na, podľa nášho názoru, správnu obsahovú štruktúru žaloby v prípade uplatňovania zmenkového nároku. Ďalej sme sa zaoberali nevyhnutnosťou predloženia originálu zmenky v prípade zmenkovej žaloby a to aj s osobitným

poukazom na elektronizáciu súdneho konania ako aj na tzv. upomínacie konanie. Následne sme poukázali na nami vnímané problematické aspekty kauzálnej miestnej príslušnosti súdov v zmenkových sporoch. Záverom sme sa zaoberali dovolaním v zmenkových sporoch a skúmali sme úmysel zákonodarcu v súvislosti s priznaním odkladného účinku dovolania v zmenkových sporoch. Veríme, že nami prezentované závery budú prínosom najmä pre aplikačnú prax. ■

RESUMÉ

Zmenkové spory podľa Civilného sporového poriadku

Cieľom článku je poukázať na viaceré praktické a problematické aspekty uplatňovania nárokov zo zmenky v civilnom konaní podľa Civilného sporového poriadku. Autor sa konkrétne zaoberá obsahom žaloby, predkladaním originálu zmenky aj s poukazom na elektronizáciu súdnych konaní. Autor ďalej poukazuje na praktické problémy súvisiace s kauzálnou príslušnosťou súdov na prejednávanie zmenkových sporov a analyzuje novelizáciu Civilného sporového poriadku, ktorou sa priznáva odkladný účinok dovolaniam v zmenkových sporoch.

SUMMARY

Bill of Exchange Disputes under the Civil Litigation Procedure Code

The aim of the article is to point out several practical and problematic aspects of exercising the right of recourse under a bill of exchange in civil proceedings under the Civil Litigation Procedure Code. The author specifically deals with the content of the civil action and submission of the original bill of exchange, also with reference to the electronization of court proceedings. The author also points out practical problems related to the causal jurisdiction of courts to hear bill of exchange cases, and analyses an amendment to the Civil Litigation Procedure Code under which extraordinary appeals in bill of exchange disputes have suspensive effect.

ZUSAMMENFASSUNG

Streitigkeiten aus Wechseln gemäß Zivilstreitordnung

Das Ziel des Artikels ist, auf mehrere praktische sowie problematische Gesichtspunkte bei der Geltendmachung von Wechselansprüchen im Zivilverfahren gemäß der Zivilstreitordnung hinzuweisen. Der Autor befasst sich konkret mit dem Inhalt einer Klage, mit der Unterbreitung des Wechseloriginals auch mit dem Hinweis auf die Elektronisierung der Gerichtsverfahren. Weiter deutet der Autor auf praktische Probleme im Zusammenhang mit der kausalen gerichtlichen Zuständigkeit für die Abhandlung von Streitigkeiten aus Wechseln hin und er analysiert die Novellierung der Zivilstreitordnung, mit der den Revisionen in den Streitigkeiten aus Wechseln aufschiebende Wirkung zuerkannt wird.

Stále živý fenomén: Vyber si svoj súd

JUDr. Marek Kunderát, LL.M.

V príspevku sú predmetom skúmania možnosti procesnej obrany žalovaného v prípade, ak žalobca účelovým konaním in fraudem legis zneužije zákonnú úpravu týkajúcu sa miestnej príslušnosti, pričom takýto procesný postup bude síce po formálnej stránke v súlade s platnou právnou úpravou (CSP), avšak de facto bude mať za následok popretie ústavného práva žalovaného na zákonného sudcu. Autor sa zameriava predovšetkým na inštitút prikázania súdneho sporu inému súdu a súvisiacu judikatúru, pričom poukazuje na praktické problémy spojené s využitím tohto inštitútu. V závere príspevku formuluje návrhy de lege ferenda, ktoré z hľadiska ich obsahu možno pre aplikačnú prax považovať za inšpiratívne.

1. Zásada *perpetuatio fori*

Ustanovenie § 36 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov („CSP“) upravuje jednu zo základných procesnoprávných zásad – *perpetuatio fori*. Notoricky známou podstatou tejto zásady je, že konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania a takto určená príslušnosť trvá do skončenia konania, pričom na skutočnosti, ktoré vznikli až po začatí súdneho konania a ktoré by inak mali za následok iné určenie príslušnosti súdu, sa už v priebehu súdneho konania neprihliada.¹

Súvisiace ust. CSP najmä § 12 (Vecná príslušnosť súdu), § 13 až 21 (Miestna príslušnosť súdu), § 22 až 33 (Kauzálna príslušnosť súdu), § 34 a 35 (Funkčná príslušnosť) a § 37 resp. 38 (Miestna príslušnosť viacerých súdov a určenie miestnej príslušnosti Najvyšším súdom SR) podrobnejšie špecifikujú podmienky určenia príslušnosti súdu.

Na druhej strane § 39 až 43 CSP definujú zákonné možnosti narušenia zásady *perpetuatio fori* prikázaním sporu inému súdu (§ 39), skúmaním vecnej, kauzálnej a funkčnej príslušnosti súdu (§ 40) alebo miestnej príslušnosti (§ 41 resp. 42), ako aj postúpením sporu (§ 43).

Som toho názoru, že vyššie opísaná zákonná úprava ešte stále² obsahuje „medzeru“, ktorú môže jedna zo sporových strán (žalobca) využiť a účelovým konaním *in fraudem legis* na základe vlastného výberu určiť ako príslušný súd ľubovoľný súd Slovenskej republiky, pričom takýto procesný postup bude síce po formálnej stránke v súlade s platnou právnou úpravou (CSP), avšak *de facto* bude mať za následok popretie ústavného práva druhej procesnej strany na zákonného sudcu.

1 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 173

2 <https://www.najpravo.sk/clanky/novy-fenom-en-vyber-si-svoj-sud.html?print=1>

JUDr. Marek Kunderát, LL.M. pôsobí ako samostatný advokát. Poskytuje právne služby predovšetkým v oblasti obchodného (zmluvné právo) a občianskeho práva (právo nehnuteľností). V rámci výkonu advokátskej praxe taktiež zastupuje klientov pri mimosúdnom a súdnom riešení sporov. Niekoľko rokov pôsobil ako interný právnik pre švajčiarsku investičnú spoločnosť, ako aj pre medzinárodný stavebný koncern.

2. Modelový príklad

Spoločnosť A so sídlom v obvode Okresného súdu Bratislava I chce zažalovať spoločnosť B, ktorá má sídlo v obvode Okresného súdu Košice I, a teda príslušným by bol na konanie a rozhodnutie Okresný súd Košice I (miestna príslušnosť určená v zmysle § 13 resp. 15 CSP podľa sídla žalovaného). Záujmom spoločnosti A je však, aby súdne konanie prebehlo na Okresnom súde Banská Bystrica. Spoločnosť A preto podá žalobu voči spoločnosti B a taktiež voči spoločnosti C, ktorá má sídlo v obvode Okresného súdu Banská Bystrica. Pre úplnosť uvádzam, že spoločnosť C s vecou nemá nič spoločné, teda nie je vôbec pasívne vecne legitimovaným subjektom,³ avšak má sídlo v obvode Okresného súdu Banská Bystrica. Spoločnosť A si tak v súlade s § 37 CSP **na základe vlastného výberu** založí miestnu príslušnosť Okresného súdu Banská Bystrica.

Spoločnosť A v závislosti od procesnej obrany (viď nižšie) spoločnosti B môže zvoliť viaceré formy ďalšieho vedenia súdneho sporu. Následný procesný vývoj v modelovom príklade môže spočívať napr. v späťvzati žaloby voči spoločnosti C, t. j. jediným žalovaným subjektom by bola spoločnosť B (avšak nie na Okresnom súde Košice I, ale v súlade s pôvodne sledovaným cieľom spoločnosti A na Okresnom súde Banská Bystrica).

3. Konanie *in fraudem legis*

Mám za to, že vyššie popísaný postup žalobcu (v modelovom príklade spoločnosti A) je možné považovať za obchádzanie zákona, predovšetkým § 13 resp. 15 ods. 1 CSP, ako aj článku 48 ods. 1 Ústavy SR, pretože použil prostriedky, ktoré sami osebe neodporujú výslovnému zákazu zákona, ale svojimi dôsledkami odporujú zákonu⁴ resp., že žalobca (v modelom príklade spoločnosť A) sa správa síce podľa práva, avšak tak, aby zámerne dosiahol výsledok, ktorý právna norma nepredvída a ktorý je nežiaduci.⁵

4. Zákonný sudca

V zmysle článku 48 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov („**Ústava SR**“) platí, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, pričom príslušnosť súdu ustanoví zákon.

V nadväznosti na vyššie citovaný článok Ústavy SR následne zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („**Zákon o súdoch**“) v § 3 ods. 3 definuje, že zákonným je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

V zmysle komentára k článku 48 ods. 1 Ústavy SR⁶ platí, že prvým predpokladom naplnenia práva na zákonného sudcu je konanie na zákonom súde, teda na súde, ktorý je podľa zákona vecne a miestne príslušný rozhodovať konkrétny spor.

V neposlednom rade pojem zákonného sudcu definuje aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky („**ÚS SR**“) sp. zn. II. ÚS 577/2015, v ktorom sa konštatuje: „**Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov, a následne obsadenie príslušného súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov.**“

Základné právo na zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Toto základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber

3 „Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným).“ – rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 192/2004

4 rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 2 MCD0 2/2006

5 rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 6 SŽo 163/2008

6 Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015, str. 918

7 nález Ústavného súdu SR
sp. zn.: I. ÚS 239/04

8 nález Ústavného súdu SR
sp. zn.: IV. ÚS 345/09

9 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 175

10 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 177

11 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 177

12 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 177 – 178

13 Ficová, S., Števček, M., a kol. Občianske súdne konanie. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 97

súdiv a sudcov „ad hoc“.⁷ Rozhodovanie veci zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu.⁸

5. Možnosti procesnej obrany spoločnosti B ako žalovaného (konanie v prvej inštancii)

a) námietka miestnej nepríslušnosti súdu

Spoločnosť B ako žalovaný subjekt má v súlade s § 41 CSP pri prvom procesnom úkone k dispozícii námietku miestnej príslušnosti súdu. V prípade, ak ju spoločnosť B včas nevyužije, toto oprávnenie stráca, navyše dochádza ku konvalidácii nedostatku miestnej príslušnosti súdu. Na druhej strane aj včasné využitie tohto oprávnenia nedáva spoločnosti B s poukazom na znenie § 37 CSP nádej na dosiahnutie zmeny miestnej príslušnosti súdu. Túto skutočnosť potvrdzuje aj komentár⁹ k § 37 CSP, v ktorom sa *expressis verbis* konštatuje, že: „*To znamená, že v prípade, ak máme niekoľkých žalovaných, ktorí majú viacero miestne príslušných súdiv, a žalobca vyberie konkrétny miestne príslušný súd a počas konania dôjde k zmene účastníka, poprípade žalobca zoberie voči tomu žalovanému, na podklade ktorého bola určená miestna príslušnosť, návrh na začatie konania späť, nemá to vplyv na miestnu príslušnosť, táto už bola daná a súd bude rozhodovať vo veci samej v zmysle zásady perpetuatio fori.*“ V zmysle § 42 CSP, ak súd neprihliadne na vznesenú námietku miestnej nepríslušnosti svoje odôvodnenie uvedie až v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

b) prikázanie sporu inému súdu

V poradí druhou možnosťou spoločnosti B je využitie § 39 ods. 2 CSP, t. j. podanie návrhu na prikázanie sporu inému súdu tej istej inštancie (v modelovom prípade Okresný súd Košice I) z dôvodu vhodnosti.

Inštitút prikázania veci z dôvodu vhodnosti v zmysle komentáru k § 39 ods. 2 CSP predstavuje výnimku z ústavne zaručenej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi, ktorý je daný na základe vopred stanovených zákonných pravidiel vecnej a miestnej príslušnosti súdiv.¹⁰ Som toho názoru, že naopak, vo vyššie uvedenom modelovom príklade predstavuje tento inštitút nástroj na „vrátenie“ súdneho sporu zákonnému sudcovi.

Ustanovenie § 39 ods. 2 CSP predpokladá aktivitu jednej zo sporových strán (písomný návrh) a existenciu tzv. dôvodu vhodnosti. Dôvody delegácie môžu súvisieť s predmetom konania, postavením účastníkov, ako aj s dovedty vykonaným dokazovaním. Dôvody na strane účastníkov konania môžu mať najmä osobnú, zdravotnú, finančnú, prípadne sociálnu povahu,¹¹ pričom vzhľadom na charakter delegácie veci ako výnimky zo zásady *perpetuatio fori* musí mať dôvod vhodnosti výnimočnú povahu. V zmysle komentára¹² platí, že : „(...) je potrebné dôvody na delegáciu dostatočne vhodným spôsobom zdôvodniť a vykladať ich prísne reštriktívne s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, najmä na predmet konania, pomery účastníkov na oboch sporových stranách, aby prípadná delegácia nebola na ujmu niektorého z nich. Možno konštatovať, že pri úvahe súdu o tom, či vec delegovať, má rozhodujúci význam akýsi celkový výnimočný charakter okolností, pre ktoré sa zmena príslušnosti súdu navrhuje.“

V zmysle právnej teórie¹³ taktiež platí, že: „Dôvody vhodnosti sú spravidla také okolnosti, ktoré umožňujú hospodárnejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci iným než príslušným súdom.“ Judikatúra pracuje s viacerými dôvodmi vhodnosti, ako sú napr. zmena sídla, dlhodobé zdržiavanie sa v obvode iného súdu, konsenzus všetkých dedičov, náklady spojené s cestovaním žalobcu a s tým spojená dlhodobá pasivita žalovaného, atď., avšak nenašiel som žiadne rozhodnutie, ktoré by riešilo ako dôvod vhodnosti žalobcovo konanie *in fraudem legis*.

Napriek tejto skutočnosti a faktu, že vyššie uvedený popis dôvodov vhodnosti je síce nastavený pomerne reštriktívne, sa domnievam, že v prípade kvalifikovane podaného a odôvodneného návrhu zo strany spoločnosti B (t. j. ak by spoločnosť B podrobne popísala a preukázala, že postup spoločnosti A je konaním *in fraudem legis*) mohla by s návrhom na prikázanie sporu inému súdu uspieť. Súd, ktorý by rozhodoval o takto podanom návrhu, by okrem iného zrejme prihliadal aj na vyjadrenie spoločnosti C, ktorá by sa ako subjekt bez pasívnej vecnej legitimácie procesne bránila a poukazovala na absurdnosť podanej žaloby (eventuálne by možno aj súhlasila s prikázaním súdneho sporu inému súdu).

Jedným z podnetov na napísanie tohto článku bolo zistenie, že existuje aj ďalšia (v poradí tretia) podmienka, ktorá explicitne nevyplýva zo zákonného znenia § 39 ods. 2 CSP, ale z judikatúry súdov. **Tou podmienkou je súhlas druhého účastníka konania, t. j. žalobcu.** Predpoklad, že by žalobca (spoločnosť A) udelil súhlas s takýmto návrhom a poprel tak sledovaný cieľ, je prakticky nulový.

V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky („NS SR“) zo dňa 16. 11. 2010, sp. zn. 1 Ndob 64/2010: „*Jednou z podmienok prikázania veci inému súdu z dôvodu vhodnosti je súhlas druhého účastníka konania.*“ Na toto rozhodnutie NS SR odkazuje aj komentár¹⁴ k § 39 ods. 2 CSP. Existencia tejto podmienky je od roku 2010 dosiaľ opakovane potvrdzovaná judikatúrou súdov,¹⁵ ktoré jej nesplnenie posudzujú a využívajú ako jeden z dôvodov zamietnutia návrhov v odôvodnení svojich rozhodnutí. Z obsahu súdnych rozhodnutí je zrejme, že podmienka súhlasu ostatných sporových strán s návrhom na prikázanie sporu inému súdu *de facto* platila jednak počas platnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov („OSP“) – § 12 ods. 2, ako aj pri aktuálne platnej právnej úprave – § 39 ods. 4 CSP.

Pre úplnosť uvádzam, že návrhom na prikázanie súdneho sporu inému súdu je, s výnimkou niekoľkých špecifických prípadov,¹⁶ vyhovieť takmer výhradne len v prípadoch ak je udelený súhlas ostatných sporových strán.¹⁷

5.1 Jeden rozdiel oproti pôvodne platnej úprave v OSP

V tejto súvislosti upozorňujem na jeden rozdiel. OSP obsahoval *de facto* identickú právnu úpravu týkajúcu sa prikázania sporu inému súdu (§ 12), avšak s jednou dôležitou výnimkou. Umožňoval podávanie opakovaných návrhov na prikázanie veci inému súdu, ak sa zmenila procesná situácia alebo nastali nové závažné okolnosti odôvodňujúce takýto postup. V zmysle dôvodovej správy¹⁸ k CSP sa z dôvodu odstránenia potenciálne šikanózných návrhov na prikázanie sporu v § 39 ods. 4 CSP zaviedlo osobitné pravidlo, že na opakované návrhy súd neprihliada.¹⁹ Žalovaný subjekt tak v zmysle aktuálne platnej právnej úpravy má len jeden pokus na prípadné podanie takéhoto návrhu.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti preto žalovaný subjekt, v prípade ak sa napriek vyššie uvedeným podmienkam rozhodne vyskúšať podanie návrhu na prikázanie súdneho sporu inému súdu, musí precízne načasovať podanie takéhoto návrhu.

Ak podá spoločnosť B návrh na prikázanie súdneho sporu inému súdu na začiatku súdneho konania, keď je spoločnosť C ešte taktiež žalovaným subjektom (t. j. spoločnosť A ešte účelovo vyčkáva a nepodala zatiaľ späťvzatie žaloby voči spoločnosti C aj za cenu vzniku neskoršieho znášania trov konania) zrejme s podaným návrhom neuspje s ohľadom na § 37 CSP.

Ak však spoločnosť B podá návrh na prikázanie súdneho sporu inému súdu v neskorších štádiách súdneho sporu, s ohľadom na existujúcu judikatúru²⁰ jej hrozí, že návrh bude zamietnutý z dôvodov: dovtedy rozsiahlo vykonaného dokazovania, hospodárnosti konania, dĺžky jeho trvania, potreby nanovo sa oboznámiť s vecou na „novo“ miestne príslušnom súde, negatívneho dopadu na ostatných účastníkov konania a podobne.

Otázkou teda je, či v kontexte vyššie uvedených skutočností má vôbec zmysel pokúšať sa o dosiahnutie zmeny na základe inštitútu prikázania súdneho sporu inému súdu. Ak áno, z akého dôvodu?

Som presvedčený, že to má zmysel, predovšetkým s ohľadom na jednu zo základných právnych zásad, a síce „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „*práva patria bdelym*“ (teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje hmotnoprávne a procesnoprávne oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou).

5.2 Ďalšie možnosti procesnej obrany spoločnosti B ako žalovaného (opravné prostriedky)

c) riadne opravné prostriedky – odvolanie

V sporom konaní má účastník možnosť domáhať sa nápravy pochybení súdu prvého stupňa prostredníctvom podania odvolania. Ak teda účastník konania pri prvom úkone vzniesol námietku nedostatku miestnej príslušnosti a sudca ju považoval za nedôvodnú a vysporiadal sa s ňou

14 Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarčinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 179

15 rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 8Ndc 1/2018, 3 Ndc 14/2017, 3 Ndob 9/2018, 3 Ndc 7/2017, 6 NDc 18/2016, 6 Ndc 10/2016, 3 Ndc 11/2015, 5 Ndc 7/2014, 3 Ndc 16/2013, 3 Ndc 2/2012, 3 Ndc 1/2011

16 rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 3 Ndc 7/2016 (žalovaný sa dlhodobo nezdržoval na adrese trvalého bydliska, naopak býval v obvode iného súdu, kde si nechal zo strany súdu doručovať aj poštu) a 5 Ndc 4/2013 (žalobkyňa mala ťažké zdravotné postihnutie)

17 rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 1 Ndob 1/2019, 4 Ndob 10/2017, 3 Ndc 16/2016, 5 Ndc 13/2015, 7 Ndc 22/2014

18 <https://www.nrsr.sk/web/-/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=408705>

19 Vokálová, M., Mitterpachová, J.: Občianske súdne konanie po novom, 1. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, str. 15

20 rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 6 NDc 14/2019,

5 Ndob 3/2019,
3 Ndc 2/2012,
3 Ndc 23/2012

21 Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 183

22 Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 3. vydanie. Šamorín : Heuréka, 2012, str. 775

v rozhodnutí, ktorou vec končí, nič nebráni účastníkovi konania, ktorý vzniesol námietku, aby túto skutočnosť opätovne uviedol v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa a namietal, že súd nemal dostatok miestnej príslušnosti vo veci konať, pretože účastník riadne vzniesol námietku miestnej nepríslušnosti.²¹

Na túto možnosť poukazuje v rozhodnutí sp. zn.: 2 Ndc 34/2008 aj samotný NS SR keď konštatuje: „Inštitút prikázania veci nie je určený k tomu, aby ním boli napravné vady postupu a rozhodnutia súdu. K tomu je určené odvolanie ako opravný prostriedok, na ktorého podklade postup a rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúma súd druhého stupňa.“

Spoločnosť B ako žalovaný subjekt má procesnú možnosť brániť sa voči zjavne účelovému postupu spoločnosti A, avšak až prostredníctvom podania opravného prostriedku – odvolania, ktoré bude následne predmetom posudzovania na druhom stupni konania. Sú takto koncipované možnosti procesnej obrany v súlade so základnými princípmi civilného sporového poriadku, predovšetkým princípom právnej istoty (čl. 2 CSP), zákazom zneužitia práva (čl. 5 CSP) a princípom hospodárnosti konania (čl. 17 CSP) dostupné žalovanému včas?

d) mimoriadne opravné prostriedky – dovolanie, resp. ústavná sťažnosť

V prípade odmietnutia podaného odvolania má účastník súdneho konania možnosť brániť svoje práva aj prostredníctvom podania mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania (§ 420 písm. e) resp. f) CSP) resp. prostredníctvom podania sťažnosti na Ústavný súd SR v zmysle článku 127 ods. 1 Ústavy SR. V oboch prípadoch však opätovne platí už vyššie položená otázka, či takto koncipované možnosti procesnej obrany sú s ohľadom na základné princípy civilného sporového poriadku dostupné žalovanému včas.

Pre úplnosť uvádzam, že s poukazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 10/02 mám za to, že podanie návrhu na prikázanie súdneho sporu inému súdu je dôležité nielen s poukazaním na vyššie citovanú zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ale taktiež z dôvodu možného nazerania Ústavného súdu SR na jeho právomoc v konaniach, kde sa namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu v kontexte pôsobenia princípu subsidiarity. Na tento aspekt poukazuje aj doc. JUDr. Ján Drgonec, DrSc. v komentári²² k čl. 48 ods. 1 Ústavy SR.

6. Záver alebo úvaha de lege ferenda

Možnosti procesnej obrany žalovaného v prvom stupni súdneho konania teda existujú, avšak ich využitie je podľa môjho názoru *de facto* výlučne formálnym využitím inštitútov procesného práva (námietka miestnej nepríslušnosti súdu, resp. návrh na prikázanie súdneho sporu inému súdu) z dôvodu procesnej opatrnosti žalovaného predovšetkým s ohľadom na zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“ a jeho prípadnú neskoršiu procesnú obranu v ďalších stupňoch konania (odvolanie, dovolanie resp. ústavná sťažnosť).

S ohľadom na judikatúrou formulovanú požiadavku na vyjadrenie súhlasu všetkých sporových strán s prikázáním súdneho sporu inému súdu je zrejme, že tento inštitút nedokáže ochrániť žalovaného pred žalobcovým účelovým konaním *in fraudem legis*, ktoré má za následok porušenie ústavného práva žalovaného na zákonného sudcu.

Snaha zákonodarcu zabrániť zneužívaniu inštitútu prikázania súdneho sporu inému súdu spočívajúca v zákaze opakovaných návrhov paradoxne ešte viac znižuje šance žalovaného na dosiahnutie nápravy.

Aktuálne dostupné prostriedky procesnej obrany (odvolanie, dovolanie, resp. ústavná sťažnosť) má žalovaný z hľadiska procesného vývoja sporu k dispozícii príliš neskoro (vzhľadom na dovtedy vykonané dokazovanie), čo je v rozpore so základnými princípmi civilného sporového poriadku, predovšetkým princípom právnej istoty (čl. 2 CSP), zákazom zneužitia práva (čl. 5 CSP) a princípom hospodárnosti konania (čl. 17 CSP).

Som toho názoru, že pre vyššie uvedený postup časti žalobcov prioritne nie je nevyhnutné meniť zákonné znenie § 39 ods. 2 CSP, avšak judikatúra súdov by mala reflektovať takéto prípady, ktoré špekulatívne zakladajú miestnu príslušnosť iných súdov a v prípade podaného návrhu zo strany žalovaného subjektu prikázať spor inému súdu (miestne príslušnému súdu žalovaného – v modelovom prípade spoločnosti B) aj bez súhlasu žalobcu (v modelovom prípade spoločnosti A).

V nadväznosti na vyššie načrtnuté riešenie (za predpokladu zmeny judikatúry) by v budúcnosti predmetom ďalšieho posudzovania mohla byť prípadná zmena § 39 ods. 2 CSP, ktorá by opätovne umožňovala opakované podávanie návrhov na prikázanie súdneho sporu inému súdu. Avšak na zjavne neodôvodnené podania, resp. návrhy, ktoré by neboli odôvodnené zmenou skutkového stavu oproti predchádzajúcemu návrhu by súd neprihliadal, resp. by ich mohol sankcionovať, ako tomu je napr. pri pokute za podanie šikanózneho alebo zjavne bezdôvodnej námietky zaujatosti sudcu (§ 58 CSP) alebo pokute ukladanej advokátovi za podanie neprípustného alebo nedôvodného dovolania (§ 452 ods. 2 CSP). ■

RESUMÉ

Stále živý fenomén: Vyber si svoj súd

Autor v článku analyzuje možnosti procesnej obrany žalovaného v prípade, ak žalobca účelovým konaním in fraudem legis zneužije zákonnú úpravu týkajúcu sa miestnej príslušnosti, pričom takýto procesný postup bude síce po formálnej stránke v súlade s platnou právnou úpravou (CSP), avšak de facto bude mať za následok popretie ústavného práva žalovaného na zákonného sudcu. Autor sa zameriava predovšetkým na inštitút prikázania súdneho sporu inému súdu a súvisiacu judikatúru, pričom poukazuje na praktické problémy spojené s využitím tohto inštitútu. V závere príspevku formuluje návrhy de lege ferenda, ktoré z hľadiska ich obsahu možno pre aplikačnú prax považovať za inšpiratívne.

SUMMARY

Still a Living Phenomenon: Choose your Court

The author analyses the possibilities of procedural defence of the defendant if the plaintiff in circumvention of law in fraudem legis misuses applicable legal rules governing territorial jurisdiction, while such a procedural course of action will be formally in accordance with applicable legislation (Civil Litigation Procedure Code) however, it will de facto result in the denial of the defendant's constitutional right to a lawful judge. The author focuses mainly on the concept of transferring the proceedings to a different court and on the related case law, while pointing out practical problems associated with the application of this concept. At the end of his article, the author formulates de lege ferenda proposals which in terms of their content can be considered to be inspiring for the application practice.

ZUSAMMENFASSUNG

Ständig aktuelles Phänomen: Wähle dein Gericht

Der Autor analysiert im Artikel die Möglichkeiten der Verteidigung des Angeklagten im Prozess, wenn der Kläger durch seinen zweckgezielten Vorgang in fraudem legis die gesetzliche Regelung betreffend die örtliche Zuständigkeit missbraucht, wobei diese seine prozessuale Handlung mit der geltenden Rechtsregelung (Zivilstreitordnung) rein formell in Übereinstimmung sein kann, de facto hat es aber die Verneinung des Verfassungsrechtes des Angeklagten auf einen gesetzlichen Richter zu Folge. Der Autor konzentriert sich insbesondere auf das Instrument der Verweisung eines Gerichtsstreites an ein anderes Gericht und auf die zusammenhängende Judikatur, wobei auf praktische Schwierigkeiten bei der Anwendung dieses Instrumentes hingewiesen wird. Am Ende des Beitrags formuliert der Autor Anträge de lege referenda, die vom Sichtpunkt deren Inhaltes für die Anwendungspraxis als inspirativ betrachtet werden können.

Právne otázky súvisiace s pôrodom dieťaťa v čase pandémie COVID-19

doc. JUDr. Andrea Erdősová, PhD.

Nový koronavírus SARS-CoV-2 so sebou prináša aj nové výzvy a otázky určenia hraníc slobody jednotlivca. Na jednej strane je snaha dovoliť sa čoraz väčšej autonómie rozhodovania v súvislosti s vlastnou telesnou a duševnou integritou v kontexte ochrany práva na život, práva na zdravie, práva na súkromie a práva na náboženskú slobodu a slobodu vierovyznania, no vedno s ochranou individuálnych práv jednotlivca zaznieva čoraz intenzívnejší hlas požadujúci ochranu verejných záujmov, ktorým je tiež o. i. ochrana zdravia, avšak vo význame verejného dobra. Nie je preto jednoduché balansovať tieto práva, čo možno otvára nové dimenzie chápania významu právneho štátu a ochrany jeho princípov, na čo ako právnici môžeme mať rôzny uhol pohľadu.¹

¹ K tomu pozri i. a. Mazák, J. *Covid-19 učí viac byť človekom než právnikom*, In DenníkN, publikované 26/10/2020, [cit. 24/11/2020], dostupné online: <https://dennikn.sk/-2107098/covid-19-uci-viac-byt-clovekom-nez-pravnikom/>

1. Kauza košickej nemocnice

V čase, keď nárazové vlny mediálneho priestoru spôsobovali prevažne akcie Búrky a Víchrice, oveľa menšie výkyvy, avšak s dôsledkami smerom k otázkam výkonu advokátskeho povolania, spôsobil rozruch na Gynekologicko-pôrodnickom oddelení Univerzitnej nemocnice L. Pasteura (UNLP) v Košiciach dňa 23. októbra 2020. Podľa medializovaných informácií tu bola pacientka hospitalizovaná vo večerných hodinách, no odmietla absolvovať COVID test. Odmietala používať rúško na prekrytie horných dýchacích ciest a akceptovať primerané obmedzenia v súvislosti so zabezpečením ochrany nielen seba a iných pacientov, ale aj zdravotníckeho personálu. Zdravotnícky personál, z dôvodu zachovania preventívnych epidemiologických opatrení pristupoval k pacientke v špeciálnom osobnom ochrannom oblečení. Pacientka pritom odmietala komunikovať s lekármi a ostatným službukonajúcim personálom, pričom komunikovala len prostredníctvom mobilného telefónu, a to tak, že za ňu hovorila jej právna zástupkyňa, ktorá ju motivovala vo vytrvaní „nenosenia rúška“ a pod. Prizvané boli aj policajné zložky, aby situáciu zdokumentovali. Napokon pacientka podpísala súhlas s hospitalizáciou a bola prijatá vo zvýšenom hygienicko-epidemiologickom režime, v ktorom aj porodila zdravé dieťa.

Samotný pôrod prebehol bez komplikácií. Pacientka následne umožnila spraviť dieťaťu štandardné novorodenecké vyšetrenia, odmietla však otestovať dieťa na prítomnosť choroby COVID-19 napriek podrobnému poučeniu o možných následkoch ošetrojúcou lekárkou.

Doc. JUDr. Andrea Erdősová, PhD. vyštudovala Právnickú fakultu na Univerzite Komenského v Bratislave. V rámci pôsobenia v advokácii sa odborne venovala ústavnému právu,

ľudským právam, tlačovému právu a ochrane osobnosti. V súčasnosti pôsobí na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy, kde sa venuje oblasti medzinárodného

a európskeho práva, medzinárodnej a európskej ochrane ľudských práv, medicínskemu právu a bioetike. Je autorkou viacerých publikácií a vedeckých štúdií v oblasti ľudských práv, medicínskeho práva i európskeho práva. Je členkou Slovenskej spoločnosti pre medzinárodné právo a členkou Vedeckej rady Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy.

Ako uviedla nemocnica: „Matka zároveň odmietla podpísať informovaný súhlas, respektíve odmietla podpísať skutočnosť, že s navrhovaným postupom lekára nesúhlasí.“² Ako však proklamovala nemocnica vo svojom stanovisku: „Nikto zo zdravotníckych pracovníkov neuviedol tejto pacientke, že jej bude odobraté dieťa, pokiaľ sa odmietne podrobiť antigénovému testu na COVID-19. Informácie, ktoré boli zverejnené na sociálnych sieťach, kde neodoznalo jediné vyjadrenie zdravotníka s touto informáciou, sú lož.“³ Advokátka to však naopak tvrdila na svojej sociálnej sieti.⁴

Na stránke *manipulátor.cz*, ktorá sa zaoberá preverovaním a analýzou falošných, pravdu skresľujúcich alebo lživých správ, je správa dotyčnej advokátky, komentujúcej na svojom facebookovom profile incident slovami: „... na Slovensku začal fašizmus...“ označená za hoax.⁵

Bez toho, že by sme detailnejšie zachádzali ku skúmaniu doslovných vyjadrení a robili vyšetrovaciu činnosť predmetného incidentu, ktorým sa mimochodom už zaoberá polícia SR, treba sa pozrieť čisto na právnu a medicínsku stránku veci.

2. Obmedzenia práv v čase COVID-19

Opatrenia, ktoré vyhlasuje vláda (napr. obmedzenie pohybu), alebo protipandemické opatrenia (napr. rúška, odstupy), ktoré vydáva hlavný hygienik vychádzajú, buď z ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky alebo zákonov, i. a. zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoOPRVZ“), ktoré **vyslovene tvrdia, že vláda alebo hlavný hygienik môžu vydať tieto obmedzenia.**⁶

V súvislosti s pandémiou vírusu SARS-CoV-2 a šírením ochorenia COVID-19 však vznikol celý rad právnych otázok. Právni experti upozorňovali na problematický charakter opatrení nariadených Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „UVZ“) pri ohrození verejného zdravia, vydaných na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19. Na základe mnohých podnetov Generálna prokuratúra Slovenskej republiky preskúmala zákonnosť postupu UVZ vo veci vydávania opatrení pri ohrození verejného zdravia, pričom zistila porušenie zákona súvisiace predovšetkým s nedostatkom vecnej pôsobnosti UVZ na vydávanie opatrení po vyhlásení mimoriadnej situácie a po vyhlásení núdzového stavu, ako aj s právnou formou týchto opatrení. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky preto podľa § 48 ods. 1 a § 28 zákona o prokuratúre podala UVZ upozornenie sp. zn. VI/3 Gd 174/20/1000 z 22. 9. 2020 ohľadom postupu pri vydávaní opatrení pri ohrození verejného zdravia v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie a v čase vyhláseného núdzového stavu. Aj na základe toho došlo k prijatiu pomerne rozsiahlej už spomínanej novely ZoOPRVZ, ktorá nadobudla účinnosť dňa 15. 10. 2020 a umožňuje nariadiť opatrenia na predchádzanie ochoreniam, vzniku a šíreniu prenosných ochorení (podľa § 12) a opatrenia pri ohrození verejného zdravia (§ 48 ods. 4). Novela doplnila do § 48 ods. 4 ZoOPRVZ okrem iného možnosť nariadiť: **používanie preventívnych a iných ochranných pomôcok**, alebo podmieňovanie vstupu do prevádzkových priestorov poskytovateľov služieb a zamestnávateľov registráciou osobných údajov vstupujúcich osôb na účel epidemiologického vyšetrovania, či dodržiavanie určenej vzdialenosti medzi osobami, ale aj ďalšie nevyhnutné opatrenia na ochranu verejného zdravia, ktorými môže zakázať alebo nariadiť ďalšie činnosti v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas.

Samozrejme, **ochrana zdravia tehotných žien a matiek** má mať zvláštnu prioritu. V článku 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach uznali štáty, ktoré sú zmluvnými stranami paktu, právo každého na dosiahnutie najvyššej dosiahnuteľnej úrovne fyzického a duševného zdravia.⁷ Všeobecný komentár č. 14 Výboru pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva poskytuje interpretáciu čl. 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a upravuje najvyššie dosiahnuteľnú úroveň zdravia.⁸ Pri výklade uvedeného práva Výbor OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva zdôrazňuje, že v práve na zdravie sú obsiahnuté tak slobody, ako aj nároky. Článok 12 ods. 2 Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW – Convention on Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) explicitne hovorí o povinnosti štátov zabezpečiť ženám primerané služby spojené s tehotenstvom, pôrodom a popôrodným

2 K tomu pozri viac www.kosice.korzar.sme.sk, Vrábek, J., Jurkovicova, K.: Pacientka v pôrodnici si odmietala nasadiť rúško aj absolvovať test, uverejnené 25. 10. 2020, [cit. 24/11/2020], dostupné online: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/22518463/pacientka-ktora-odmietla-testy-aj-rusko-porodila-zdrave-dieta.html?ref=av-left>

3 TASR: *Rodička odmietala rúško aj test na COVID-19, UNLP Košice avizuje právne... (2)*, uverejnené 26. 10. 2020, [cit. 24/11/2020], dostupné online: <https://www.tasr.sk/-tasr-clanok/TASR:20201026-TBA02239>

4 „Na Slovensku začal fašizmus... a špirála sa roztáča !!...“ uverejnené 24. 10. 2020, [cit. 24/11/2020], dostupné online na soc. sieti Facebook: <https://fb.watch/20R-RQ5x6OF/>

5 Cemper, J. *HOAX: Na Slovensku začal fašizmus aneb příběh z košické nemocnice*, uverejnené na stránke *manipulatori.cz*, [cit. 24/11/2020], dostupné online: <https://manipulatori.cz/hoax-na-slovensku-zacal-fasismus-aneb-pribeh-z-kosicke-nemocnice>

6 sumárne Najmä § 4 g) a w), § 6 j), § 7 d), j), l) vo väzbe na §§ 12 a 48, ako aj ďalšie súvisiace ustanovenia cit. zákona

7 Článok 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Organizácia spojených národov, 1966. [online]. [viď. 19. 3. 2015]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2f2000%2f4&Lang=en; http://www.ohchr.org/EN/Professional-Interest/Pages/CESCR.aspx

8 Všeobecný komentár č. 14 Výboru pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva

týkajúce sa práva na najvyššie dosiahnuteľnú úroveň zdravia, Organizácia spojených národov, 2000. [online]. [vid'. 19. 3. 2015]. Dostupné z: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2f2000%2f4&Lang=en

9 Článok 12 ods. 2 Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW), Organizácia spojených národov, 1979. [online]. [cit. 27. 11. 2020]. Dostupné online: <http://www.ohchr.org/en/hrbodies/cedaw/pages/cedawindex.aspx>

10 **Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, prijatý ako Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN, 16. 12. 1966, nado- budol platnosť/účinnosť: 23. 3. 1976, Ratifikovaný: ČSSR – 23. 12. 1976, sukcesia SR – 28. 5. 1993, vyhlásený v Zbierke zákonov ako vyhláška ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. z 10. mája 1976 o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach a Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach**

11 accessnow: Fighting misinformation and defending free expression during C-19: recommendations for states, apríl 2020, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.accessnow.org/cms/assets/uploads/2020/04/Fighting-misinformation-and-defending-free-expression-during-COVID-19-recommendations-for-states-1.pdf>

12 Voa news:WHO: Don't Wear Face Masks, publikované 30/03/2020, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.voanews.com/science-health/coronavirus-outbreak/who-dont-wear-face-masks>

obdobím.⁹ V tomto kontexte je potrebné vnímať aj nasledujúci text, ktorý hovorí osobitne o postupe v súvislosti s pôrodom a popôrodnou praxou našich zdravotníckych zariadení.

Pod inou rubrikou ale chápeme dimenzie **slobody prejavu** a možnosť zastávať isté postoje, či právny názor aj na tieto otázky, pričom treba podotknúť, že záleží aj na médiách, či fórach, na ktorých sú prezentované. Odstránenie nepravdivých informácií, ktoré pravdepodobne budú mať za následok straty na životoch, môže byť podľa medzinárodného práva na ochranu verejného zdravia odôvodnené. A týka sa to bez rozdielu každého, teda aj politikov, či bežných občanov. Akurát pri politikoch sa predpokladá, že ako verejní činitelia môžu na sociálnych médiách oslovíť milióny sledovateľov. Pandémia koronavírusom je preto nástrojom na zmenu spôsobu, akým technologické spoločnosti spracovávajú obsah uverejňovaný najmä politikmi, ale aj inými osobami, ktoré ovplyvňujú v tomto význame verejnú mienku.

Okrem toho, aj Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR)¹⁰ umožňuje krajinám prijať výnimočné a dočasné obmedzenia týkajúce sa určitých práv, ktoré by inak neboli povolené „v čase verejného nebezpečenstva, ktoré ohrozuje život národa“. Opatrenia však musia byť iba tie, „ktoré si nevyhnutne vyžaduje situácia“. Výbor pre ľudské práva, ktorý interpretuje pakt, uviedol, že situácia si vyžaduje, aby štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto paktu, „dôkladne zdôvodnili nielen svoje rozhodnutie vyhlásiť mimoriadny stav, ale aj akékoľvek konkrétne opatrenia založené na takomto vyhlásení“. Článok 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach chráni univerzálnu slobodu prejavu, ale ustanovuje obmedzenia. Opatrenia na zamedzenie falošných správ počas COVID-19 sú prípustné so zdôvodnením ochranou verejného zdravia. Tieto obmedzenia sa však neuplatňujú, ak občania kritizujú opatrenia, ktoré prijali ich vlády, **pokiaľ tým nerozširujú falošné správy**. Osobitný spravodajca OSN pre slobodu zastávať názor a slobodu prejavu uverejnil správu o pandémiách chorôb a slobode prejavu, pričom zdôraznil, že sloboda prejavu je rozhodujúca pre riešenie problémov pandémie. Správa odporučila, aby štáty ešte pred obmedzením slobody prejavu uplatňovali **test zákonnosti, nevyhnutnosti a proporcionality, a to aj v prípade ohrozenia verejného zdravia**. Toto odporúčanie sa dá stále použiť na boj proti falošným správam, pokiaľ je dosah na slobodu prejavu minimálny.

Popri tom existujú aj odporúčania štátom na ochranu slobody prejavu a názoru a práva na poskytovanie a prijímanie informácií, aby vlády mohli bojovať proti zdravotnej kríze COVID-19 spôsobom rešpektujúcim práva. Odporúčania pomôžu zabezpečiť, aby boli počas tejto krízy a v budúcnosti chránené najmä zákonnosť a právo na slobodu prejavu ako aj právo na informácie.¹¹

Napriek tomu je niekedy zložitejšie posúdiť, čo je takýmto nebezpečenstvom. Ako postupovať napríklad v prípade, ak politici požadujú povinné tvárové masky pre celú populáciu, čo dnes už vieme, že je účinný preventívny prostriedok pred vírusom, no paradoxne v počiatkoch koronakrízy to bolo rozpore s usmernením WHO?¹² Aj keď tieto stiahnutia obsahov sú súčasťou širšieho pokusu o odstránenie nesprávnych informácií o koronavíruse spoločnosťami sociálnych médií, je to pozoruhodný odklon od predchádzajúcej politiky a praxe týchto spoločností. Podľa týchto postupov Twitteru i. a., každý, kto popiera preukázané fakty o ochorení, propaguje falošné alebo zavádzajúce informácie, popiera vedecky dokázané fakty alebo propaguje neoverené liečebné postupy pre COVID-19, bude musieť strpieť, že jeho uverejnený obsah bude zmazaný.¹³

Otázne je, či aj v menovanom prípade facebookového profilu, ktorý má dokonca užívateľka nastavený ako verejný, by nebolo vhodné sa zamyslieť nad určitou reštrikciou slobody prejavu voči predmetnému obsahu viacerých správ. Tie majú nielen pozoruhodný počet sledovateľov, ktorých mienku formujú, ale rýdzo objektívne v nejednom prípade popierajú vedecké fakty, či prirovnávajú dokonca epidemické opatrenia „fašizmu“,¹⁴ čo je z hľadiska nebezpečenstva šírenia prejavu takisto relevantné.

3. Myslieť (si) a konať ako advokát...

Výpočet predmetných ustanovení by mohol byť rozsiahlejší, ale *pars pro toto* podľa §18 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení (ďalej len „ZoA“), advokát je povinný pri výkone **advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa**

jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí. Podľa odseku §18 ods. 3 ZoA postupuje advokát pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis stavovskej komory.

Napokon, ako vyplýva z § 29 a) ZoA, advokát je pri výkone povolania aj mimo neho povinný zachovávať vážnosť a dôstojnosť, ktorú vyžaduje postavenie advokáta.

Podľa § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017, advokát nesmie prijať poverenie, ktoré by znižovalo dôstojnosť advokátskeho stavu a **smie použiť len prostriedky, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými predpismi, dobrými mravmi a zásadami slušného správania sa.** Podľa vyjadrení v dotknutom prípade, dokonca klientka takýmto postupom, nabádajúcim k porušovaniu právnych predpisov ani advokátku nepoverila. Podľa 6. princípu „Charty kľúčových princípov európskej advokácie“, úlohou advokáta je byť dôverným poradcom a zástupcom klienta, odborníkom požívajúcim úctu tretích osôb a nenahraditeľnou súčasťou systému riadneho výkonu spravodlivosti. Táto úloha by mala byť zachovaná spoločným úsilím jednotlivcov, spoločnosťami a štátu. Obsiahnutím všetkých spomentých prvkov advokát, ktorý verne slúži záujmom klienta a chráni klientove práva, zároveň plní úlohu advokáta v spoločnosti, ktorou je **predchádzať a zabrániť konfliktom, zabezpečiť, aby konflikty boli vyriešené v súlade s uznanými princípmi civilného, verejného alebo trestného práva a s náležitým ohľadom na práva a záujmy, rozvíjať právo, hájiť základné slobody, spravodlivosť a právny štát.**¹⁵ „Advokát má ctíť právo, chrániť práva a oprávnené záujmy svojho klienta a postupovať podľa **pokynov klienta,** ktoré sú v súlade s právnym poriadkom, advokátskymi predpismi a etikou, a nie naopak, teda nabádať klienta/ku, aby sa riadil/a jeho/jej pokynmi a ešte tým aj porušoval/a právo.

4. Prax oddeľovania detí od matiek, „škodlivosť rúšok“ v tehotenstve

Spomínaný incident má však aj druhú stránku mince. Otvára totiž veľmi citlivú otázku, v kontexte ktorej treba vnímať aj objektivitu informácie, že pacientka mohla mať dôvodnú obavu o separáciu od dieťaťa. A hoci by sa v danom prípade asi nepotvrdila, treba sa pozrieť na prax ako takú.

Mali by byť novorodenci separovaní od svojej matky? Sú teórie, ktoré v snahe „ohnúť krivku“ proklamujú, že separácia matky od dieťaťa je vhodným preventívnym opatrením, ako zabrániť prenosu nákazy z matky na dieťa. Iné štúdiá tvrdia, že novorodenci covid-pozitívnych matiek sú vystavení vyššiemu riziku nedonosenia a predčasného pôrodu, ktoré môžu následne vyžadovať intenzívnu starostlivosť o svoje zdravie.¹⁶ Napriek tomu, že sú zraniteľnejší a zdanlivo náchylnejší na získanie infekcie od matiek infikovaných SARS-CoV-2 počas tehotenstva, štúdie zistili, že nebolo potvrdené zvýšené riziko závažnej infekcie a boli veľmi zriedkavo tiež pozitívni na COVID-19.¹⁷

Ďalšia uskutočnená štúdia podporuje miernejšie prejavy u pozitívnych novorodencov COVID-19. Riziko prenosu z pozitívnej matky na COVID-19 na novorodenca umiestnením do spoločnej miestnosti (tzv. rooming in) a dojením je nízke. V tejto štúdii na určitom obmedzenom počte novorodencov nebolo preukázané, že by vírusová záťaž matky spôsobovala prenos nákazy na dieťa alebo zhoršenie jeho popôrodného stavu.¹⁸

Na základe odporúčaní z marca 2020 Americké centrá pre kontrolu a prevenciu chorôb (CDC)¹⁹ určujú, že je vhodné, aby zdravotnícke zariadenia „zvážili dočasné oddelenie matky od dieťaťa“, kým matka prestane byť považovaná za nákazlivú. Počas separácie CDC odporúča, aby ženy odsávali materské mlieko, ktoré má novorodencovi podávať neinfikovaný personál alebo opatrovateľka. Ak matka uprednostňuje ubytovanie v izbe (rooming in) alebo je to nevyhnutné z dôvodu obmedzenia zariadenia, sú popísané kroky na zníženie rizika nákazy. CDC ďalej navrhuje, aby „zdravotnícky tím prediskutoval riziká a výhody dočasného odlúčenia“, ale bližšie to neuvádza.²⁰

- 13 i. a. *Inappropriate content, COVID-19 Guidance for Managed Advertisers* (last updated April 1st 2020), pozri [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://business.twitter.com/en/help/-ads-policies/prohibited-content-policies/inappropriate-content.html>
- 14 „NA SLOVENSKU ZAČAL FAŠIZMUS ... a špirála sa roztáča!...“ uverejnené 24. 10. 2020, dostupné online na soc. sieti Facebook: <https://fb.watch/20R-RQ5x6OF/> alebo dokonca neoprávnená nahrávka bez súhlasu dotknutých osôb s titulkom: „MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SR VEDIE FAŠISTKA“, uverejnené 29. 10. 2020, dostupné online na soc. sieti Facebook: https://fb.watch/20R_o9-nc0/
- 15 Charta kľúčových princípov európskeho advokátskeho povolania bola schválená na Plenárnom zasadnutí v Bruseli dňa 24. 11. 2006. Charta nemá slúžiť ako Etický kódex. Jej cieľom je uplatniteľnosť v celej Európe, siahajúc aj za hranice svojich členov, pridružených členov a pozorovateľských krajín v CCBE. Charta obsahuje zoznam desiatich kľúčových princípov platných v rámci pravidiel regulujúcich advokátske povolanie na národnej i medzinárodnej úrovni.
- 16 Knight M, et al. *Characteristics and outcomes of pregnant women admitted to hospital with confirmed SARS-CoV-2 infection in UK: national population based cohort study.* BMJ. 2020;369:m2107. doi: 10.1136/bmj.m2107.
- 17 Salvatore CM, et al. *Neonatal management and outcomes during the COVID-19 pandemic: an observation cohort study.* Lancet Child Adolesc. Health. 2020;4:721-727. doi: 10.1016/S2352-4642(20)30235-2.,

- celú štúdiu pozri na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7607894/>
- 18 Pratima Anand, Anita Yadav, et al. *Clinical profile, viral load, management and outcome of neonates born to COVID 19 positive mothers: a tertiary care centre experience from India*, Eur J Pediatr. 2020 Sep 10: 1–13., [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7482055/>
- 19 Centers for Disease Control and Prevention. Interim Considerations for Infection Prevention and Control of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Inpatient Obstetric Healthcare Settings [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/inpatient-obstetric-healthcare-guidance.html>. Accessed March 31, 2020
- 20 Stuebe, A. *Should Infants Be Separated from Mothers with COVID-19? First, Do No Harm* Breastfeed Med. May 2020; 15(5): 351–352. Published online 2020 May 8. doi: 10.1089/bfm.2020.29153.ams, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7236243/>; k tomu pozri aj odporúčania zo 16. 11. 2020, <https://www.cdc.gov/breastfeeding/breastfeeding-special-circumstances/maternal-or-infant-illnesses/covid-19-and-breastfeeding.html>
- 21 k tomu pozri aj odporúčania z Royal College of Obstetrician and Gynaecologists, 2020, ktoré sú zverejnené na stránke korovna.gov.sk, COVID-19 Infekcia a Tehotnosť Informácia pre tehotné a ich rodiny, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://korona.gov.sk/wp-content/uploads/2020/04/COVID19-informacie-pre-tehotne.pdf>
- Dynamika vývoja v tejto oblasti je vysoká na to, aby sme prehliadli prípustné zmeny v odporúčaniach. Vývoj okrem toho postúpil a to, k čomu sa prikláňali opatrenia v prvej vlne pandémie, bolo prehodnotené v čase a na základe získaných nových dôkazov. Treba však zdôrazniť, že už aj v štúdiách z prvej vlny výskytu COVID-19 sa ponecháva priestor pre dohodu zdravotníckeho zariadenia s matkou. Okrem toho, iná zdravotná politika môže prevládať podľa miesta a krajiny, kde je uplatňovaná.²¹
- Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)²² odporúča, aby mali dojčatá a matky suspektní na COVID-19 alebo s potvrdeným COVID-19 umožnené zostať spolu a praktizovať blízky telesný kontakt kožu na kožu, ako aj *rooming in*, teda možnosť starať sa o dieťa nepretržite v úzkom kontakte v jednej nemocničnej izbe. Okrem toho sa dôrazne odporúča dojčenie vzhľadom na jeho známy celoživotný význam pre zdravie matiek a detí. Matkám sa odporúča, aby si umývali ruky, nosili rúška na prekrytie horných dýchacích ciest, ako aj pravidelne dezinfikovali povrchy, ktorých sa dotkli. Okrem toho, aj niektorí slovenskí odborníci, medzi nimi napríklad aj hlavný odborník ministerstva zdravotníctva pre gynekológiu a pôrodníctvo Miroslav Borovský, poukazujú na riziká oddeľovania detí od matiek a nesúhlasia s takýmito praktikami. Miroslav Borovský zároveň vydal postup, v ktorom sa odporúča spoločná izolácia matky a novorodenca u asymptomatických žien a novorodencov.²³
- Napriek týmto záverom, dochádza, žiaľ, v praxi niektorých zdravotníckych zariadení k separácii matky od dieťaťa, ktorá sa síce riadi tzv. Klinickým protokolom,²⁴ takže akýmsi usmerením neonatológov, avšak nerešpektuje vedecký stav poznania a už spomínané odporúčania WHO. Podľa tzv. Klinického protokolu je možné zvoliť individuálne rozhodnutie vychádzajúce z 3 rôznych odporúčaní.
- Prvý prístup je založený na dohode rodičov a ošetrojúceho personálu, ktorí preferujú **minimalizáciu rizika prenosu ochorenia** na dieťa a akceptujú nevýhody obmedzenia bondingu dieťaťa a matky. Dieťa je ošetrované **oddelene od matky** dočasne v inkubátore, kŕmené je formulou alebo ženským mliekom z banky. Matka si môže mlieko odsávať a skladovať v oddelenej chladničke na šestonedelí v prípade, že bude bez klinických príznakov ochorenia a bude mať 2 negatívne výsledky testov na SARS-CoV-2 aspoň s 24 hodinovým odstupom.
- V rámci druhého odporúčaného prístupu, rodičia a ošetrojúci personál preferujú **zníženie rizika prenosu nákazy a podporujú bonding matky a dieťaťa**, matka si odstriekava mlieko za dodržania prísnych hygienických pravidiel, pričom zdravý člen rodiny alebo zdravotná sestra môže nakŕmiť dieťa odstriekaným materským mliekom v oddelenej miestnosti. Tento prístup pokračuje až do času, kým matka bude zdravá.
- Napokon je tu tretí prístup, ktorý konečne zodpovedá potrebe úzkeho kontaktu matky a dieťaťa, pretože dohodou personálu s rodičmi sa síce **akceptuje vyššie riziko prenosu infekcie, avšak podporuje bonding**. Matka dieťa dojčí. Kontakt matky s dieťaťom predstavuje riziko nákazy pre dieťa aj zdravotnícky personál, avšak s odkazom na kapacitné možnosti nemocnice, uskutočňuje separáciu covid-pozitívnych matiek a ich novonarodených detí.²⁵
- Po medializácii viacerých postupov, kde došlo k separácii, aj minister zdravotníctva SR Marek Krajčí „vyzval zdravotnícke zariadenia, aby matkám neodoberali ich novonarodené deti s COVID-19. Takéto správanie je neprípustné. Odobratie dieťaťa od matky po pôrode je v hrubom rozpore s odporúčaniami medzinárodných zdravotníckych organizácií a tiež s nadnárodnými ľudsko-právnymi dokumentmi, ktoré sú pre Slovensko záväzné“.²⁶
- Prípad košickej neonatológie, ktorý je spomínaný vyššie, sa týkal aj ďalšej otázky, a to **nosenia rúšok počas tehotenstva a pri pôrode**. Je len logické, že rúško, ako aj ochranný odev bol prirodzeným dôsledkom odmietnutia testovania, takže sa s rodiacou matkou zaobchádzalo akoby bola covid pozitívna. Je ale pravdivé šírené tvrdenie, že „kvôli rúšku na tvári dochádza k nedostatočnému okysličeniu krvi matky a k duseniu plodu“? Odpoveď na túto otázku nevyvoláva medzi odborníkmi polemiku a je skôr medializovanou fámou. I. a. pôrodník a gynekológ, doc. MUDr. Jozef Záhumenský, PhD. na túto tému objasnil, že *kyslík sa z krvi matky prenáša do krvi plodu v placentе, pričom saturácia kyslíkom materskej krvi v placentе je približne 60% a je viac-menej konštantná. Samozrejme pri zvýšenej telesnej námahe ženy je zvýšená spotreba kyslíka vo svaloch, napriek tomu sa udržiava saturácia v placentе približne rovnaká. Okrem toho, plod má vynikajúce mechanizmy, ako z materskej krvi dostať maximum saturácie kyslíka do svojho obehu*,²⁷ takže je v konečnom dôsledku nijako nepociťuje a už vôbec mu nie je na ujmu, ak matka počas tehotenstva alebo pôrodu má prekryté

horné dýchacie cesty rúskom. Zároveň sa vychádza z analýzy 4 štúdií z augusta 2020, uverejnených v *American Journal of Perinatology* ktoré sledovali „vplyv nosenia respirátora N95 (ktorý výrazne viac vplýva na pohodu dýchania ako obyčajné rúško, pretože je hrubší a je bez filtra) na priebeh tehotnosti. Sledovali zmeny pulzu matky, saturácie kyslíkom aj zmeny kardiokografickej krivky. Nezistili žiadne podstatné zmeny a považujú nosenie respirátora v tehotnosti za bezpečné.“²⁸

5. Domáce pôrody a COVID-19

Pretože COVID-19 sa naďalej intenzívne šíri z človeka na človeka, domáce pôrody sa stali istou presvedčivou voľbou pre mnoho tehotných žien, ktoré predtým plánovali pôrod v nemocnici. V krajinách, kde sú domáce pôrody legalizovanou formou, akou ženy privádzajú na svet deti, zaznamenávajú v ostatnom období rastúci záujem, ako aj tendenciu prijímať nové usmernenia platiace po vypuknutí pandémie.²⁹

Napriek tomu, že trend k alternatívnemu prístupu k životu ako takému, ako aj posilnená autonómia žien rozhodovať sa o otázkach svojej tehotnosti, pôrodu a starostlivosti o dieťa vedú k hľadaniu optimálnych riešení, práve domáci pôrod môže byť veľmi kontroverznou otázkou. Okrem toho treba vziať opäť do úvahy geopolitické súvislosti a celkové možnosti zdravotného systému. Nemožno však opomenúť ani individuálne riziká, ktoré sú s tým spojené, hoci pripúšťame, že plánovaný pôrod s registrovanou pôrodnou asistentkou by mohol byť vhodnou a bezpečnou alternatívou pre nízkorizikové tehotné ženy. Pre tehotné ženy a pôrodné asistentky je veľmi dôležité mať pôrodný plán. To zahŕňa aj možnosť okamžitého rozhodovania, pričom k dispozícii musí byť aj vopred dohodnutý prevoz do najbližšej nemocnice, ak vznikne akútna potreba v súvislosti s matkou alebo dieťaťom.³⁰

Vo vzťahu k nášmu systému rýchlej zdravotnej pomoci si len ťažšie vieme predstaviť, ako by to v praxi fungovalo. Ak dokumentuje nasledujúca kazuistika, nie zriedka ide o život alebo vážne poškodenie zdravia.

Obetou omeškania pri prevoze do najbližšieho zdravotného zariadenia bolo dieťa aj v jednom z viacerých medializovaných prípadov pôrodnej asistentky Ivany Köningsmarkovej, vtedy prezidentky Únie pôrodných asistentiek v Českej republike. Pôrod trval tri dni, napriek tomu, že dieťa sa má narodiť do 24 hodín po odtečení plodovej vody, pričom asistentka k domácomu pôrodu včas neprivolala lekára. Ku chlapčekomu, ktorý sa narodil, prišla záchranná služba neskoro, v dôsledku čoho došlo k poškodeniu mozgu, nevidel, nepočul, nehýbal sa, v 20. mesiaci života zomrel. Proti pôrodnej asistentke bolo vznesené obvinenie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 122 zákona č. 40/2009 Sb. Z. České republiky (Trestného zákona) v platnom znení a bol jej uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmienčným odkladom na päť rokov, trest zákazu výkonu povolania pôrodnej asistentky na päť rokov a povinnosť náhrady škody v prospech poškodenej vo výške takmer 3 mil. Kč.³¹ Napokon 29. 1. 2014 Obvodní soud pro Prahu 3 oslobodil p. Köningsmarkovú spod obžaloby, pretože na základe právneho názoru ÚS ČR, bol tu nedostatok dôkazov, čiastočne zaujatý znalecký posudok a pochybnosti o vine.³²

Paradigmatickým je pritom aj prípad **Dubská a Krejzová proti Českej republike**,³³ ktorý sa dostal až pred Veľkú komoru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Veľká komora v pomere 12 hlasov proti 5 rozhodla, že skutočnosť, na základe ktorej nemohli sťažovateľky využiť služby pôrodnej asistentky pri domácom pôrode, ktorý si priali, čomu zásadne bránila právna úprava v Českej republike, nepredstavuje porušenie ich práva na rešpektovanie súkromného života podľa článku 8 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“).³⁴ Pre ESLP pritom nebolo pochyb, že sa na prípad vzťahuje článok 8 Dohovoru, pretože pôrod je vecou súkromného života, ale vznikla otázka, či je takýto zásah legitímny, ergo, či politika Českej republiky,³⁵ ktorá nabáda len na pôrody v zdravotných zariadeniach, sleduje ochranu zdravia bezpečnosti matky a dieťaťa počas pôrodu a po ňom. A keďže bola odpoveď súhlasná, ďalej skúmal, či bol zásah nevyhnutný. A nakoľko medzi členskými štátmi nepanuje zhoda v otázkach domácich pôrodov, je štátom ponechaný pomerne široký priestor pre voľné uváženie (margin of appreciation). Na druhej

22 World Health Organization. Clinical Management of Severe Acute Respiratory Infection (SARI) when COVID-19 Disease is Suspected. Geneva: World Health Organization, 2020., ale tiež Coronavirus disease (COVID-19): Pregnancy and childbirth | Q&A, uverejnené 2. 9. 2020, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-pregnancy-and-childbirth>

23 Výzva verejnej ochrankyne práv: JE POTREBNÉ ZABEZPEČIŤ ROVNÝ PRÍSTUP KU KVALITNEJ ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI PRE VŠETKÝCH, uverejnená 12. 11. 2020, [cit. 28. 11. 2020], dostupná online: <https://www.vop.gov.sk/je-potrebn-zabezpe-i-rovny-pr-stup-ku-kvalitnej-zdravotnej-starostlivosti-pre-v-etk-ch>, k tomu pozri aj prehľad odporúčaní Svetovej zdravotníckej organizácie WHO: „COVID-19: tehotenstvo, pôrod a dojčenie, Spracované podľa usmernení Svetovej zdravotníckej organizácie, 18. 3. 2020“, [cit. 24/11/2020], dostupné online: <https://korona.gov.sk/wp-content/uploads/2020/04/QA-tehotenstvo-p%C3%B4rod-a-kojenie-COVID-19.pdf>

24 **Klinický protokol starostlivosti o novorodenca matky s podozrením na infekciu alebo s potvrdenou infekciou COVID-19**, platný od 8. 5. 2020, vypracovaný prof. MUDr. Mirkom Ziboleňom, CSc., hlavným odborníkom MZ SR pre neonatológiu a doc. MUDr. Katarínou Maťašovou, PhD., predsedníčkou Neonatologickej sekcie SPS, dostupný online: <http://slovenskaneonatologia.sk/wp-content/uploads/2020/03/Otvori%C5%A5-klinick%C3%BD-protokol-starostlivost%C5%A5-o-novorodenca-COVID-19.pdf>

25 napriek tomu bol v tomto prípade zvolená prvá alternatíva: Tvnoviny.sk, Prešov, Televízia

Markíza: „Rodičky z Prešovskej nemocnice poslali bez bábätka domov. Vraj zariadeniu chýbajú lôžka“, reportáž odvysielaná 24. 11. 2020, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: https://www.tvnoviny.sk/koronavirus/2013799-_rodicky-z-presovskej-nemocnice-poslali-bez-babotka-domov-vraj-zariadeniu-chy-baju-lozka

26 na facebookovom profile Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky dňa 27. 11. 2020, [cit. 28. 11. 2020], dostupné online: <https://www.facebook.com/-MinisterstvoZdravotnictvaSR/-posts/740440303491415>

27 Startitup.sk, Cebrova, L.: *Slováci naleteli na nebezpečný hoax o nosení rúšok u žien. Gynekológ prezradil aká je pravda*, uverejnené 10. 9. 2020, [cit. 28. 11. 2020], dostupné online: <https://www.startitup.sk/slovaci-naleteli-na-nebezpecny-hoax-o-noseni-rusok-u-zien-gynekolog-prezradil-aka-je-pravda/>

28 Národný portál zdravia, redakcia: *COVID-19 a tehotenstvo*, uverejnené 18. 9. 2020, [cit. 28. 11. 2020], dostupné online: https://www.npz.sk/sites/-npz/Stranky/NpzArticles/-2020_09/COVID19_a_tehotenstvo.aspx?did=6&sid=81&tuid=0&

29 healthline.com, *Julia Ries: Interest in Home Births Rises During the COVID-19 Pandemic*, publ. 17. 6. 2020, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://www.healthline.com/health/pregnancy/-home-births-rise-with-covid-19>

30 <http://www.europeanjournalofmidwifery.eu>, Revekka Ziogou, Katerina Zografou: *Homebirth and homecare during COVID-19*, Eur J Midwifery 2020; 4 (Apríl): 14, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <http://www.europeanjournalofmidwifery.eu/Home-birth-and-homecare-during-COVID-19,120972,0,2.html>

strane ESĽP poznamenal, že hoci vo všeobecnej rovine nedochádza ku konfliktom v záujmoch medzi matkou a dieťaťom, určité voľby matky, pokiaľ ide o miesto, okolnosti alebo metódu pôrodu, môžu znamenať zvýšené riziko pre zdravie a bezpečnosť novorodencov, ktorých úmrtnosť týchto prípadoch nie je zanedbateľná, a to napriek pokroku v lekárskej starostlivosti.

V tejto súvislosti ale ESĽP konštatoval, že Výbor pre odstránenie diskriminácie žien odporučil žalovanému štátu, aby zaistil rešpektovanie práv pacientiek. Pritom ale zobral do úvahy, že súčasne musia byť splnené podmienky: nízka rizikovosť pôrodu, kvalifikovaná pôrodná asistentka, ktorá v prípade potreby odovzdá rodičku nemocnici a napokon časové aspekty, aby bolo možné, ak nastanú komplikácie, bez meškania prevoz matky a dieťaťa do najbližšieho zdravotného zariadenia. V Českej republike sa následne zaviedla alternatíva pre ženy, ktorá je kompromisným riešením. V súčasnosti je teda v českých pôrodniciach možnosť rodiť tzv. **ambulantným pôrodom**.³⁶ Ten je určený matkám, ktoré chcú opustiť nemocničné zariadenie niekoľko hodín po pôrode, pričom samotný pôrod prebieha iba za prítomnosti pôrodnej asistentky bez prítomnosti lekára. Považujeme to za vhodné kompromisné riešenie.

Treba si tiež uvedomiť, že hoci privádzanie detí na svet je odjakživa prirodzenou fyziologickou záležitosťou a psychická pohoda je súčasťou celkového bezproblémového priebehu, pôrod je zároveň aj často vopred nepredvídateľná udalosť, ktorá sa môže dramaticky meniť v priebehu či následne pri popôrodnej adaptácii, a to tak ženy, ako aj dieťaťa.

Napriek snahe eliminovať prípadné komplikácie, napriek zlepšeniu podmienok vybavenia pôrodných asistentiek pre pôrod v domácom prostredí, vždy existuje riziko nepredvídateľných udalostí, čo môže mať v nejednom prípade tragické následky.³⁷

6. Záver

Odkedy Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) 11. marca 2020 vyhlásila, že prepuknutie vírusovej choroby COVID-19 (prvýkrát zistené v decembri 2019 vo Wuhan v Číne) dosiahlo úroveň globálnej pandémie, vieme už podstatne viac, no stále nemáme ešte dostatok klinických skúseností s vplyvom koronavírusu na priebeh tehotenstva a na ovplyvnenie vývoja plodu. Zrejme až po skončení celej pandémie, keď budeme mať už len zriedkavejšiu incidenciu, budú postupne spracovávané štúdie, aký bol priebeh a aký vplyv vírusu na tehotnú, prípadne v koľkých prípadoch došlo k prenosu a akú mieru záťaže predstavoval na vývoj plodu a akú na zdravotný stav novorodenca.

Vychádzať však môžeme už dnes z toho, že pre tehotné ženy je všeobecne už aj bežná chrípka pomerne nebezpečná. Nákaza môže prebiehať ľahko s klasickými prejavmi, ako teplota, bolesti svalov, bolesti hlavy, zimnica ap., ale môže mať aj oveľa závažnejšie klinické príznaky s prechodom do zápalu pľúc alebo do zlyhávania dýchania s potrebnou liečbou na ARO. Preto je mimoriadne dôležité zachovať vysokú mieru odbornej opatrnosti a zabezpečiť všetko tak, aby boli minimalizované riziká pre matku a dieťa. Aby nielen tehotná, či rodička, matka či dieťa, ale aj ostatní pacienti a zdravotnícki personál neboli vystavení nebezpečenstvu šírenia nákazlivej choroby. Na druhej strane je potrebné zvážiť všetky okolnosti, ako aj mieru prospechu kontaktu matky a novorodenca hneď po pôrode pri dodržaní všetkých epidemiologických a preventívnych opatrení. Rozhodne by to nemal byť argument nedostatkom kapacitných možností, technického vybavenia ako dôvody k separácii matky a dieťaťa, pretože už dnes vieme, aké negatívne dôsledky to spôsobuje. Je však úplne neprípustné, aby advokát/ka nabádal klienta/ku na nedodržanie alebo priamo na porušovanie zákonov, ktoré sú súčasťou platného právneho poriadku Slovenskej republiky. Nemá to nič spoločné s jej/ho právnym názorom. O citlivosti témy v období, keď je natoľko diskutovaná téma vážnosti advokátskeho stavu, zachovania jeho nezávislosti a tým aj legitimacy k samospráve, je takýto a podobný postup vnímaný komplexnejšie, než ako osobné zlyhanie. Vysporiadanie sa s takýmto prípadmi je preto zároveň sebareflexiou dôraznosti a principiálnosti pri dodržaní profesionality, etiky a úcty k právu, ktoré dnes ostro sleduje celá spoločnosť. ■

RESUMÉ

Právne otázky súvisiace s pôrodom dieťaťa v čase pandémie COVID-19

Medializovaný prípad z košickej nemocnice L. Pasteura v súvislosti s pôrodom v čase COVID-19 odhalil viaceré právne, ako aj medicínsko-etické otázky. Je prípustné konanie, ktoré nabáda na nerešpektovanie platného práva a je oprávnený postup zdravotníckeho zariadenia, ak sa rozhodne separovať matku od dieťaťa a vykonáva test na SARS-CoV-2? A v čom spočíva vlastne problém v tejto kauze? Ak sa vo svete v tomto období odporúča oddelenie COVID-19 pozitívnych osôb a jednou z možností je domáci pôrod, je možné aj o ňom uvažovať vzhľadom na právne okolnosti a možnosti nášho zdravotného systému? Príspevok sa snaží ponúknuť odpovede, ktoré nastolené otázky čiastočne riešia, pričom vytvára priestor pre ďalšiu odbornú diskusiu.

SUMMARY

Legal issues related to childbirth at the time of the Covid pandemic 19

The publicized case from the L. Pasteur Hospital in Košice in connection with the birth at the time of Covid-19 revealed several legal as well as medical-ethical issues. Is admissible a procedure that encourages non-compliance with the applicable law and is the procedure of the medical facility justified if it decides to separate the mother from the child and takes the SARS-CoV-2 test as an obligation? And what is the problem in this case? If the separation of the covid- positive pregnant woman is needed and home birth thus recommended in the world during the pandemic, it is possible to consider it in the scope of our legal circumstances and the possibilities of our health system. The paper deals with some answers, which partially address the questions raised, while creating space for further professional discussion.

ZUSAMMENFASSUNG

Rechtsfragen im Zusammenhang mit der Geburt des Kindes in Zeiten der Covid-19-Pandemie

Der medialisierte Vorfall vom L.-Pasteur-Krankenhaus in Košice im Zusammenhang mit der Entbindung in Zeiten von COVID-19 hat mehrere rechtlichen sowie medizinisch-ethischen Fragen ans Licht gebracht. Ist eine solche Handlung zulässig, die zur Nichtbeachtung des geltenden Rechtes ermuntert und ist ein solches Vorgehen des Krankenhauses, das sich entschieden hat, die Mutter von ihrem Kind zu trennen und den SARS-CoV-2-Test durchzuführen, berechtigt? Worin besteht eigentlich das Problem in dieser Causa? Sofern derzeit in der Welt die räumliche Trennung von positiv getesteten Personen empfohlen wird und als eine von den Möglichkeiten die Entbindung zu Hause in Betracht kommt, ist es möglich darüber auch in Bezug auf rechtliche Umstände und Möglichkeiten unseres Gesundheitssystems nachzudenken? Der Beitrag möchte Antworten, welche die gestellten Fragen teilweise lösen können, anbieten, wobei dabei ein Raum für eine weitere fachliche Diskussion geöffnet wird.

31 K tomu pozri uznesenie Nejvyššího soudu z 15. 8. 2012 sp. zn. 6 Tdo 353/2012, uznesenie Městského soudu v Praze z 29. 11. 2011 sp. zn. 7 To 437/2011 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 21. 9. 2011 sp. zn. 1 T 93/2010

32 náleží ÚS ČR z 24. 7. 2013, I. ÚS 4457/12, ktorým boli všetky predchádzajúce rozhodnutia zrušené

33 **Dubská a Krejzová v. Česká republika**, rozsudok z 15. 11. 2016, č. 28859/11 a 28473/12

34 Dohovor o ochrane základných práv a slobôd, podpísaný v roku 1950 Radou Európy, nadobudol platnosť 3. 9. 1953, Dňa 30. 6. 1993 Výbor ministrov Rady Európy potvrdil so spätnou platnosťou od 1. 1. 1993 sukcesiu Slovenskej republiky do mnohostranných zmlúv, ktorých zmluvnou stranou bola Česká a Slovenská Federatívna Republika

35 K tomu porovnaj aj náleží ÚS ČR Pl. ÚS 26/11 z 28. 2. 2012, ako aj náleží ÚS 4457/12 z 24. 7. 2013

36 K tomu pozri viac stránku <http://ambulantniporod.cz/>

37 Najmama.sk, red.: *Domáci pôrod v Česku skončil zle, bábätko sa nepodarilo zachrániť*, publ. 21. 3. 2019, [cit. 27. 11. 2020], dostupné online: <https://najmama.aktuality.sk/clanok/275989/-domaci-porod-v-cesku-skoncil-tragicky-babaetko-sa-nepodarilo-zachranit/>

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu českej republiky

Zodpovednosť štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú vyhláseniami verejných činiteľov v médiách

Právna úprava zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je špeciálnou právnou úpravou v oblasti ochrany osobnosti tam, kde bolo do týchto práv zasiahnuté pri výkone verejnej moci. Pretože vyhlásenia verejných činiteľov v médiách k veciam verejného záujmu sú výkonom štátnej moci, riadia sa touto právnou úpravou aj nároky na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré vznikli v dôsledku takýchto vyhlásení. Nesprávnym úradným postupom tak môže byť aj situácia, keď osoba konajúca za štátny orgán verejne podá nepravdivú informáciu a spôsobí tak ujmu, za ktorú preto zodpovedá štát.

Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky
zo dňa 23. júna 2020, sp. zn. 30 Cdo/4704/2018

Dotknuté ustanovenia:

- zákon č. 82/1998 Sb. o zodpovednosti za škodu spôsobenou pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (v podmienkach SR úprava v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov)
- § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka

1 Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 82/1998 Sb.:

Štát odpovída za škodu spôsobenou nesprávnym úradným postupom. Nesprávnym úradným postupom je také porušenie povinnosti učiniť úkon alebo vydat rozhodnutie v zákonom stanovené lhúť. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušeni povinnosti učiniť úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Žalobca sa podanou žalobou domáhal voči štátu zaplata sumy 15 ml. Kč ako primeraného zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu, ktorá mu mala vzniknúť nesprávnym úradným postupom podľa § 13 ods. 1 zákona č. 82/1998 Sb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom.¹ Nesprávny úradný postup mal spočívať v poskytnutí nepravdivých informácií o žalobcovi, ktoré predniesol podpredseda vlády Českej republiky v diskusnej relácii Českej televízie. Zverejnenie týchto informácií malo poškodiť dôveryhodnosť žalobcu v očiach verejnosti a pri jeho podnikateľskej činnosti.

Súd prvého stupňa žalobu zamietol. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Podľa súdov vyhlásenia verejných činiteľov v médiách vo veciach verejného záujmu alebo komunikovanie informácií týmto činiteľom ministerstvami alebo ich zamestnancami výkonom štátnej moci nie je, takže nemožno aplikovať zákon č. 82/1998 Sb. a predpoklad žalobcu o vzniku zodpovednosti štátu za takéto konanie je nesprávny.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním. Podľa dovolateľa vystúpenie podpredsedu vlády v diskusnej relácii, kde zverejnil tieto informácie, možno považovať za nesprávny

úradný postup v zmysle zákona č. 82/1998 Sb., lebo nesprávnym úradným postupom môže byť akákoľvek činnosť spojená s výkonom právomocí štátneho orgánu, ak dôjde pri nej alebo v jej dôsledku k pochybeniu. Podpredseda vlády vystupoval ako osoba, ktorá plní úlohy štátneho orgánu a konal tak z titulu svojej verejnej funkcie.

Najvyšší súd Českej republiky dospel po preskúmaní veci k týmto záverom:

Zákon č. 82/1998 Sb. upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú štátnymi orgánmi pri výkone verejnej moci. Výkon verejnej moci pritom môže spočívať tak v rozhodovaní o právach a povinnostiach niektorých subjektov, ako aj v širšom zmysle slova v činnosti, pri ktorej sa o právach a povinnostiach dotknutých osôb nerozhoduje (porov. Rc 28/2018). Výkon verejnej moci môže spočívať aj v tom, že štát bude informovať verejnosť o svojej činnosti.

Zodpovednosť za vzniknutú ujmu sa pripisuje štátu vtedy, keď konkrétna fyzická osoba koná v rámci poverenia vymedzenej činnosti štátneho orgánu. Ak je na základe zhodnotenia všetkých okolností prípadu – predovšetkým z hľadiska miestneho, časového a vecného vzťahu k plneniu činnosti – na mieste záver, že sa činnosť použitej osoby už nevykonáva v rámci poverením vymedzenej činnosti, ale išlo o vybočenie (exces) z tohto rámca, teda o konanie za iného z vlastnej iniciatívy a vo vlastnom záujme, postihujú občianskoprávne sankcie priamo túto fyzickú osobu.

Podpredseda vlády ako člen vlády Českej republiky – vrcholného orgánu verejnej moci je osobou, ktorej je zverený výkon štátnej správy a ktorá v jej rámci môže spôsobiť škodu alebo nemajetkovú ujmu.

Najvyšší súd sa vo svojom rozsudku sp. zn. 30 Cdo 1526/2000 výslovne vyjadril, že ak minister prednesie určitý výrok v rámci svojej právomoci ako člen vlády, nevybočuje tým z plnenia úloh štátu a nejde tak o exces, lebo do právomoci člena vlády spadá aj informovať verejnosť.

Hoci v minulosti bola zodpovednosť štátu za ujmu spôsobenú pri výkone verejnej moci vyvodzovaná aj zo všeobecnej úpravy ochrany osobnosti v občianskom zákonníku, táto prax bola prekonaná rozsudkom veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu sp. zn. 31 Cdo 3916/2008, uverejneným pod číslom 125/2011 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, podľa ktorého nároky spadajúce pod zákon č. 82/1998 Zb. v znení účinnom od 27. 4. 2006, nie je možné uplatniť z titulu ochrany osobnosti podľa občianskeho zákonníka, keď úprava zodpovednosti štátu za škodu v zákone č. 82/1998 Zb. je zároveň špeciálnou úpravou v oblasti ochrany osobnosti tam, kde bolo do týchto práv zasiahnuté pri výkone verejnej moci. Nedávna rozhodovacia prax dovolacieho súdu uvedené závery vysvetlila tak, že právnou úpravou obsiahnutou v zákone č. 82/1998 Zb. sa riadia nároky na zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu, ktorá mala vzniknúť pri výkone verejnej moci (nespočívajúcom v rozhodovacej činnosti) ombudsmanom či prezidentom republiky; úplne obdobný záver je nutné urobiť aj pri nároku na zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu, ktorá mala vzniknúť v dôsledku verejného vystúpenia podpredsedu vlády.

Štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch, v medziach a spôsobmi, ktoré ustanoví zákon. Z materiálneho poňatia právneho štátu potom vyplýva, že štát musí niesť zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým je nezákonne zasahované do základných práv jednotlivcov. Nesprávnym úradným postupom tak môže byť aj situácia, keď osoba konajúca za štátny orgán verejne podá nepravdivú informáciu a spôsobí tak škodu.

Výroky prednesené podpredsedom vlády v diskusnej relácii a týkajúce sa činnosti vlády preto predstavujú výkon štátnej moci a prípadný nesprávny úradný postup pri výkone tejto moci môže založiť zodpovednosť štátu v zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

Ak odvolací súd dospel k opačnému právnemu názoru, nie je jeho právne posúdenie veci správne. Najvyšší súd preto v tejto časti napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Obdobne § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Zb.:

Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb; za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Môže byť predloženie fotografie ako dôkazu v súdnom konaní verejným šírením fotografie?

Článok 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „verejný prenos“ uvedený v tomto ustanovení sa nevzťahuje na zaslanie chráneného diela súdu elektronicky ako dôkazu v rámci súdneho konania medzi jednotlivcami.

*Rozsudok Súdneho dvora z 28. októbra 2020
vo veci C-637/19, BY – ECLI:EU:C:2020:863.*

BY ako žalobca a CX ako žalovaný boli účastníkmi občianskoprávného konania pred švédskymi súdmi. V rámci tohto konania poslal CX súdu ako dôkaz kópiu textu obsahujúceho aj fotografiu, ktorý pochádzal z internetovej stránky BY. Následne BY podal na CX ďalšiu žalobu, tentoraz o náhradu škody, ktorá mu ako nositeľovi autorského práva k predmetnej fotografii mala vzniknúť v dôsledku porušenia jeho autorského práva. Švédska právna úprava totiž obsahuje všeobecnú zásadu prístupu k verejným dokumentom, v zmysle ktorej môže každá osoba, ktorá o to požiada, mať prístup k procesným dokumentom zaslaným súdu. Keďže predmetná fotografia je ako dôkaz v súčasnosti súčasťou spisu, o jej sprístupnenie môže požiadať každý, v dôsledku čoho dochádza k zásahu do absolútneho práva BY na rozmnožovanie fotografie a jej sprístupnenie verejnosti, ktoré je garantované švédskym zákonom o autorských právach k literárnym a umeleckým dielam.

Prvostupňový švédsky súd žalobu o náhradu škody zamietol, pretože síce CX pristúpil k verejnému šíreniu fotografie jej predložením súdu ako dôkazu, ale nebolo preukázané, že žalobcovi BY týmto konaním vznikla škoda. Švédsky súd, ktorý rozhoduje o odvolaní voči rozhodnutiu prvostupňového súdu a ktorý predložil Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) prejudiciálne otázky, má pochybnosti, či predložením fotografie ako chráneného diela v súdnom konaní ako dôkazu vôbec došlo k jej verejnemu prenosu alebo verejnemu šíreniu. K vyvráteniu alebo k potvrdeniu týchto pochybností smerujú prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu smernice 2001/29/ES o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej len „smernica 2001/29“).

Súdny dvor najprv vysvetlil, že v prípade, ktorým sa zaoberá švédsky súd je potrebné ozrejmiť pojem „verejný prenos“ uvedený v čl. 3 ods. 1 smernice 2001/29 a nie pojem „verejnú šírenie“ uvedený v čl. 4 ods. 1 uvedenej smernice.

Ďalej Súdny dvor pripomenul svoju judikatúru, v zmysle ktorej pojem „verejný prenos“ zahŕňa dva kumulatívne prvky, a to samotný prenos diela a verejný prenos tohto diela¹. Podľa Súdneho

¹ Rozsudky Súdneho dvora z 31. mája 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, bod 37, z 19. decembra 2019, Nederlands Uitgeversverbond a Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, bod 61.

dvora je v tomto prípade splnená len prvá podmienka, a to podmienka prenosu diela. Za prenos diela sa totiž v zmysle judikatúry Súdneho dvora považuje každý akt, ktorým používateľ poskytne pri plnej znalosti dôsledkov svojho správania prístup k chráneným dielam² a teda prenosom môže byť aj zaslanie chráneného diela súdu elektronicky ako dôkazu v rámci súdneho konania medzi jednotlivcami.

Pri zaslaní chráneného diela ako dôkazu súdu však nie je splnená podmienka verejnosti prenosu diela, pretože dielo je zasielané jasne definovanej a uzavretej skupine osôb, ktoré vykonávajú funkcie vo verejnom záujme v rámci súdu, a nie neurčitému počtu potenciálnych adresátov. Aby bola splnená podmienka verejnosti prenosu, muselo by ísť o neurčitý počet potenciálnych adresátov, zahŕňajúci relatívne vysoký počet osôb,³ pričom musí ísť o sprístupnenie diela akýmkoľvek vhodným spôsobom osobám vo všeobecnosti, teda nielen konkrétnym jednotlivcom patriacim k súkromnej skupine.⁴

Súdny dvor sa vyjadril aj k vnútroštátnej zásade, v zmysle ktorej môže každá osoba, ktorá o to požiada, mať prístup k procesným dokumentom zaslaným súdu. Táto zásada nemá vplyv na konštatovanie Súdneho dvora, že účastník konania, ktorý súdu predkladá ako dôkaz chránené dielo, neuskutočňuje verejný prenos v zmysle smernice 2001/29, pretože prístup verejnosti k chránenému dielu neposkytuje tento účastník konania, ale poskytuje ho súd jednotlivcom, ktorí o to požiadajú.

Súdny dvor ešte na záver pripomenul, že aj keď je právo na ochranu duševného vlastníctva garantované v článku 17 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, nejde o absolútne právo, ale je potrebné zabezpečiť jeho primeranú rovnováhu s ochranou záujmov a základných práv používateľov predmetov ochrany, ako aj všeobecného záujmu.⁵ V tomto konkrétnom prípade by absolútna ochrana základného práva na ochranu duševného vlastníctva mohla spôsobiť vážny zásah do základného práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného článkom 47 Charty základných práv Európskej únie.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**
Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

- 2 Rozsudok Súdneho dvora zo 14. júna 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, bod 26.
- 3 Rozsudky Súdneho dvora z 15. marca 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, bod 84; z 31. mája 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, bod 41, a z 29. novembra 2017, VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, bod 45.
- 4 Rozsudky Súdneho dvora z 15. marca 2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, bod 85, a z 31. mája 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, bod 42.
- 5 Rozsudok Súdneho dvora z 29. júla 2019, Pelham a i., C-476/17, EU:C:2019:624, bod 32.

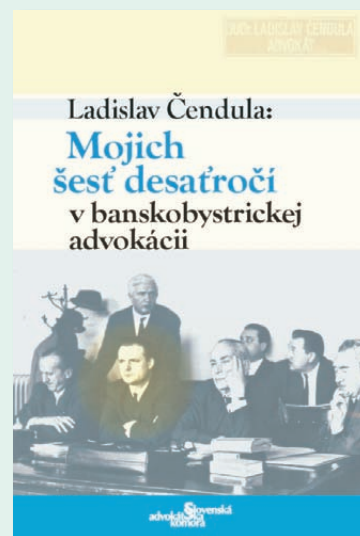
Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

MÁTE PRÁVO NAKUPOVAŤ VÝHODNE!

**Ste v zozname Slovenskej advokátskej komory?
Na alza.sk teraz môžete využívať
špeciálny program s radom výhod.**

OSOBNÝ OBCHODNÍK

Privátny poradca vám bude k dispozícii na telefóne
či e-maili.

EXKLUZÍVNY CENNÍK A SPLATNOŠŤ

Lepšie ceny a splatnosť dohodou, ako vám to znie?

VYJDEME VÁM V ÚSTRETY

Nenašli ste u nás vysnívaný produkt? Zoženieme ho.

RÝCHLE DODANIE PO CELEJ SR

Najneskôr do dvoch dní u vás alebo na pobočke.

Ako sa registrovať do programu? Stačí mať vytvorený účet na alza.sk
a potom sa nám ozvite na čísle +420 225 340 188 alebo e-mailom org@alza.sk

Všetky informácie a podmienky programu nájdete tu: www.alza.sk/advokati

Aktuálne udalosti

Novela Ústavy SR a stanoviská SAK k nej a k prílepkom

Slovenská advokátska komora pozorne sleduje legislatívny proces, snaží sa predložené návrhy analyzovať a vyhodnocovať ich prípadné dosahy na právny systém. Úlohou advokácie je ochrana práv a záujmov klientov, ale rozšírenie aj dohľad nad dodržiavaním pravidiel právneho štátu. Na decembrovej schôdzi NR SR bola predložená novela ústavy, ktorá bude mať mnohé závažné účinky. Novelu ústavy sme sledovali od jej vzniku a vyjadrovali sme sa predovšetkým k plánovanému vzniku **Najvyššieho správneho súdu**, ktorý vítame do tej miery, ak by mal byť súdnou inštanciou preskúmajúcou kasačné sťažnosti na rozhodnutia disciplinárnych orgánov SAK. Máme funkčné a rýchle disciplinárne konania a ich výkon v oboch stupňoch na komore je dôležitou súčasťou advokátskej samosprávy ako jedného z pilierov právneho štátu. Preskúmanie sťažností na rozhodnutie disciplinárnych orgánov SAK trvá aj roky, takže vznik inštitúcie, ktorá by tento proces zjednodušila a skrátila môže byť len prínosom.

Žiaľ, zaznamenali sme viacero pokusov o zmenu zásadných právnych rámcov aj prostredníctvom pozmeňovacích návrhov predložených „na poslednú chvíľu“ a bez akejkoľvek odbornej diskusie.

Kritizovali sme ako mimoriadne sporný z ústavno-politických aj ústavnoprávnych dôvodov **návrh ústavného zákona v časti, v ktorej sa má ústavnému súdu výslovne obmedziť jeho právomoc preskúmať súlad ústavných zákonov s ústavou**. Návrh nevhodným a neúčelným spôsobom rieši otázku spočívajúcu v mimoriadnej jednoduchosti procesu, akým je možné meniť a dopĺňať základný zákon štátu. Namiesto zvýšenia legitimity tohto procesu a jeho výsledkov sa Národná rada vydáva opačnou cestou, a to cestou imunitácie časti výsledkov jej normotvorného úsilia voči kontrole zo strany ústavného súdu. Dôsledkami rýchlo navrhovaných a bez diskusie predkladaných zmien ústavy môžu byť aj reputačné riziká pre Slovensko v medzinárodnom meradle. Ak oslabíme ústavný súd ako hlavný orgán kontroly ústavnosti, prípadné spory môžu končiť až na ESLP.

Rázne stanovisko zaujala SAK k **pozmeňovaciemu návrhu k novele Ústavy SR, ktorým sa mala zmeniť nezávislosť postavenia prokuratúry** a prokuratúra sa mala transformovať na štátne zastupiteľstvo. Išlo o poslanecký návrh, ktorý nebol predmetom medzirezortného pripomienkového konania a neprebehla k nemu ani verejná diskusia. Jeho predloženie v pokročilej fáze legislatívneho procesu tak vykazuje všetky znaky kabinetnej tvorby práva. Pri takom zásadnom zásahu do ústavného poriadku je takýto postup absolútne neprimeraný už len z hľadiska transparentnosti ústavnej normotvorby a princípom právnej istoty v širšom zmysle slova.

Viliam Karas, designovaný predseda SAK sa k tomu vyjadril: „Predkladanie takto zásadných legislatívnych zmien ako pozmeňujúcich návrhov „na poslednú chvíľu“ je v príkrom rozpore s princípom transparentnosti a základnými zásadami tvorby práva. Ak predmetom zmeny má byť ústavné postavenie štátneho orgánu akým je prokuratúra, malo by to podliehať poctivej odbornej diskusii a byť prijaté v štandardnom legislatívnom procese, vrátane medzirezortného pripomienkového konania.“

Stanoviská sme zverejnili aj pre médiá a sú dostupné v celom znení aj na stránke SAK a sociálnych sieťach SAK.

Národná rada zvolila za generálneho prokurátora Maroša Žilinku

Teší nás, že bol vybraný kandidát s vysokými osobnostnými a morálnymi predpokladmi na to, aby bol dobrým hlavným predstaviteľom prokuratúry. O to viac, že ho navrhla práve Slovenská advokátska komora. Novému generálnemu prokurátorovi želáme veľa pracovných úspechov.

NÁVRH NOVEJ SÚDNEJ MAPY – prieskum medzi advokátmi

Ministerka spravodlivosti Mária Kolíková predstavila 23. novembra 2020 návrh novej súdnej mapy.

Slovenská advokátska komora s týmto návrhom nebola v procese prípravy oboznámená. V momente keď sme ho dostali, sme ho dali k dispozícii aj všetkým advokátom. Zároveň sme vytvorili pre advokátov dotazník, v ktorom sme požiadali o ich názory a odpovede na otázky týkajúce sa plánovanej zmeny súdnej mapy a jej dopadov na justíciu a vymožiteľnosť práva, ako aj na výkon advokácie. Advokáti boli oboznámení, že informácie, ktoré sú výstupom z tohto prieskumu, použije komora predovšetkým ako podklad na stretnutie predsedu SAK s ministerkou spravodlivosti k téme návrhu súdnej mapy.

Na dotazník odpovedalo celkovo 345 respondentov. Veľmi pekne ďakujeme všetkým, ktorí nám poskytli svoje názory. Ide o cenné údaje, na základe ktorých sa nám lepšie tvoria stanoviská Slovenskej advokátskej komory, ktoré majú zastupovať názory (aspoň) väčšiny advokátov. Výstup z dotazníka aj stanovisko SAK prezentoval designovaný predseda SAK V. Karas ministerke spravodlivosti M. Kolíkovej na stretnutí, na ktorom aj dohodli prezentáciu súdnej mapy pre advokátov. Prezentácia prebehla 16. decembra on-line, ministerka odpovedala aj na otázky advokátov. Záznam z prezentácie je dostupný v aktualitách na webovej stránke SAK.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Z novembrových zasadnutí predsedníctva SAK

November bol na počet zasadnutí bohatý, predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zasadlo **dištančne 5., 6., 12., 13., 24. a 26. novembra 2020.**

Európska komisia v septembri 2020 vydala **prvý výročnú správu o stave právneho štátu v EÚ a samostatné správy reflektujúce na vývoj v jednotlivých členských štátoch.** Správa je vystavaná na štyroch pilieroch: 1. nezávislosť, kvalita a efektívnosť justície; 2. protikorupčné opatrenia; 3. pluralita médií a 4. iné inštitucionálne otázky súvisiace so systémom brzd a protiváh. V zmysle snahy Slovenskej advokátskej komory ustáľil svoje postavenie ako partner a zainteresovaná strana v diskusii o právnom štáte bolo vyvolané videokonferenčné stretnutie so zástupcami Komisie zodpovednými za vypracovanie národnej správy týkajúcej sa Slovenskej republiky. Komisia prezentovala metodológiu prípravy správy, autori vychádzali len z písomných a verejne dostupných materiálov. Zástupcovia komory vyslovili pripomienky k navrhovaným vnútroštátnym legislatívnym zmenám, k metodológii výročnej správy, vysvetlili postavenie komory a aktivity v oblasti právneho štátu. Komisia vyzvala SAK na formulovanie konkrétnych pripomienok k výročnej správe, čo môže slúžiť ako podklad na intenzívnejšiu komunikáciu so SAK pri príprave ďalšej výročnej správy a reflektovanie úlohy advokácie v právnom štáte.

Slovenská advokátska komora podala na Ústavný súd SR **podporné stanovisko amicus curiae**, v ktorom deklaruje **porušovanie princípov advokácie, pravidiel právneho štátu a práva na obhajobu.**

V rámci informácií o účasti SAK v legislatívnom procese rezonovali nasledovné témy: ● **prvý návrh reformy súdnej mapy.** Podľa zámeru deklarovaného ministerstvom spravodlivosti je cieľom reformy zvýšiť dôveryhodnosť súdnictva, jeho výkon a kvalitu, a zároveň zabezpečiť pre sudcov a zamestnancov súdov lepšie podmienky na prácu a rozhodovanie. Zmeny v súdnej mape znamenajú v podstate návrat k stavu do roku 1996, t. j. pred tým, ako sa počet súdov takmer zdvojnásobil. Podľa názoru ministerstva sú rozdrobené súdy menej efektívne a odolné proti miestnym väzbám, zároveň obmedzujú možnosť špecializácie. Jedným zo základných cieľov novej súdnej mapy je špecializácia sudcov a sudkyň. Špecializácia sudcov sa predpokladá na trestnú, civilnú, rodinnú a obchodnú agendu na všeobecných súdoch a na správnu agendu v samostatnom správnom súdnictve. Ministerstvo navrhuje nové súdne obvody aj na základe prirodzených spádových i kultúrnych regiónov a identít. Ministerstvo spravodlivosti predpokladá, že z dlhodobého hľadiska možno od novej súdnej mapy očakávať nielen zrýchlenie súdneho konania a funkčný mechanizmus náhodného výberu sud-

cov, ale aj zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí. Medzi dôležitejšie výsledky, ktoré si ministerstvo od reorganizácie súdov sľubuje, patrí primeraná dostupnosť, rýchlejšie konania, kvalita rozhodnutí, transparentnosť a efektívnosť. Predkladateľ navrhuje: mapu všeobecných súdov rozdeliť do 30 obvodov prvostupňových súdov (vrátane dvoch mestských súdov v Bratislave a v Košiciach) a troch obvodov odvolacích súdov; komplexnú obchodnú agendu riešiť kauzálnou príslušnosťou na troch všeobecných prvostupňových súdoch v sídlach odvolacích súdov; zriadiť pre časť obchodnej agendy (spory) aj štvrtý obvod na území Mestského súdu Bratislava v súlade s významom hlavného mesta a rozsahom agendy; jeden obchodný register na Slovensku; mapu správnych súdov riešiť oddelene od všeobecného súdnictva v troch obvodoch s tým, že Najvyšší súd SR, Ústavný súd SR a Špecializovaný trestný súd zostanú nezmenené. Realizácia novej súdnej mapy sa uskutoční v dvoch fázach: 1. vytvorenie legislatívneho rámca v roku 2021 a 2. implementácia od roku 2022 (okrem Najvyššieho správneho súdu SR, kde implementácia začne v roku 2021). Na svojom rokovaní členovia predsedníctva SAK vyslovili **zásadné pripomienky k návrhu – najmä pokiaľ ide o obmedzenie prístupu k spravodlivosti a reálnu činnosť advokátov, ktorí advokáciu vykonávajú samostatne.** Komora preto vytvorila pre advokátov dotazník, v ktorom požiadala o názory a odpovede na otázky týkajúce sa plánovanej zmeny súdnej mapy a jej vplyvov na justíciu a vymožitelnosť práva, ako aj na výkon advokácie; ● **návrh zákona o teste proporcionality v oblasti regulácie povolání.** Pripomienky Slovenskej advokátskej komory boli prerokované na Legislatívnej rade vlády SR a budú prerokované aj v Ústavnoprávnom výbore NR SR. Ministerstvo školstva pri transpozícii smernice EÚ o teste proporcionality navrhlo, aby komunikácia zo strany stavovských organizácií podliehala povinnosti notifikácie alebo súhlasu tých ministerstiev, ktoré predkladajú zákony v ich pôsobnosti. V súčasnosti je to nastavené tak, že ak konferencia advokátov prijme predpisy ako normatívne rozhodnutia, má povinnosť notifikovať, nie však povinnosť predpisy odsúhlasovať zo strany ministerstva spravodlivosti ako príslušného ministerstva; ● **účinky zákona o zaistení majetku.** Novela Trestného zákona v rámci núdzového stavu upravuje, že z obzvlášť závažných trestných činov, kde je nutná povinná obhajoba, sa stanú prečiny alebo zločiny a vznikne situácia, že v nie malom počte budú obhajcovia oslobodení spod povinnej obhajoby, keďže nebudú trvať zákonné podmienky na ustanovenie obhajcu *ex officio*. Tento legislatívny vývoj sa podľa prepočtov týka cca 18 vecí na jeden okres, t. j. cca 1 000 prípadov zastupovania *ex officio*, ktoré od januára už nebudú povinnou obhajobou a advokáti budú opatrením z ďalšieho zastupovania automaticky vylúčení; zastupovanie na plnú moc zostáva v platnosti.

Predsedníctvo SAK schválilo **harmonogram podujatí komory na rok 2021**, predbežne s predpokladom ich prezenčnej formy. Ako tento rok, aj budúci rok sa situácia môže rýchlo meniť v závislosti od vývoja koronakrízy, na ktorý bude kancelária komory operatívne reagovať.

Predsedníctvo SAK **schválilo** stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala **pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Predsedníctvo SAK sa naďalej intenzívne venuje **prípravám konferencie advokátov 11. júna 2021** v bratislavskej Inchebe. Podobne ako pri iných podujatiach, aj nad konferenciou visí pomyselný otáznik, či sa bude môcť uskutočniť. Komora ako orgán verejnej moci nateraz počíta s prezenčnou formou a tomuto prispôsobuje celý proces priprav. Absolútne zásadnú zmenu prináša uznesenie Predsedníctva komory v zmysle § 2 ods. 6 Volebného poriadku v tom smere, že **prvé kolo voľby kandidátov do orgánov SAK bude na najbližšej konferencii v roku 2021 prebiehať elektronickou formou** (viac vo vloženej prílohe). **Advokátom budú bezpečne do individuálnej dispozície doručované prihlasovacie mená a heslá do ekosystému, následná komunikácia bude realizovateľná elektronicky**. Na tento účel kancelária SAK vyzvala advokátov, aby **prostredníctvom elektronickej žiadosti cez stránku komory** (v privátnej časti po prihlásení) **aktualizovali údaje** o svojej aktuálnej mailovej adrese a mobilnom kontakte v časti adresa bydliska. Advokátom sa odporúča pozorne **sledovať všetky komunikačné prostriedky SAK**, kde budú potrebné informácie postupne uverejňované. Predsedníctvo komory odsúhlasilo zaužívaný formát konferencie s divadelným predstavením v predvečer konferencie, pracovnou časťou vrátane volieb do orgánov komory a schválenia interných predpisov **počas jedného rokovacieho dňa** a so spoločenským podujatím po skončení konferencie. Dištančná forma konferencie zatiaľ nie je vzhľadom na úpravu zákona o advokácii legislatívne možná, predsedníctvo však perspektívne uvažuje aj o tejto technickej možnosti, ako aj o možnosti realizovať voľby do orgánov komory v konferenčných priestoroch elektronickou formou. Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory intenzívne pracuje aj na **príprave návrhov zmien interných predpisov a návrhu Pozičného dokumentu**.

Predsedníctvo SAK v nadväznosti na závery vzdelávacieho kolégia schválilo **uznesenie o tvorbe, príprave a schvaľovaní otázok na advokátsku skúšku**. Komplexne a ucelene upravuje agendu advokátskych skúšok s cieľom zefektívniť systém ako celok v prípade legislatívnych zmien v snahe dosiahnuť pružnejšie reagovanie systému na legislatívne zmeny v kontexte vykonania potrebných zmien znenia otázok. Vzhľadom na vývoj epidemiologickej situácie na Slovensku bolo predsedníctvo komory nútené **zrušiť zimný seminár advokátov**, keďže hotel v nadväznosti na predĺženie núdzového stavu neorganizuje hromadné podujatia. Témy programu budú zaradené do návrhu programu letného, príp. zimného seminára advokátov v roku 2021 a komora zorganizovala dva webináre ako náhradu za zimný seminár.

V rámci **ekonomických otázok** členovia predsedníctva rozhodovali o jednotlivých **žiadostiach**, vzali na vedomie

informáciu o hospodárení komory v III. štvrtroku 2020 a schválili **rozpočet komory na rok 2021**.

Mediálna komunikácia komory sa týka najmä mediálne exponovaných káuz, ale je nasmerovaná aj dovnútra advokátskeho stavu (napr. prvé kolo volieb do orgánov komory elektronicky, výsledky projektu Index právnej istoty, aktívne dianie na komore a pod.). Zintenzívňuje sa komunikácia na sociálnych sieťach. V advokátskej aj širokej verejnosti rezonovalo aj konanie advokátky ohrozujúce poskytovanie zdravotnej starostlivosti iným pacientom v čase vyhláseného núdzového stavu. Slovenská advokátska komora uverejnila stanovisko k tejto veci na svojej webovej stránke. Kancelária komory pripravuje kampaň na pomoc obetiam domáceho násillia (pozri www.advokatinavasejstrane.sk).

V rámci informácií odboru medzinárodných vzťahov SAK odznali informácie **o dianí na pôde CCBE** a informácia o **príprave seminára JMLS o americkom práve online**. *John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute* a Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou každoročne organizujú seminár o americkom práve pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov z Česka a zo Slovenska. Podujatie sa koná zvyčajne v prvý decembrový týždeň v českom meste Telč. Účastníci zo Slovenska sa na ňom zúčastňovali desať rokov, existuje aj alumni systém (vždy po podujatí sa absolventi stretávajú v Prahe). S ohľadom na aktuálne dianie spojené s protiepidemiologickými opatreniami a obmedzenie leteckej dopravy sa podujatie bude konať dištančne.

Predsedníctvo komory rozhodovalo o žiadostiach súvisiacich s **matrikou advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností**, osobitne o obligatórnom a fakultatívnom pozastavení výkonu advokácie.

Je potrebné konštatovať, že počet **trestných konaní vedenných voči advokátom, resp. advokátskym koncipientom** stúpol, predsedníctvo o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie z dôvodu trestného stíhania rozhoduje po starostlivom zvážení všetkých kritérií posudzovania splnenia podmienok na fakultatívne pozastavenie výkonu advokácie, keďže ide o zásadný zásah do statusu advokáta, resp. advokátskeho koncipienta.

Na mimoriadnom zasadnutí predsedníctva SAK 24. novembra 2020 **JUDr. Tomáš Borec** informoval, že s účinnosťou **k 31. decembru 2020 sa vzdáva funkcie predsedu Slovenskej advokátskej komory. Za nového predsedu Slovenskej advokátskej komory bol s účinnosťou od 1. januára 2021 zvolený JUDr. Viliam Karas, PhD.** JUDr. Borec poveril JUDr. Viliama Karasa, PhD. zastupovaním komory vo všetkých veciach od 25. novembra 2020. Zmena na poste predsedu komory bola komunikovaná advokátom na webovej stránke komory, e-mailom aj v médiách s celoštátnou pôsobnosťou.

Advokáti ovládli futbalový turnaj právnických povolání

V nedeľu **13. decembra 2020** sa uskutočnil napriek aktuálnej epidemiologickej situácii, avšak za dodržania všetkých prísnych zdravotných opatrení, **XII. ročník Futbalového turnaja právnických povolání** v Inter hale na Pasienkoch (EUROVIA aréna) v Bratislave.

Víťazom sa stalo mužstvo advokátov po sedemročnej „pauze“ (naposledy sme vyhrali v roku 2013). Tento ročník bude o to pamätnejší, že sa predsa len uskutočnil, hoci si to pár týždňov pred začiatkom málokto vedel predstaviť. Všetci sa tešíme tomuto úspechu. Kolegom advokátom ďakujeme, že boli za týchto podmienok a okolností ochotní reprezentovať mužstvo advokátov, konkrétne: Ján Kután, Ján Falis, Tomáš Suchý, Andrea Cianti, David Vörös, Igor Ribár, Jakub Mandelík, Jakub Uhrinčať, Ján Krnáč, Martin Majerčík, Martin Palkovič, Martin Plochan, Michal Šaling, Patrik Hrbek a Richard Lukáč.

Pre úplnosť uvádzame, že na druhom mieste sa umiestnilo mužstvo minuloročných víťazov – Učenej právnickej spoločnosti – a tretiu priečku obsadili mužstvo prokurátorov.

Gratulujeme a sme radi, že na putovnom pohári bude pri roku 2020 zvýraznené mužstvo advokátov.

Vianočný „korona“ tenisový turnaj slovenskej a českej advokácie 2020

Aj napriek aktuálnej epidemiologickej situácii sa v piatok **11. decembra 2020 v Trnave** uskutočnil v poradí už **tretí ročník tenisového turnaja vo štvorhrách**, ktorý zorganizovala Slovenská advokátska komora.

Na turnaji sa zúčastnilo 26 tenistov (13 párov). Po hromadnom pretestovaní, ktoré muselo predchádzať samotnému turnaju z dôvodu organizovania hromadných podujatí, sa vytvorili, po odohraní základných skupín a prvého play-off kola, skupiny A a B.

V B-skupine tretie miesto (celkové 7. miesto) obsadili **Ján Ninčák a Zuzana Faktorová**, druhé miesto (celkové 6. miesto) obsadili **Michal Kováč a Martin Chlapík** a víťazmi B skupiny a celkovo na 5. mieste sa umiestnili **Ľubomír Schweighofer a Ján Kután**. V A-skupine sa na celkovom treťom mieste umiestnili **Matúš Gladiš a Patrik Jurga**, na celkovom druhom mieste skončili **Jakub Horváth a Dušan Vanek** a víťazmi A-skupiny, a teda aj celkovými víťazmi sa stali **Petra Baňáková a Andrej Bartovic**.

Všetkým účastníkom ďakujeme za účasť a víťazom srdečne gratulujeme.

Ján Kután

DUŠEVNÝ WELLNESS ADVOKÁTA

Životný štýl s menším stresom a väčšou produktivitou

*Povolanie advokáta možno zaradiť medzi najviac stresujúce profesie. Výstupy z medzinárodných konferencií o budúcnosti advokátskeho povolania poukazujú na to, že jednou z dôležitých osobnostných zručností advokáta v 21. storočí je udržateľná mentálna odolnosť a duševná pohoda, ako aj schopnosť zvládať stres. Bulletin slovenskej advokácie vám od septembra prináša sériu článkov z oblasti manažmentu stresu a prevencie vyhorenia. Tentoraz opäť z pera **Kataríny Linczényiovej**.*

Blíži sa koniec roka. Je to čas, kedy bilancujeme a pozeráme sa do minulosti i do budúcnosti. Možno príležitosť zamyslieť sa aj nad tým, ako sa stať mentálne odolnejším a pracovať so svojím stresom z dlhodobejšej perspektívy. Každý človek je unikátny. Stres aj tlak pociťuje inak, z iných dôvodov a každý si tiež môže vytvoriť vlastnú stratégiu. Technika, ktorá pomáha jednému, nemusí pomáhať druhému a naopak. Adaptujte si tieto tipy tak, aby ste v nich vy našli hodnotu vzhľadom na váš život a vaše možnosti. Majte trpezlivosť a chuť skúšať nové veci. Zmeny sa nedejú cez noc, celý život je cesta, na ktorej sa tešíme z výhier a učíme z pádov.

■ Pozrite sa na svoj život s perspektívou

Existujú situácie, ktoré nám v určitej fáze života prinášajú záden alebo iba malý benefit, za to však veľa stresu. **Je dobré sa pozrieť na náš život – osobný aj profesionálny s úprimným záujmom a objektívnou perspektívou a spýtať sa seba samého, v akých sférach môjho života pociťujem stres alebo tlak, kedy a prečo?** Chcem a viem takéto situácie zo života úplne alebo čiastočne eliminovať alebo niečo zmeniť, aby som tieto situácie vnímal ako menej stresujúce alebo sa s nimi vedel efektívnejšie popasovať?

■ Rozlišujte tlak a stres

Stres je stav napätia, do ktorého sa človek dostane, ak sa domnieva, že nemá kontrolu nad situáciou, resp. že nemá dos-

tatok zdrojov na jej úspešné zvládnutie. Prežívať príliš často stres je kontraproduktívne až nebezpečné, určitú mieru tlaku (ani málo, ani veľa) však vieme použiť vo svoj prospech.

Pod tlakom sme v tých situáciách, kedy sa od nás očakáva podanie konkrétneho výkonu, výsledku. Na rozdiel od stresu, do ktorého sa môžeme dostať iba tým, že máme negatívne myšlienky, niečoho sa obávame a pod.

Keď ste pod tlakom, porozmýšľajte, či máte všetky potrebné zdroje (vedomosti, zručnosti, čas, financie, podporu a pod.) na vykonanie úlohy a podanie výsledku. Ak nie, viete ich získať? Ak áno, uvedomte si, že ste pripravený na to, aby ste úlohu úspešne vykonali. Aj keď je možno náročná, berte to ako výzvu zlepšiť sa, niečo nové sa naučiť. Nechajte, aby vás tento tlak motivoval podať výkon.

Dajte si ale pozor, aby ste na seba zbytočne nevyvíjali tlak nadmerne, napr. tým, že máte nerealistické požiadavky na seba samého – chcete, aby bolo všetko na 100 %, a to aj vtedy, ak nemáte niektorý z potrebných zdrojov a bolo by vhodnejšie mieriť na 85 %. Nepoužívajte slová, ktoré tlak akcelerujú: „Musíme to stihnúť, inak to bude katastrofa“ Namiesto „musím“ skúste použiť: „preferujem, aby“, „chcem, aby to bolo urobené čo najrýchlejšie“, „urobím to najlepšie s ohľadom na reálne možnosti, ktoré mi dáva situácia (zdroje)“.

■ Ak si plánujete prácu, plánujte si aj oddych a relaxáciu

Žijeme a pracujeme v uponáhľanej dobe. Všetci chcú mať všetko hotové hneď a perfektne. Kvalitný spánok, oddych či čas off-line je luxusom. „Ničnerobenie“ a oddychovanie sa stáva podozrivým správaním sa. Môžeme zažívať pocity viny – veď stále je na čom robiť – v práci či doma. Plus, väčšinou, keď si myslíme, že oddychujeme – napr. na dovolenke – nemusí to byť skutočný oddych. Ak celý deň na telefóne vo virtuálnom svete riešime emaily alebo sme začítaní v globálnych katastrofických správach z celého sveta, telo síce oddychuje ležaním na pohovke, ale myseľ je v napätí. Nejde teda iba o to nájsť si čas na oddych, ale treba dbať aj na kvalitu oddychu. Je naivné si myslieť, že môžeme podávať veľký mentálny výkon, vyhýbať sa stresu a mať dobré zdravie, ak si nenájdem čas na regeneráciu. Vo svete športu je úplne normálne, že atléti majú vo svojom vyťaženom rozvrhu presne vymedzený čas na tréning, čas na preteky, kde podávajú výkon, a čas na regeneráciu, tak fyzickú ako aj psychickú.

Katarína Linczényiová je zakladateľkou LIA Institute, mentorka mentálnej reziliencie a stres manažmentu, lektorka MBCT (*Mindfulness based cognitive training*), certifikovaná koučka, motivačná rečníčka a bývalá profesionálna športovkyňa vo freedivingu, reprezentantka Slovenska. Svojím ponomom

do hĺbky 85 m na jeden nádech v cwt disciplíne dosiahla tretí najlepší ženský výkon sveta v roku 2013. Na tému stres pravidelne prednáša ako hosť na medzinárodných konferenciách, napr. *CEO Summits*, *Innovative Legal Services Forum* či *TEDx*. Vzdelanie získala na viacerých inštitúciách vrátane Oxfordu. Semináre vedie hlavne v krajinách EÚ, ale pôsobila aj v Austrálii a USA.

STRONG MINDS PERFORM EVEN IN STRESSFUL ENVIRONMENT

www.liainstitute.com

Info@liainstitute.com

- skupinové soft skill a vzdelávacie tréningy na viacero druhov tém, hlavne ale stres manažment, mentálny fitness, osobný rozvoj (aj online)
- individuálny koučing a mentoring
- konzultácie ohľadne nastavenia well-being agendy & kampaní pre organizácie
- rečnícke vystúpenia, ktoré zvyšujú povedomie o mental well-being & performance prostredníctvom zážitkového storytellingu, vytvoreného pre eventy.

Ako oddychujem? Čo mi prináša relaxáciu? Otvorte si kalendár v telefóne – áno, teraz. Vyberte si v nasledujúcich 8 dňoch jeden, kedy venujete 1 hodinu iba pre svoju relaxáciu a regeneráciu – sami, off-line, s vypnutým zvonením – a vpíšte si to do kalendára. Následne si vyhraďte aspoň 1 hodinu týždenne na relaxáciu, 15 minút denne ostatné dni na jednoduchú meditáciu alebo moment radosti a 15 minút na jednoduchú fyzickú aktivitu.

■ Venujte pozornosť tomu, čo vám robí radosť

Toto je bod, ktorý veľakrát nesmierne podceňujeme. Náš mozog je z pohľadu evolúcie naprogramovaný tak, aby sa automaticky rýchlejšie sústredil na veci, ktoré predstavujú potenciálne nebezpečenstvo. V realite to potom znamená, že aj viac-menej malá nepríjemná vec nás dokáže vystresovať, ale naopak, malé pozitívne veci väčšinou prehliadneme a nevyvolajú v nás pocit šťastia alebo radosti.

Vedome a účelovo si preto všimajte malé a bežné veci, z ktorých sa môžete radovať a ktoré môžete oceniť – príjemná konverzácia, dobrá káva, produktívny pracovný deň. Ak máte špecifickú aktivitu, ktorá vám robí radosť, porozmýšľajte, či viete pri nej počas stresujúceho obdobia stráviť viac času?

■ Vyhnite sa kompulzívnej komunikácii

Dnes nás môže kontaktovať viac-menej hocikto a hocikedy. Schránka plná emailov, z ktorých časť ani nie je adresovaná nám a nekonečné správy prichádzajúce cez rôzne aplikácie aj vo večerných hodinách alebo cez víkend, sú teraz bežnou súčasťou našich životov. Problém je, že sa od nás očakáva odpoveď okamžite, že nie všetky správy sú dôležité a že pracovné správy dostávame v čase, kedy nie sme v práci. Aj keď sa na prečítanú správu z piatka večera rozhodneme odpísať až v pondelok, cez víkend nad ňou rozmýšľame a mentálny oddych je preč.

Pomenujte si prioritnú komunikáciu, ktorá nepočká, a venujte sa jej, ale nie v čase, ktorý je určený vášmu oddychu, rodine. Dajte ľuďom vedieť, v akých časoch a v akom prípade vás majú kontaktovať, prostredníctvom akého média, prípadne kedy môžu očakávať odpoveď. Nebojte sa povedať nie, alebo že chcete viac času na premyslenie odpovede.

■ Nahrad'te nezdravé zvyky zdravšími – od spánku až po šport

Zvyk je niečo, čo robíme každý deň alebo vždy, keď sa zopakuje určitá situácia. Zvyky môžu byť rôzne – také, čo nám pomáhajú, alebo také, čo nám škodia. Zvyky má náš mozog rád. Preto zmeniť zvyk ide ťažko, či už chceme odstrániť zlé zvyky, ktoré vytvárajú alebo akcelerujú stres, alebo si adoptovať nové, zdravšie. Na čo sa môžete zamerať?

- Nehrajte ruskú ruletu so svojim spánkom. Potrebujete aspoň 6 až 8 hodín denne.
- Nepožívajte alkohol vtedy, keď sa potrebujete uvoľniť alebo zaspáť. Skúste meditáciu a dýchacie cvičenia.
- Namiesto multitaskingu sa sústreďte vždy iba na jednu činnosť.
- Namiesto perfekcionizmu si dávajte realistické ciele s ohľadom na dostupné zdroje.
- Nepremýšľajte o práci mimo času, ktorý ste si na prácu vyhradili.
- Vyhraďte si čas na oddych a na to, čo vám robí radosť.
- Sústreďte sa na premýšľanie o riešeníach, namiesto premýšľania o tom, čo je nefér, prečo sa to stalo, koho je to vina a pod.
- Pravidelne prežívajte čas v prírode, aj keď iba malá prechádzka v mestskom parku.
- Hýbte sa aspoň párkrát do týždňa – či už preferujete šport alebo iba strečing doma. Pohybová aktivita je dôležitá a efektívny nástroj ako byť zdravší, odbúrať stres, cítiť sa lepšie vo vlastnom tele a ako budovať mentálnu odolnosť, pretože šport nás učí nevzdávať sa a prekonávať svoje pomyselné hranice s úsmevom na tvári. Šport je predovšetkým o tom, že nám prináša radosť.

■ Praktická rada na záver

Nesnažte sa urobiť naraz veľa zmien vo svojom živote. Každá zmena predstavuje v začiatkoch stres a vyžaduje veľa pevnej vôle. Vyberte si iba jeden zvyk, na ktorom chcete pracovať. Až keď sa stane normálnou súčasťou vášho života, začnite s ďalším. Každý človek je iný a žije život v inom tempe a musí si nájsť vlastnú rutinu a rovnováhu osobného a pracovného života. Ale o work-life balance až nabadúce.

Katarína Linczenyiová

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Účasť advokáta na činnosti spoločnosti poskytujúcej právne služby bez zákonného oprávnenia

Advokát, ktorý sa ako konateľ a spoločník obchodnej spoločnosti podieľa na činnosti tejto obchodnej spoločnosti, ktorá poskytuje právne služby bez oprávnenia vyžadovaného zákonom a túto činnosť v pozícii konateľa a spoločníka tejto spoločnosti podporuje, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 3 ZoA, § 2 ods. 3 AP SAK.

*Rozhodnutie I. odvolacieho disc. senátu SAK z 18. júna 2018,
sp. zn. I. ODS - 13/18:2653/2016*

*Rozhodnutie I. disc. senátu SAK z 15. januára 2018,
sp. zn. DS I. - 11/2017:2653/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),
- § 5 ods. 1, 2, § 6 ods. 1 písm. a) Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 15. januára 2018, sp. zn. DS I.-11/2017:2653/2016 v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 18. júna 2018, sp. zn. I. ODS - 13/18:2653/2016 bol DO advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3 ZoA, § 2 ods. 3 AP SAK

tým, že

sa do 18. 6. 2016 v pozícii konateľa a do 17. 6. 2016 v pozícii spoločníka obchodnej spoločnosti A., s. r. o. podieľal na činnosti tejto obchodnej spoločnosti, ktorá ku dňu 12. 4. 2016

preukázateľne poskytovala právne služby bez oprávnenia vyžadovaného zákonom a túto činnosť v pozícii konateľa a spoločníka tejto spoločnosti podporoval,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. a) ZoA disciplinárne opatrenie –

písomné napomenutie.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 480 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

I. disciplinárny senát SAK rozhodnutím z 15. januára 2018, sp. zn. DS I.-11/2017:2653/2016 uznal DO za vinného zo skutku tak, ako sa mu kládol za vinu v návrhu a podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA uložil DO disciplinárne opatrenie – peňažnú pokutu vo výške 500 eur.

Disciplinárne obvinený bol v čase od 29. 11. 2013 do 17. 6. 2016 zapísaný ako jeden zo spoločníkov spoločnosti A., s. r. o. a v čase od 29. 11. 2013 do 30. 5. 2016 (skončenie

funkcie zapísané v obchodnom registri k 18. 6. 2016) zapísaný ako jeden z dvoch konateľov spoločnosti A., s. r. o., pričom konatelia konali v mene uvedenej spoločnosti spoločne. Spoločnosť A. s. r. o. nemala v predmete činnosti zapísané poskytovanie právnych služieb, predmet činnosti spoločnosti boli: veľkoobchod, maloobchod, sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, výroby a služieb, počítačové služby, administratívne služby, prenájom hnuiteľných vecí, činnosť podnikateľských, organizačných a ekonomických poradcov, vedenie účtovníctva, reklamné a marketingové služby, prieskum trhu a verejnej mienky a pod.

Senát sa pri posúdení skutku zaoberal aj argumentáciou DO ohľadom rýdzo obchodného charakteru poskytovaných služieb spoločnosťou A., s. r. o. ktorými bol predaj, resp. založenie ready-made spoločností, a poskytnutie virtuálneho sídla a ktoré podľa DO určite nie je možné považovať za právne služby, pričom iné služby ako tieto obchodné služby podľa vyjadrenia DO spoločnosť A., s. r. o. neposkytovala. Predaj tzv. ready-made spoločností nie je zákonom definovaný a v nadväznosti na vyjadrenie DO pod touto činnosťou rozumie kúpu obchodných podielov v iných spoločnostiach a ich následný predaj, resp. predaj obchodných podielov, ktoré vlastnila A., s. r. o. v ňou založených spoločnostiach, t. j. išlo o disponovanie vlastným majetkom spoločnosti A., s. r. o. formou predaja obchodného podielu inej spoločnosti tretej osobe ako nadobúdateľovi, alebo ich kúpu priamo spoločnosťou A., s. r. o. bez individuálnych požiadaviek kupujúceho.

V tomto ohľade senát súhlasil s tvrdením DO, že môže ísť o nakladanie s vlastným majetkom spoločnosti A., s. r. o., ďalej senát konštatoval, že činnosť predaja ready-made spoločnosti tak, ako ju popísal DO, zahŕňa právne služby – min. v rozsahu prípravy zmluvy o prevode obchodného podielu, rozhodnutie valného zhromaždenia o súhlase s prevodom či zápis prevodu obchodného podielu do obchodného registra, ktoré môže pre spoločnosť ako predávajúceho obchodného podielu interne zabezpečiť napr. aj jej zamestnanec alebo konateľ. Avšak z referencií uvádzaných na stránke vyplýva vo viacerých prípadoch, že s konkrétnym predajom ready-made spoločnosti boli vykonané aj ďalšie zmeny v cielej spoločnosti a to podľa požiadaviek klienta, napr. zmena sídla, zmena obchodného mena či zmena konateľa spoločnosti, čo je v rozpore s tvrdením DO.

Na základe týchto skutočností senát vyhodnotil, že ponúkaná služba „predaj ready-made spoločností“ nebola svojou povahou čisto obchodnou službou predaja/kúpy vlastného majetku, ale podľa požiadaviek tretích osôb zahŕňala aj poskytnutie ďalších služieb, ako napr. zmenu sídla, zmenu obchodného mena, predmetu podnikania či zmenu konateľa spoločnosti, ktoré sú svojou povahou už právnou službou v zmysle zákona o advokácii.

Spoločnosť A., s. r. o., v ktorej bol DO spoločníkom aj konateľom v relevantnom čase, nemala a nemá oprávnenie poskytovať právne služby, pričom spôsob, akým svoje služby ponúkala a poskytovala, vykazuje znaky výkonu advokácie podľa § 1 ods. 2 ZoA.

I. odvolací disciplinárny senát SAK odvolanie DO prejednal a dospel k záveru, že v časti uznania viny DO nie je dôvodné a v časti uloženého disciplinárneho opatrenia je dôvodné.

Riadiac sa zásadami ukladania disciplinárnych opatrení, najmä primeranosti na dosiahnutie účelu prevýchovy disciplinárne obvineného dospel I. odvolací disciplinárny senát SAK k názoru, že uloženie disciplinárneho opatrenia podľa § 56 ods. 2 písm. a) ZoA – písomné napomenutie, bude postačujúce pre dosiahnutie účelu sledovaného disciplinárnym konaním.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Pýta(j)te sa predsedníctva

Ako má advokát postupovať, ak nie je možné označiť jeho advokátsku kanceláriu na budove sídla kancelárie?

Podľa § 1 ods. 3 Advokátskeho poriadku označenie advokátskej kancelárie je umiestnené na budove sídla advokátskej kancelárie, prípadne aj na budove, v ktorej sa sídlo advokátskej kancelárie nachádza. Označenie advokátskej kancelárie obsahuje meno a priezvisko advokáta, akademické a vedeckopedagogické tituly a označenie *advokát* alebo *advokátska kancelária*. Označenie advokátskej kancelárie nesmie byť zhodné alebo zameniteľné s označením inej advokátskej kancelárie. Ak poskytuje advokát právne služby prostredníctvom združenia alebo obchodnej spoločnosti zapísanej v zozname Slovenskej advokátskej komory, obsahuje profesijné označenie *advokátska kancelária* a názov združenia alebo obchodné meno spoločnosti.

Ak nie je možné z dôvodov na strane prenajímateľa/vlastníka nehnuteľnosti umiestniť označenie advokátskej kancelárie na budovu jej sídla postačí, aby si advokát vyžiadala potvrdenie o objektívnej nemožnosti označenia. Odporúčame však zreteľne označiť kanceláriu na inom vhodnom mieste v priestore budovy (pred vstupom do priestorov advokátskej kancelárie, na dvere, do chodby a pod.), aby bolo zrejmé, že ide o priestory advokátskej kancelárie.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Nepravdivé vyhlásenie advokáta v zmluve o úschove

Je disciplinárnym previnením, ak advokát v zmluve o úschove nepravdivo potvrdí prevzatie listiny.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK
z 19. apríla 2018, sp. zn. K 6/2018¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidiel súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárne obvinený Mgr. M. G., advokát, sa dopustil disciplinárneho previnenia

tým, že

hoci v čl. V. ods. 1 zmluvy o úschove datovanej dňa 8. augusta 2017, ktorú uzavrel ako uschovávateľ s manželmi A. B. a C. B. ako zložiteľmi a s E. F. ako príjemcom, urobil vyhlásenie, podľa ktorého pri uzavretí tejto zmluvy preberá do svojej úschovy jedno vyhotovenie originálu kúpnej zmluvy spolu s návrhom na vklad do katastra nehnuteľností podpísaným účastníkmi, tieto listiny do svojej advokátskej úschovy nikdy neprevzal,

čím porušil

§ 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **10 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Predseda Kontrolnej rady ČAK ako disciplinárny žalobca podal 25. 1. 2018, na základe sťažnosti z 10. 9. 2017, na disciplinárne obvineného disciplinárnu žalobu.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení uviedol a ďalej zopakoval vo svojom vyjadrení pri ústnom pojednávaní, že uznáva svoje pochybenie, že postupoval v rozpore s čl. V. ods. 1 zmluvy, keď v skutočnosti neprevzal podpísanú dokumentáciu, ako sa zaviazal podľa zmluvy. Pokiaľ ide o nepodanie návrhu na vklad do katastra nehnuteľností, disciplinárne obvinený uviedol, že tento návrh nepodal z dôvodu, že už nemohol byť úspešne podaný, pretože v danom čase už bol na kataster nehnuteľností v rovnakej veci podaný iný, skorší návrh. Disciplinárne obvinený nad svojím konaním vyslovil ľútosť a celú záležitosť považuje pre seba za nepríjemné ponaučenie do budúcnosti.

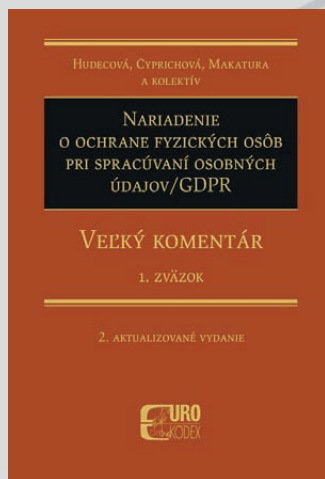
Na základe vykonaného dokazovania a najmä vyjadrenia disciplinárne obvineného, v ktorom disciplinárne obvinený potvrdil zistenia disciplinárneho senátu a uznal svoje pochybenie, dospel disciplinárny senát k zisteniu, že skutok, pre ktorý bola disciplinárna žaloba podaná, sa stal, bol spáchaný disciplinárne obvineným a zakladá disciplinárne previnenie ako závažné porušenie povinností advokáta v zmysle § 32 ods. 2 zákona o advokácii, to však len v rozsahu vyššie

VYDAVATEĽSTVO
HODNOTNEJ
LITERATÚRY

Zľava 10%

Rozšírte svoju knižnicu o
NOVÉ KOMENTÁRE ZÁKONOV
z vydavateľstva **EUROKÓDEX**

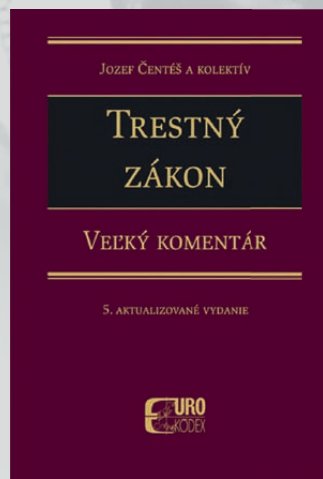

Cena po zľave:
~~139,00 € s DPH~~
125,10 s DPH

Nariadenie o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov/GDPR

(2. aktualizované vydanie)

Mgr. Irena Hudecová, Mgr. Anna Cyprichová,
Ing. Ivan Makatura a kolektív

Cena po zľave:
~~68,35 € s DPH~~
61,52 s DPH

Trestný zákon

(5. aktualizované vydanie)

prof. JUDr. Jozef Čentěš, PhD.
a kolektív

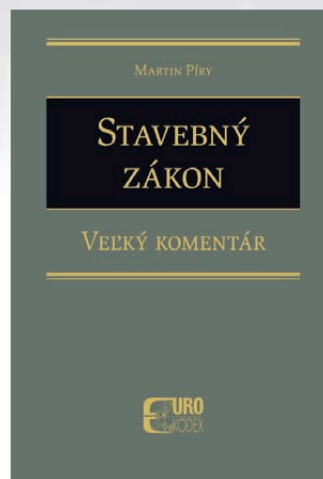

Cena po zľave:
~~52,25 € s DPH~~
47,03 s DPH

Zákon o rodine

(2. aktualizované vydanie)

JUDr. Róbert Bános, JUDr. Martina Košútová

Cena po zľave:
~~41,20 € s DPH~~
37,08 s DPH

Stavebný zákon

(1. vydanie)

JUDr. Martin Píry

Online verzie Eurokódex komentárov sú súčasťou Právneho systému EPI

Pri nákupe zadajte zľavový kód: **BSA1220**

www.zakon.sk / Akcia platí do 31. 1. 2021

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2021

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2021 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

popísaného neprevzatia predmetnej dokumentácie disciplinárne obvineným do jeho držanie v rozpore s čl. V. ods. 1 zmluvy.

Pokiaľ ide o ďalšiu časť skutku vymedzeného v disciplinárnej žalobe, t. j., že disciplinárne obvinený v posudzovanom prípade nikdy nepodal návrh na vklad vlastníckeho práva v prospech sťažovateľov, dospel disciplinárny senát síce k zisteniu, že sa tento skutok stal, nezakladá však disciplinárne previnenie v zmysle § 32 ods. 2 zákona o advokácii. Za danej situácie, kedy už na kataster nehnuteľností bol podaný iný návrh na vklad vlastníckeho práva pre tretiu osobu, by následné podanie návrhu na vklad vlastníckeho práva v prospech sťažovateľov chýbalo potrebné vecné opodstatnenie.

Disciplinárny senát nezistil dostatočné dôvody na upustenie od uloženia disciplinárneho opatrenia. S ohľadom na zistené skutočnosti považuje disciplinárny senát porušenie povinností disciplinárne obvineným za závažnejšie než „menej závažné“ porušenie, ktoré by umožňovalo postup podľa § 32 ods. 5 zákona o advokácii.

Pri úvahe o druhu disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát zohľadnil osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného, ako boli dokladované v konaní. Disciplinárny senát rovnako zohľadnil doterajšiu bezúhonnosť disciplinárne obvineného a tiež jeho správanie v priebehu konania, keď je zrejmé, že disciplinárne obvinený svoje previnenie ľutuje. Disciplinárny senát ďalej považuje za pravdepodobné, že sa disciplinárne obvinený zo svojho pochybenia poučil a že sa ho už nabadúce nedopustí. Z uvedených dôvodov teda disciplinárny senát pristúpil k uloženiu pokuty pri dolnej hranici jej sadzby.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: Z kárné praxe. In: Bulletin advokacie, č. 1-2/2019, s. 76 – 77.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 11/2020 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Advokacie v roce 2020* prináša člen predstavenstva ČAK JUDr. Petr Poledník svoj pohľad na tento rok nielen v advokácii. Vyjadruje svoje presvedčenie, že v dôsledku pandémie koronavírusu je dôležité myslieť na zdravie pred ekonomikou. Zároveň dúfa v jednotu nielen advokátskeho stavu v ČR.

Časť **Aktuality** prináša informácie o snahe ČAK vytvoriť efektívne možnosti zloženia advokátskej skúšky napriek pandemickým opatreniam. Prináša tiež výsledky 13. ročníka firemného rebríčka *Právnická firma roku 2020*, ktorý je pod záštitou ministerstva spravodlivosti a tiež informáciu o zrušení Galavečera *Právnik roku 2020* z dôvodu pandemických opatrení.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie kníh *Trestní právo daňové* (O. Lichnovský, J. Vučka, L. Křístek) a *Soudcovská unie České republiky 1990-2020* (Leges a Soudcovská unie).

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje ● rozhodnutie kárného senátu ČAK z 19. 12. 2019, sp. zn. K 43/2019. Advokátka sa dopustila disciplinárneho previnenia tým, že po tom, ako v rámci vykonávanej úschovy finančných prostriedkov, a to na základe zmluvy o advokátskej úschove, ktorú ako uschovávateľ uzavrela s osobami p. P. a p. K. a na základe ktorej prijala na svoj účet sumu 500 000 Kč, neidentifikovala prijatú platbu ako úschovu prostriedkov klienta a pre úschovu peňazí u každého klienta nezriadila samostatný účet; ● kárný príkaz kárného senátu ČAK z 31. 8. 2020, sp. zn. K 132/2019. Advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že hoci dňa 9. 7. 2019 uzavrel s Okresnou správou sociálneho zabezpečenia K. dohodu o uhradení nedoplatku na poisťnom, v ktorej sa zaviazal dlh na poisťnom uhradiť v pravidelných splátkach v dohodnutej výške, túto dohodu nedodržiava, keď dohodnuté splátky riadne neplatí; ● rozhodnutie kárného senátu ČAK z 5. 11. 2019, sp. zn. K 73/2019. Advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že po tom, ako uzavrel s M. L. zmluvu o poskytovaní právnych služieb, na základe ktorej prevzal jeho zastúpenie v niekoľkých jeho právnych veciach, a to (a) ako žalovaného v súdnom spore s O., a. s., (b) ako povinného proti P., a. s., ako oprávnenému v exekučnom konaní, (c) ako povinného proti C., s. r. o., ako oprávnenému v exekučnom konaní, (d) v spore proti J. K. o zaplatení 350 000 Kč s príslušenstvom s tým, že sa zaviazal v jeho zastúpení ako žalobca podať žalobu proti J. K. ako žalovanému, na jeho výzvu mu klient v tejto veci zaplatil 11. 8. 2017 čiastku 11 000 Kč určenú na úhradu súdneho poplatku zo žaloby a 28. 11. 2017 čiastku 10 000 Kč ako

zálohu na odmenu za poskytnuté právne služby, e-mailom z 13. 11. 2017 klientovi oznámil vo veci ad (a) „... zaslali sme na príslušný súd vyjadrenie, v ktorom navrhujeme zrušenie rozhodnutia z dôvodu nesprávneho doručovania ...“, hoci toto vyjadrenie súdu neposlal, vo veci ad (b) „... podali sme návrh na zastavenie exekúcie spoločne s návrhom na odklad exekúcie ...“, hoci tento návrh nepodal, vo veci ad (c) „... som v kontakte so súdnym exekútorom ohľadom prípadného splácania...“, hoci s týmto exekútorom o splátkovom kalendári nerokoval, ako sa k tomu zaviazal, vo veci ad (d) „... vo Vašom prípade sme podali žalobu na pána K...“, hoci túto žalobu na súd nepodal, a potom, čo v tejto veci ukončil poskytovanie právnych služieb, klientovi do súčasnej doby nepredložil vyúčtovanie svojej odmeny za poskytnuté právne služby a nevrátil mu čiastku 11 000 Kč určenú na úhradu súdneho poplatku zo žaloby, pričom od začiatku roka 2018 s ním nekomunikoval, ani nereagoval na jeho SMS správy a telefonáty; ● rozhodnutie kárného senátu ČAK zo 17. 7. 2020, sp. zn. K 7/2020. Advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že po tom, ako mal L. Š. chybným poskytovaním právnych služieb v jeho právnych veciach, vedených na Obvodnom súde Praha 7, spôsobiť škodu a po tom, ako proti nemu bolo z iniciatívy L. Š. vo veci „náhrady škody“ v dvoch spotrebiteľských sporoch vedených pred zmierovateľom menovaným predsedom ČAK začaté konanie o mimosúdnom riešení spotrebiteľského sporu, (a) hoci prípisom zmierovateľa, ktorým bol vyznamenaný o začatí konania o mimosúdnom riešení spotrebiteľského sporu, bol predvolaný na ústne konanie na deň 14. 11. 2018, k tomuto konaniu sa bez ospravedlnenia nedostavil, a hoci pri ústnom pojednávaní 28. 2. 2019 prisľúbil, že u príslušnej poisťovne, u ktorej je profesijne poistený, uplatní nárok na náhradu škody a zmierovaciu komisiu bude informovať o stanovisku poisťovne do dňa podania kárnej žaloby, škodovú udalosť poisťovní neoznámil a o stave veci zmierovaciu komisiu neinformoval, v dôsledku čoho spôsobil v zmysle § 19 uznesenia predstavenstva ČAK č. 2/1998 Vestníka (advokátsky zmierovací poriadok) bezvýslednosť zmierovacieho konania, (b) hoci prípisom zmierovateľa bol opakovane vyznamenaný o začatí konania o mimosúdnom riešení spotrebiteľského sporu, bol predvolaný k druhému nariadenému ústnemu konaniu, a to na 13. 6. 2019, a súčasne vyzvaný, aby ČAK ako subjektu mimosúdneho riešenia sporu poskytol vyjadrenia na skutočnosti uvedené v návrhu spotrebiteľa, na ústne pojednávanie dňa 13. 6. 2019 sa bez ospravedlnenia nedostavil a požadované vyjadrenie v stanovenej lehote nepredložil, v dôsledku čoho spôsobil v zmysle § 19 uznesenia predstavenstva ČAK č. 2/1998 Vestníka (advokátsky zmierovací poriadok) bezvýslednosť zmierovacieho konania.

150+

AKTUALIZOVANÝCH
KOMENTÁROV

ASPI

3 600 000+

ROZHODNUTÍ VŠETKÝCH
SÚDOV

62+

VYBRANÝCH, KNIŽNE
PUBLIKOVANÝCH
JUDIKATÚR

14 200+

ČLÁNKOV

Z 19

ODBORNÝCH
ČASOPISOV

Súčasťou ASPI je aj
Justičná revue
(ročník 2020)

V JEDNOM PRÁVNOM SYSTÉME,
PREVIAZANÝCH S

65 500+

PREDPISMI
V REKONŠTRUOVANOM,
ÚPLNOM ZNENÍ

**Jednotka na trhu
právnych informácií**

Nielen tento, ale aj mnoho ďalšieho
autorského obsahu nájdete v Systéme ASPI

+421 2 58 10 20 14 | +421 911 360 782
www.aspi.sk | www.noveaspi.sk | obchod@aspi.sk

Wolters Kluwer

Keď si potrebujete byť istý

Na novembrovom zasadnutí vystúpila aj Laure Baudrihaye-Gérard, zástupkyňa organizácie Fair Trials, ktorá sa zasaďuje o posilnenie procesných záruk v trestnom konaní v Európe. Témou diskusie bol aj dopad koronakrízy na vzájomnú spoluprácu súdov v trestných veciach, ako aj využitie umelej inteligencie či videokonferenčných zariadení v trestnom konaní.

Stanoviská CCBE

vo vzťahu k právnym predpisom Európskej únie

Delegácie schválili reakciu na verejnú konzultáciu Európskej komisie o novom programe pre spotrebiteľov, ktorá má ponúkať riešenia nových výziev v dôsledku digitalizácie, rastúceho významu environmentálnych otázok a ochrany zraniteľných spotrebiteľov v novej hospodárskej realite spôsobenej krízou COVID-19.

CCBE dlhodobo sleduje transpozíciu smernice DAC6, ktorá v niektorých krajinách vyvoláva problematické otázky spojené s porušením mlčanlivosti advokáta v daňových veciach. CCBE podporila belgické komory pri podaní sťažnosti s ohľadom na excesívny zásah do mlčanlivosti advokáta na belgický ústavný súd.

CCBE sa ďalej zapojila do verejnej konzultácie Európskej komisie k problematike práv dieťaťa a budúcej stratégie EÚ v tejto oblasti.

Odporúčania CCBE pre advokátov – voľný pohyb a videokonferencie

CCBE s ohľadom na svoju expertízu v oblasti cezhraničného poskytovania právnych služieb pripravila aktualizované znenie Sprievodcu pre advokátske komory v oblasti voľného pohybu advokátov v Európskej únii (*Guidelines for Bars & Law Societies on Free Movement of Lawyers within the European Union – FML Guide*).

CCBE sa tiež dlhodobo venuje téme využitia videokonferenčných nástrojov advokátmi pri poskytovaní právnych služieb a v rámci súdneho konania. Nový sprievodca pre advokátov v tejto oblasti bol prijatý na novembrovom plenárnom zasadnutí a bude k dispozícii na internetovej stránke CCBE.

Okrúhly stôl na tému

Prístup k efektívnej digitalizácii justície v EÚ

Dňa 27. októbra 2020 CCBE zorganizovala okrúhly stôl na tému **Ako EÚ zabezpečí, aby digitalizácia neobmedzila, ale posilnila prístup k spravodlivosti?** CCBE považuje advokátov za dôležitých aktérov digitálnej éry a aktívne sa venuje téme digitalizácie. Za dôležitú považuje aj spoluprácu so všetkými relevantnými stranami a preto zorganizovala pri príležitosti 60. výročia svojho založenia diskusiu na túto aktuálnu tému. COVID-19 len potvrdil, že dôraz na efektívnu digitalizáciu je správna cesta vpred.

S ohľadom na nemecké predsedníctvo v Rade EÚ sa prihovarila Christine Lambrecht, nemecká spolková ministerka spravodlivosti. Vyjadrila názor, že advokáti ako sprostredkovatelia kontaktu medzi občanmi a štátom sú v tejto úlohe nenahraditeľní. Hoci sa digitálne nástroje neustále zdokona-

ľujú, je dôležité nechať aj analógové cesty otvorené, aby nedošlo k zamedzeniu prístupu k spravodlivosti.

Didier Reynders, eurokomisár pre spravodlivosť a spotrebiteľov, následne poďakoval advokátom za uľahčenie prístupu k spravodlivosti pre občanov. Poukázal na to, že hoci je možné ľahko platiť pomocou mobilného telefónu alebo robiť online konferencie, stále sa nepodarilo zabezpečiť funkčný elektronický spis, čo sa musí zmeniť. Zároveň treba dbať na zabezpečenie procesných záruk v rovnakej miere ako mimo elektronického sveta. Informoval, že na financovanie projektov v oblasti digitalizácie bude alokovaný nový veľký finančný balík, ktorý môžu využiť členské štáty a ktorý umožní značnú mieru flexibility v rámci realizácie projektov.

Jiří Novák, predseda výboru CCBE pre informačné technológie, ktorý pomohol presadiť v Českej republike počas koronakrízy aj právne porady advokátov s osobami vo väzbe a vo väzniciach prostredníctvom Skype Business, vyjadril v mene advokátov odhodlanie podieľať sa na digitalizácii justície za súčasného zabezpečenia základných pilierov advokácie, najmä zásady mlčanlivosti.

Juan Fernando Lopez Aguilar, predseda výboru Európskeho parlamentu pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (LIBE) zdôraznil význam vzdelávania a školenia v oblasti e-justice v prípade všetkých právnických profesií a administratívnych pracovníkov. Vo svojom príspevku sa zamerával na inovatívne technológie a umelú inteligenciu, ktoré by mali byť aplikované v súlade so stratégiou EÚ. Spravodlivosť nie je len súd, ale aj verejná služba a súbor administratívnych úkonov. Každý občan EÚ by mal mať základné právo na rovnaký prístup k digitálnej spravodlivosti.

Ďalšou spíkerkou bola Dory Reiling, bývalá holandská sudkyňa a špecialistka na IT reformu, ktorá sa venovala etickým princípom využitia umelej inteligencie. Súdny realizujú rôzne druhy konaní, pričom umelá inteligencia má potenciálne využitie najmä v sporovej agende. Prediktívna justícia má však svoje úskalí. Poukázala na jednu z mála spoľahlivých štúdií, podľa ktorej dokázala umelá inteligencia odhadnúť výsledok konania v 79 %. Paradoxne, niektoré nástroje vyvinuté na boj proti predsudkom sudcov – napr. voči etnickým skupinám alebo rasám – sa ukázali ako rovnako generujúce diskriminačné závery (napr. algoritmus *Compass*).

James McGuill, podpredseda CCBE a dlhoročný trestný obhajca, prevzal štafetu, aby upriamil pozornosť na trestno-právne konania a možné riziká umelej inteligencie. Varoval najmä pred vznikom predstavy, že algoritmy sú neomylné a že systém je bezchybný. Vyzval na dôsledné preskúmanie týchto nástrojov pred ich použitím v súdnom konaní. Efektívna digitalizácia nesmie byť jediný cieľ, dôležité je predchádzanie justičným omylom a zabezpečenie procesných práv každého jednotlivca. Diskutujúci poukázali na potrebu zahrnúť do plánovania digitalizácie justície aj prístup zohľadňujúci špecifické postavenie obetí trestných činov či vyvážiť možné riziká dopadu na ochranu osobných údajov a súkromia.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

■ CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (*Conseil des Barreaux Européens*) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

CCBE usporiadala mimoriadne zasadnutie k správe Európskej komisie o stave právneho štátu

Advokácia je nenahraditeľnou zložkou a ochrancom právneho štátu. Túto úlohu napĺňa každý advokát realizáciou právneho zastupovania a poskytovaním právneho poradenstva. Právny štát je aj jedna z kľúčových hodnôt, ktoré presadzuje CCBE v mene európskych advokátov na rôznych medzinárodných fórach.

Dňa 30. septembra 2020 Európska komisia vydala dlho očakávanú správu o stave právneho štátu v EÚ, ktorá má slúžiť ako nástroj prevencie založený na kontrole štyroch pilierov právneho štátu – nezávislosť súdnych systémov, protikorupčné opatrenia, pluralizmus a sloboda médií a ďalšie inštitucionálne brzdy a protiváhy. CCBE sa zapojila do diskusie o záveroch správy a usporiadala 13. novembra mimoriadne zasadnutie za účasti zástupcov Európskej komisie, na ktorom boli prezentované pripomienky a návrhy advokátskych komôr. V roku 2021 Európska komisia otvorí verejnú konzultáciu, ktorá bude základom ďalšej výročnej správy o právnom štáte v členských štátoch EÚ a pozvala advokátske komory, aby sa do nej zapojili.

Európska komisia prostredníctvom prieskumu každoročne pracuje na výročnej správe EU Justice Scoreboard a mapuje vývoj nezávislosti, kvality a efektivity justičného systému. V roku 2021 bude po prvýkrát súčasťou správy aj časť o nezávislosti advokácie a advokátskej komory v členských štátoch EÚ, čo možno považovať aj za výsledok komunikácie advokátskych komôr a zástupcov Európskej komisie.

Ludské práva a Európsky dohovor o povolani advokáta

Výbor CCBE pre ľudské práva sleduje osud mnohých advokátov prenasledovaných a stíhaných z dôvodu výkonu ich povolania a prijíma kroky na ich podporu. Každoročne v novembri odovzdáva ocenenie za výnimočný prínos v oblasti

boja za ochranu základných práv a slobôd – **CCBE Human Rights Award**. Tento rok bola ocenená práca egyptských advokátov – Haytham Mohammadein, Hoda Abdelmoniem, Ibrahim Metwally Hegazy, Mahienour El-Massry, Mohamed El-Baqer, Mohamed Ramadan a Ziad El-Eleimy. Všetci prejavili veľkú odvahu pri zastupovaní rôznych klientov v ľudsko-právnych otázkach a zažívajú trestné stíhanie, väzbu, fyzické útoky, zamedzenie zdravotnej starostlivosti, zastrašovanie a únosy.

CCBE bola jedným z iniciátorov myšlienky prijatia záväzného dohovoru na pôde Rady Európy, ktorým by sa uznalo, že výkon advokácie nemôže byť dôvodom na zastrašovanie či prenasledovanie. Aktuálne bola ukončená druhá štúdia uskutočniteľnosti a obe podporili zámer prijatia dohovoru o povolaní advokáta na pôde Rady Európy. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy odporučilo Výboru ministrov prijať takýto dokument na svojom zasadnutí dňa 23. októbra 2020.

Aktuálne témy v oblasti trestného práva

Podpredseda SAK Ondrej Laciak predsedal dňa 3. októbra ako aj 28. novembra 2020 zasadnutiam výboru CCBE pre trestné právo. Výbor má 41 členov z 21 krajín a venuje sa pravidelne pripomienkovaniu európskej legislatívy smerom k presadzovaniu procesných záruk pre podozrivé a obvinené osoby, problematike európskej prokuratúry, Európskeho zatýkacieho rozkazu, elektronickým dôkazom v trestnom konaní a mnohým ďalším trestnoprávnym témam.

Na októbrom zasadení výboru sa zúčastnila aj zástupkyňa Agentúry EÚ pre základné práva (FRA) Matylda Pogorzelska, ktorá vedie aktuálny projekt o prezumpcii nevinu. Ide o jednu zo zásadných tém trestnej justície s presahom na slobodu slova a tlače, a iné procesné práva. Téma vyvolala bohatú diskusiu. Účastníci poukázali na potrebu vytvorenia spoločnej platformy na diskusiu s orgánmi činnými v trestnom konaní.

Výbor sa ďalej venuje dlhodobu téme Európskeho zatýkacieho rozkazu, komunikuje s poslancami Európskeho parlamentu a pripravuje pripomienky k jednotlivým správam a opatreniam, napr. 4. správe Európskej komisie o implementácii EZR. Európsky vyšetrovací príkaz bol takisto predmetom diskusie keďže Európska komisia otvorila konzultáciu, ktorej časť sa venovala hľadisku advokáta.

Príspevky z právnej teórie a praxe sa venujú týmto témam:

doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.,

Velká novela trestních předpisů:

Aktuální otázky dohody o vině a trestu

Dňa 1. 10. 2020 nadobudol účinnosť zák. č. 333/2020 Zb., ktorým sa mení zákon č. 40/2009 Zb., Trestného zákonníka v znení neskorších predpisov, zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov, a niektoré ďalšie trestné predpisy. Zmeny, ktoré novela prináša, sú také legislatívne opatrenia, ktoré zvýšia počet ukladaných peňažných trestov. Okrem iného došlo napr. k zrušeniu možnosti zmeny peňažného trestu na trest odňatia slobody podľa zákonom stanoveného prepočtu, ďalej k zrušeniu možnosti zmeny peňažného trestu na iné alternatívne tresty atď. Novela reaguje na poznatky z praxe, predovšetkým na rast minimálnej a priemernej mzdy, a výrazne sa dotkla aj § 138 Tr. zákonníka, ktorý obsahuje odlišenie trestných činov od priestupkov, a súčasne pri rozlíšení okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby.

JUDr. František Púry, Ph.D., JUDr. Martin Richter, Ph.D.

Vliv nového znaleckého práva

na zjišťování škody v trestním řízení

Hoci je škoda zásadným pojmom trestného práva, sprevádzajú výklad a preukazovanie existencie a výšky škody niektoré koncepčné nejasnosti. Do tejto situácie teraz od nového roka vstúpi nová úprava znaleckého práva, ktorá má ambíciu v niektorých ohľadoch zásadným spôsobom reformovať znalecké dokazovanie, ktoré sa okrem iného výrazne využíva práve v súvislosti s inštitútom škody, resp. so zisťovaním jej povahy a výšky v trestnom konaní. Podobne tiež prechádzajú zásadnejšou premenou aj oceňovacie predpisy.

Príspevok si kladie za cieľ ponúknuť objasnenie základných aspektov týkajúcich sa škody v trestnom práve a na ich základe potom predstaviť predpokladané dopady novej úpravy znaleckého práva. Preto sa v ňom autori zameriavajú najmä na identifikáciu povahy škody z hľadiska kategorizácie právnych a skutkových otázok spojených so škodou, následne potom na právnu interpretáciu škody, a nakoniec na jej dokazovania znaleckým posudkom s dôrazom na novú, resp. sčasti pripravovanú, právnu úpravu znaleckého práva.

JUDr. Václav Bednář

Vydědění pro dědickou nezpůsobilost

Tento článok sa zaoberá vzájomným vzťahom dedičskej nespôsobilosti a vydedením pre dedičskú nespôsobilosť. Autor sa snaží o vysvetlenie, prečo je v zákonnej úprave upravené oboje, hoci by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že vydedenie pre dedičskú nespôsobilosť je nadbytočné. V nasledujúcich riadkoch sa autor zamýšľa aj nad niektorými ďalšími súvislosťami, ktoré vydedenie pre dedičskú nespôsobilosť prináša.

doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.

K závislosti trestního stíhání organizátora na trestním stíhání pachatele

Obhajoba sa v praxi stretáva s tým, že policajný orgán začne trestné stíhanie obvineného z trestného činu spáchaného vo

forme organizovania napriek tomu, že nie je stíhaný páchatel trestnej činnosti. V menšom počte prípadov potom podá prokurátor obžalobu na organizátora a následne predseda senátu nariadi hlavné pojednávanie, aj keď nie je obžalovaný páchatel trestnej činnosti. V tomto článku sa autor zaoberá závislosťou trestného stíhania organizátora trestnej činnosti na trestnom stíhaní páchatela.

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.

Právo na poučení ve správním řízení

Článok sa zaoberá právom na poučenie účastníkov konania a iných dotknutých osôb podľa zákona č. 500/2004 Zb., správny poriadok, ktoré patrí do širšieho rámca práva na fair proces a práva byť informovaný. Rieši jeho zakotvenie v rámci základných zásad činnosti správnych orgánov a pozornosť je venovaná tomu, kedy a v akom rozsahu majú správne orgány podľa tejto všeobecnej úpravy poučenie poskytovať. Principiálne pritom platí, že právo na poučenie sa vzťahuje iba na práva procesné, nie hmotné, hoci z tejto zásady vyvodila judikatúra odchýlky. Pozornosť je venovaná špeciálnej úprave povinnosti poučiť pri niektorých procesných úkonoch podľa správneho poriadku a tiež v úprave obsiahnutej v osobitných zákonoch, ktorá je daná potrebou poskytnúť zvýšenú ochranu práv účastníkom niektorých konaní.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D., JUDr. Tomáš Grygar

Vybrané otázky zákazu reformatio in peius ve správním právu trestním

Článok sa venuje vybraným otázkam významnej odvetvovej zásady správneho práva trestného, zákazu reformationis in peius. Po teoretickom vymedzení zákazu zmeny k horšiemu je analyzovaný rozsah a dosah tejto zásady najmä v priestupkovom práve – tak v konaní skončenom vydaním príkazu, ako aj v úplnom konaní o priestupku zakončenom rozhodnutím o priestupku. Skúmaná je predovšetkým otázka, či si osoba, proti ktorej sa konanie vedie, môže podaním odvolania pohoršiť, ak áno, v akom prípade.

JUDr. Tomáš Grulich, Ph.D.

Nestandardní způsoby změny závazků ze smluv na veřejné zakázky

Ideálnym pri plnení verejnej zákazky je určite stav, keď záväzok založený zmluvou uzatvorenou počas verejného obstarávania zostane po celú dobu realizácie verejného obstarávania bez zmien, a keď dodávateľ úspešne naplní verejnú zákazku v parametroch vymedzených pôvodne uzavretou zmluvou. Pri plnení zákazky však nezriedka vznikajú situácie, s ktorými zadávateľ, ale ani dodávateľ, pri jej zadaní nepočítal a ktoré vedú k potrebe zmeny záväzku zo zmluvy na verejnú zákazku. Ak nejde o zákonom nepovolenú zmenu, takéto situácie spravidla vyústia do dohody zmluvných strán o zmene záväzku zo zmluvy na verejnú zákazku. V praxi však nie výnimočne vznikajú situácie, kedy je záväzok zo zmluvy na verejnú zákazku zmenený v dôsledku právnej udalosti, či protiprávneho stavu, ktoré sú nezávislé od vôle dodávateľa.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

Sovietska advokácia – náš vzor

*Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory každoročne organizuje konferenciu o histórii advokácie. Minulý rok nás JUDr. Stanislav Balík, PhD. ako najväčší ctiteľ histórie advokácie a tiež organizátor a moderátor tohto podujatia, spolu s predsedom Okresného súdu v Českej Lípe, privítal vo Ville Hrdlička v Českej Lípe. Za Slovensko odznelo niekoľko príspevkov, v tomto čísle bulletinu prinášame príspevok košického advokáta **Rudolfa Manika**.*

V roku 2019 sme si pripomenuli okrúhle tridsiate výročie Nežnej revolúcie, ktorá predznamenovala pád komunistického režimu na našom území po viac ako štyroch deceniách od jeho nastolenia „Februárovým víťazstvom pracujúceho ľudu“. Dňa 1. januára 2019 však bolo možné zaznamenať aj iné výročie, a to uplynutie polstoročia od vzniku Slovenskej socialistickej republiky, tento názov našej krajiny bol pritom zrušený v marci 1990. Keďže medzi nami žijú ešte desiatky advokátov, advokátskych koncipientov, ale aj advokátskych čakateľov, ktorí sú živými svedkami historickej epochy „svetlých zajtrajškov“, kedy sa razilo heslo „Sovietsky zväz – náš vzor“ vo všetkých sférach hospodárskeho, spoločenského a kultúrneho života. Nielen kvôli nim je zaujímavé pozastaviť sa nad tým, aká vlastne sovietska advokácia bola.

Právne zastúpenie v matičke Rusi

Prvé právne pamiatky týkajúce sa pôsobenia zástupcov na území stredovekého Ruska pochádzajú ešte z prelomu 14. a 15. storočia a nachádzame ich v Pskovskej súdnej gramote z rokov 1397 – 1467. Zastúpenie v tomto období vykonával povereník, ktorý bol oprávnený obhajovať záujmy tých najviac bezbranných – žien, detí, mníchov a mníšok.

Z právnej úpravy obdobia novoveku je známe nariadenie cára Alexeja I. z roku 1649 o nájomných povereníkoch. V oblasti tzv. poľského zaboru po roku 1791 mohol v zmysle litovského štatútu ako advokát pôsobiť výlučne šľachtic s právnu spôsobilosťou vlastníaci nehnuteľnosť.

Advokácia nového typu bola v Ruskom impériu kodifikovaná zákonom zo 14. mája 1832 o prísazných. Práve pojem *prísazný povereník* v predrevolučnom období cárskeho samoderžavia sa stotožňuje s označením *advokát*. Až do pádu ríše Romanovovcov platil zákon o súdnej organizácii z 20. apríla 1864. Na základe tohto zákona boli organizovaní ruskí advokáti vzhľadom na rozľahlosť matičky Rusi regionálne v rámci advokátskych kolégií.

Advokácia po VOSR

Výstrel z krížnika Aurora len pár mesiacov po páde cárizmu avizoval ďalší prevrat v stálej vojne zmietanom Rusku. Predznačil však aj prekotné zmeny v celej spoločnosti, poznačenej ešte nedávnym poddanstvom. Len pár dní po vypuknutí

Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie (VOSR) bol dekrétom Rady ľudových komisárov (SOVNARKOM) o súdnictve č. 1 z 22. novembra 1917, ako prvom zákonodarnom akte sovietskej moci, zrušený aj zákon o súdnej organizácii z roku 1864. Tento dekrét vzápätí odmietli najväčšie kolégiá advokátov – petrohradské ho neakceptovalo z dôvodu absencie sily zákona, moskovské sa zase naďalej pridrižovalo Ústavy súdnictva z roku 1864 a dekrét nebol prijatý ani kolégiami v Smolensku, Irkutsku, Orenburgu atď. V zmysle dekrétu sa občanom Ruska priznávalo právo na právnu pomoc i obhajobu, bližšie sa však právny predpis o tom nezmieňoval.

Dňa 19. decembra 1917 vydaná inštrukcia revolučného tribunálu Ľudového komisariátu spravodlivosti Ruska (NARKOMJUST) predpokladala zriadenie kolégií zástupcov, ktorých členovia by na súde vystupovali tak na strane obžaloby, ako aj na strane obhajoby. Zástupcovia dokonca mohli byť bez právneho vzdelania, stačilo iba štátne občianstvo a priznanie politických práv. Následne dekrétom o súdnom konaní č. 2 zo 7. marca 1918 boli kreované kolégiá zástupcov, právo vystupovať na súde za odplatu však bolo priznané iba zástupcom verejnej obžaloby a verejnej obhajoby volených delegátmi robotníckych, vojenských a roľníckych soviетov. Organizovaní boli v kolégiách právnych zástupcov, delegáti soviетov mali aj právo na ich odvolanie. Okrem žalobcu a obhajcu mohol na súde vystupovať aj jeden z občanov prítomný na pojednávaní. Padli aj návrhy organizácie kolégií advokátúry pri soviетoch oblastí, súdnych zjazdov alebo tribunáloch, čo však nebolo prijaté. Všeruský ústredný výkonný výbor (VCIK) vzápätí prijal nariadenie o organizácii ľudového súdu z 30. novembra 1918, na základe ktorého vznikli kolégiá obhajcov, žalobcov a zástupcov strán (z kolégií právnych zástupcov) pri újazdných a guberniálnych výkonných výboroch soviетov robotníckych a roľníckych zástupcov. Ani v zmysle tohto právneho predpisu sa nevyžadovali osobitné kritériá na výkon funkcie zástupcov vrátane vzdelania.

Bolševici a advokácia

Aj podľa V. I. Lenina bola nová organizácia advokácie kritizovaná: „Zrušili sme v Rusku a dobre sme urobili, že sme zrušili, buržoáznú advokáciu, no ona sa znovu zrodila pod rúškom sovietskych právnych zástupcov.“ Lenin tvrdil, že „obhajoba

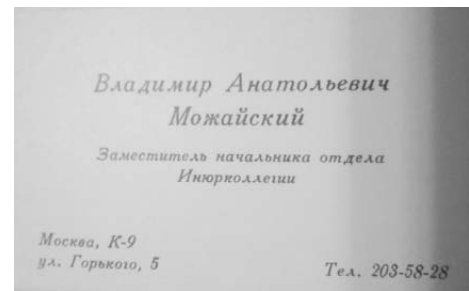
pred súdom je dôležitou štátnou funkciou a o jej organizáciu sa musí starať štátny orgán“. O samotných advokátoch prehlásil, že „je nutné držať ich skrátka, v stave obľahnutia, pretože táto inteligentná zberba často jedná hanebne. Predovšetkým im, to jest advokátom, prehlásiť: ak si dovoľíš, Ty darebák, seabamenšiu neslušnosť alebo politický oportunizmu (hovoriť o nevypelosti, o nesprávnosti socializmu, o okúzlení, o tom, že sociálni demokrati zavrhnú násilie, o pokojnom charaktere ich učenia, hnutia apod. alebo napríklad niečo podobné), potom ja, obžalovaný, Ťa hneď verejne preruším a nazvem Ťa podliakom a prehlásim, že odmietam takúto obhajobu.“¹

K boľševikom z radov advokácie patrili okrem predsedu Rady ľudových komisárov šľachtica Lenina i pôvodcom poľský šľachtic V. R. Menžinskij, ktorý sa v októbri 1917 stal ľudovým komisárom financií a od roku 1926 až do svojej smrti bol predsedom štátnej bezpečnosti OGPU (právnej nástupkyne ČEKY). Ďalší poľský šľachtic M. J. Kozlovskij predsedal v rokoch 1918 – 20 Malej Rade ľudových komisárov Ruska. Z advokácie vzišli aj ľudoví komisári spravodlivosti: P. I. Stučka (1917 – 18), I. N. Steinberg (1917 – 18) a D. I. Kurskij (1918 – 28). Advokátsku prax zastávali istý čas aj podpredseda Najvyššieho súdu ZSSR v období 1933 – 37 V. P. Antonov-Sarotovskij, či hlavy sovietskej prokuratúry z obdobia 1924 – 33 P. A. Krasikov (prokurátor Najvyššieho súdu ZSSR) a 1935 – 39 A. J. Vyšinskij (prokurátor ZSSR) vykonávajúci v rokoch 1949 – 53 aj post ministra zahraničných vecí.

Kolegiálny výkon sovietskej advokácie bol ponechaný aj po prijatí nariadenia o organizácii ľudového súdu v Ruskej sovietskej socialistickej federatívnej republike (RSFSR) z 21. októbra 1920, ktoré klasifikovalo kolégiá obhajcov a kolégiá zástupcov. V sovietskom Rusku pritom v roku 1921 praktikovalo advokáciu len 650 advokátov, kým pred vypuknutím VOSR až 13 000 advokátov. V januári 1922 na IV. všeruskom zjazde predstaviteľov sovietskej justície uviedol námestník ľudového komisára justície RSFSR N. V. Krylenko (ktorý pôsobil v hodnosti práporčíka ako vrchný veliteľ Robotnícko-roľníckej Červenej armády v rokoch 1917 – 18 a na poste predsedu Najvyššieho súdu ZSSR aj ľudového komisára spravodlivosti Ruska resp. ZSSR): „Hovorí sa, že naša doterajšia advokácia je šikmou lávkou – nie je to pravda, zásluhy sú aj v advokácii.“ Inak súdruh Krylenko bol počas Veľkej čistky popravený ako člen kontrarevolučnej „fašisticko-teroristickej organizácie alpinistov a turistov“.

V zmysle nariadenia Ústredného výkonného výboru (CIK) RSFSR o organizačnom poriadku advokácie č. 36 z 26. mája 1922 už boli definované kolégiá obhajcov individuálne pracujúcich v právnych poradniach. V guberniách stálo na čele kolégií prezídium, pričom podmienkou na výkon advokácie bola právna spôsobilosť a dva roky praxe v justícii alebo členstva v komisii guberniálnych súdov. Kolégiá sa v praxi zriaďovali pri guberniálnych odboroch justície. Len prvých zástupcov potvrdzovalo prezídium guberniálneho výkonného výboru na návrh odboru justície, ďalej už nových zástupcov prijímali predsedníctva samotných kolégií. Zástupcovia opäť nemuseli mať právnické vzdelanie, a to ani po náboroch mladých robotníkov na dvojročný právnický kurz, napriek to-

Vizitka
sovietskeho
advokáta

mu bolo medzi nimi len málo komunistov. Honorár však prísne rozlišoval, od ktorej z troch spoločenských skupín mal byť inkasovaný – robotníkov a roľníkov, slobodných povolání či „nepracujúcich elementov“. Každodennú prácu pritom zástupcovia realizovali v advokátskych kanceláriách (*juridicheskiye konsultatsie*) či advokátskych kolégiách (*injurkollegii*).

Advokácia po vzniku Sovietskeho zväzu

Na základe zmieneneho nariadenia o organizačnom poriadku advokácie ako aj 5. júla 1922 Všeruským ústredným výkonným výborom (VCIK) prijatého Nariadenia o kolégiu zástupcov existovala advokácia v krajine soviетov aj po Leninevej smrti až do prijatia Nariadenia Ľudového komisariátu justície RSFSR o kolégiách zástupcov z 27. februára 1932, kedy sa kolégiá zriaďovali v rajónoch a mestách a napokon Nariadenia Rady ľudových komisárov ZSSR o advokácii ZSSR zo 16. augusta 1939 kreujúceho oblastné, krajové a republikové kolégiá advokátov. Podľa tohto nariadenia nebolo potrebné na výkon advokácie právnické vzdelanie, postačovala trojročná prax na súde, prokuratúre, v advokácii či vo funkcii vyšetrovateľa. Termín *člen kolégia zástupcov* konečne nahradilo označenie *advokát*. Norma bola prijatá v predvečer druhej svetovej vojny, počas ktorej sa stav sovietskych advokátov znížil o 45 %. V jej priebehu však napr. z peňažnej zbierky advokátov hlavného mesta boli postavené 4 tanky a 1 lietadlo s menom *Moskovskij advokat*.² Sovietsku advokáciu v tomto období charakterizovala: „Nezmieriteľnosť v boji za potvrdenie spravodlivosti a pravdy, aktívna účasť v propagácii socialistickeho práva, humanistických ideálov a komunistických myšlienok.“³

Na rozdiel od iných socialistických štátov, vrátane Československa, však v Sovietskom zväze bolo, obdobne ako napr. v Nemeckej demokratickej republike, umožnené vykonávať advokáciu aj individuálne na základe povolenia ľudového komisariátu spravodlivosti príslušnej zväzovej republiky (napriek oficiálnemu tvrdeniu, že „vývojová cesta advokátstva nevedie cez súkromné kancelárie, ale vedie cez socialistickú formu práce advokátov, cez kolektivy a poradne“). Pri kolektívnom výkone advokácie boli orgánmi advokátskych kolégií členská schôdza, prezídium a revízna komisia, pričom dozor nad advokáciou vykonával ľudový komisariát justície ZSSR. Mnohí budúci advokáti boli pri absencii právnického vzdelania školení len v polročných kurzoch po 500 frekventantov, čo bolo vzorom Právnických škôl pracujúcich (PŠP) zriaďovaných v Československu od roku 1948. Z radov advokácie pochádzajúci generálny prokurátor A. J. Vyšinskij (pôvodne

Andrzej barón Wyszyński) prehlásil vo februári 1938: „Advokácia vyrastá na inštitúciu, ktorej je vyhradené významné miesto v zápase o socialistický poriadok. Je nutné docieľiť, aby sme videli v sovietskom obhajcovi, ktorý pracuje pri sovietskom súde, neohrozeného, statočného ale hlavne obetavého bojovníka za sovietske právo, sovietsku justíciu a sovietsky zákon. Sovietskemu štátu, sovietskej vláde a našej strane netreba obhajcov podliezavých a plaziacich sa. Potrebujeme obhajcov odhodlaných k hrdinským činom...“⁴

Sovietsky vzor si v roku 1951 pri právnej úprave advokácie vzal aj minister spravodlivosti Československa a bývalý advokátsky osnovník Štefan Rais: „Boli sme si vedomí všetkých nedostatkov a závad spôsobu výkonu advokácie, ako to bolo až do nedávanej doby a boli sme si vedomí toho, že advokácia, ktorá v ľudovodemokratickom štáte musí chrániť záujmy vládnucej triedy, triedy robotníckej, nemohla svoju úlohu riadne plniť v starých organizačných formách. Preto sme na začiatku tohoto roku prišli k uskutočňovaniu nových foriem výkonu advokácie podľa príkladu advokácie sovietskej a krajín ľudových demokracií, k forme kolektívnej spolupráce v advokátskych právnych poradňách, do ktorých sa dobrovoľne začlenili predovšetkým advokáti komunisti a aj ostatní pokrokoví advokáti.“ Advokátske poradne, ktoré *praeter legem* vznikali v Československu ešte pred ich úpravou v právnom poriadku, si za svoj predobraz vzali práve kolégiá advokátov existujúce v ZSSR. Podobne boli v ďalších socialistických krajinách kreované napr. kolektívne advokátske kancelárie zriaďované Zbormi advokátov pôsobiacimi v sídlach žúp v Rumunskej ľudovej republike, či advokátske kolektívy v Bulharskej ľudovej republike.

Po smrti generalissima J. V. Stalina sa uvoľňovali pomery aj v sovietskej advokácii. Na VI. zasadnutí Najvyššieho sovietu ZSSR poslanec A. Kairov žiadal, aby bola povýšená autorita advokácie vrátane zdokonalenia jej organizačných foriem či zlepšenia podmienok jej činnosti. V praxi platilo, že „sovietsky advokát je aktívny spoločenský činiteľ, ktorého priame poslanie spočíva v službe socialistickej zákonosti“.⁵

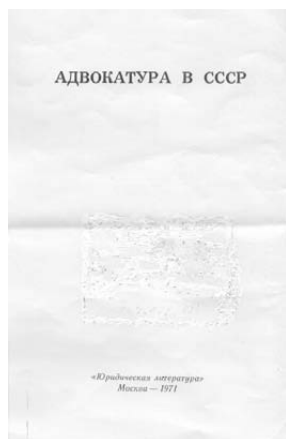
V päťdesiatych rokoch pôsobilo 8 000 advokátov RSFSR ako najväčšej zväzovej republike ZSSR v kolektívnych kolé-

giách advokátov, z toho polovica boli členmi Komunistickej strany Sovietskeho zväzu (KSSZ). Dňa 25. decembra 1958 prijal Najvyšší sovietsky zákon, ktorým sa schvaľujú zásady zákonodarstva o organizácii súdov ZSSR a zväzových autonómnych republík. V zmysle jeho článku 3 boli kolégiá advokátov charakterizované ako dobrovoľné združenia osôb zaoberajúcich sa advokáciou.⁶

Postavenie advokáta bolo v krajine Sovietov zdôrazňované najmä v pôsobnosti obhajcu v rámci trestného procesu. Podľa sovietskej teórie práva „bol obhajca pomocníkom súdu“. Profesor Čelcov charakterizuje túto úlohu tak, že „obhajca pomáha súdu pri zisťovaní všetkých okolností, ktoré sú nutné pre vynesenie zákonného a odôvodneného rozsudku.“ V rámci právnej doktríny existovala zhoda sovietskych teoretikov na tvrdení, že „povinnosti obhájce vyplývajú z obecného zájmu na zjištění objektivní pravdy a na primereném potrestaní vinníků“. Zmienovaný prof. Čelcov uvádzal, že „obhájce je povinen pomáhať soudu v nalézáni materiální pravdy i tehdy, je-li to v neprospěch obžalovaného“.⁷ Nezabúdalo sa však ani na dogmatické označovanie právnych zástupcov poplatné vtedajšej dobe: „Advokát není pouze obhájcem nebo zástupcem svých klientů, avšak také aktivním propagandistou sovětského práva.“⁸ Pomaly sa pritom prekonávali aj dogmy klasikov sovietskej teórie štátu a práva: „Sovietska veda trestného procesného práva prekonala chybné názory A. J. Vyšinského o presunutí bremena dokazovania v procesnom práve.“⁹ Práve toho Vyšinského, ktorý počas moskovských monstreprocesov navrhoval: „Střilejte ty vzteklé psy. Smrt takové bandě, která ze sovětského lidu saje krev! Pryč s tím vyřiduchem Trockým, z jehož úst kape zabijácký jed, kterým tráví velké ideje marxismu! Zničte ty bídné existence! Udělejme jednou provždy přítrž těm ubohým zrůdám z lišáků a prasat, těm smrdutým mrtvolám! Vyhladíme běsnící kapitalistické psy, kteří chtějí roztrhat na kusy květ našeho mladého sovětského národa! Nacpěme jim tu jejich zhovadilou nenávisť vůči našim vedoucím soudruhům zpátky do chřtánů!“¹⁰

Extrémom, ktorý našťastie Sovietsky zväz a tým pádom ani Československo neprijalo, bolo akceptovanie tzv. stredného právnického vzdelania pri vstupe do advokácie. V roku 1960

Obal knihy Advokácia v ZSSR z roku 1971

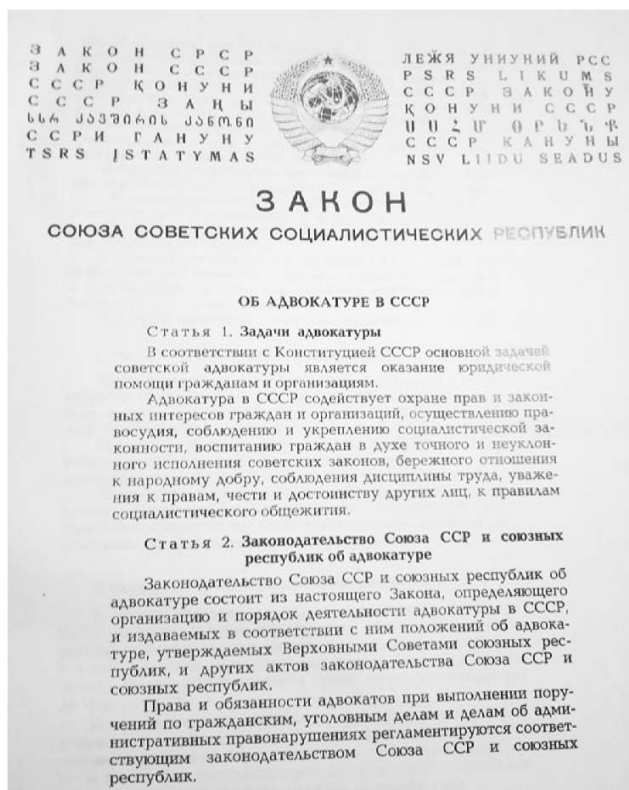
Oznámenie o prijatí novej právnej úpravy advokácie v sovietskej tlači

Vyznamenanie F. N. Plevaka udeľované ruským advokátom

Titulná strana zákona o advokácii v ZSSR

totiž v rámci diskusie sovietskych právnikov padol „návrh soudruhů, kteří se domnívají, že do advokacie mohou být přijaty osoby, které mají střední právnické vzdělání.“ Dokonca sa pojednávalo len o šesťmesačnej praxi pre budúcich advokátov, ako pozitívum však možno označiť návrh na zriadenie profesného združenia Rady advokátov RSFSR.¹¹

V šesťdesiatych rokoch prijímali nové právne úpravy advokácie všetky zväzové republiky ZSSR, takto v roku 1962 bolo v RSFSR prijaté nariadenie o advokácii RSFSR. V rámci organizácie advokácie v zväzových republikách sa väčšinou zriadili celorepublikové kolégia; oblastné kolégia bez celorepublikového charakteru boli kreované v Kazachstane, Uzbekistane, Turkmenistane a Gruzínsku. Výnimkou bol Kyrgyzstan (Kirgizsko) a Bielorusko, kde pôsobili oblastné kolégia aj kolégium Bieloruskej sovietskej socialistickej republiky.

Dohľad nad advokáciou vykonávali Právnické komisie pri Rade ministrov zväzovej republiky (napr. v Kazachstane) či samotná Rada ministrov zväzovej republiky (napr. v Bielorusku, Azerbajdžane). Vo väčšine zväzových republík nemohli orgány štátnej správy odvolávať advokátov z členstva v kolégiách. Samosprávnymi orgánmi advokátov boli plenárne schôdze, predsedníctva a revízne komisie, v Bielorusku aj zjazd advokátov uskutočňovaný každých 5 rokov a voliaci predsedníctvo kolégia republiky. Zaujímavosťou bola právna úprava v Litve, kde oficiálne advokát nemohol odmietnuť poskytnutie akejkoľvek právnej pomoci. Inak – pre vtedajšiu dobu prijímania novej právnej úpravy advokácie sovietskymi republikami bolo príznačné, že „zvlášť je treba uviesť, že *téměř všechny advokátní řády kladou důraz na poskytování právní pomoci kolchozům*“.¹²

Dňa 30. novembra 1979 bola prijatá celozväzová právna norma regulujúca postavenie sovietskej advokácie, a to zákon o advokácii v ZSSR a v nadväznosti naň prijali svoje úpravy aj jednotlivé republiky Sovietskeho zväzu. V Ruskej sovietskej federatívnej socialistickej republike 20. novembra 1980 bol prijatý zákon o schválení nariadenia o advokácii RSFSR. V zmysle tohto právneho predpisu kolégia advokátov pôsobili v jednotlivých oblastiach i krajoch a v mestách, resp. rajónoch zase advokátske kancelárie. Samozrejmy bol aj vplyv straníckych orgánov na prácu advokátov, keďže oblastné a krajské výbory Komunistickej strany Sovietskeho zväzu regulovali činnosť advokácie prostredníctvom orgánov justície. V osemdesiatych rokoch počas glasnosti a perestrojky hýbalo sovietskou advokáciou najmä definitívne založenie profesijnej organizácie advokátov. Nakoniec tak krátko pred pádom socializmu bol v Moskve kreovaný Zväz sovietskych advokátov v ZSSR za účasti 500 delegátov zo 150 kolégií pod predsedníctvom G. A. Voskresenského.¹³

Záverom možno uviesť, že právna úprava advokácie z čias Sovietskeho zväzu zostala platnou aj po jeho rozpade v roku 1991, až do prijatia federálneho zákona o advokátskej činnosti a advokácii v Ruskej federácii 26. apríla 2002. Na jeho základe v súčasnosti pôsobí v Rusku 80 000 advokátov združených vo Federálnej komore advokátov Ruskej federácie.¹⁴

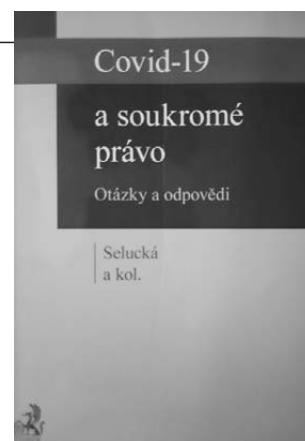
Poznámky

- 1 Lenin, V. I.: Zobraňé spisy. 41. diel., Bratislava : Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1951, s. 60
- 2 Strogovič, M.: Advokatura v SSSR, Moskva : Juridická literatúra, 1971, s. 24
- 3 Pešek, J. – Letz, R.: Štruktúry štátnej moci na Slovensku 1948 – 1989, Prešov : Vydavateľstvo M. Vaška, 2004, s. 306
- 4 Tarabrín, E.: Úprava advokacie v SSSR. Právni praxe 3/46 s. 119
- 5 Sovetskaja justícia č. 7/1957, s. 1
- 6 Boček, O.: Nové justiční zákony SSSR. In Zprávy advokacie 3/1959, Praha : Ústředí advokátních poraden, 1959, s. 59
- 7 Chaloupek, J.: Několik poznámek k článku dr. Moravce a dr. Špitálského o postavení obhájce v sovětském trestním řízení. In Zprávy advokacie 4-5/1960, Praha : Ústředí advokátních poraden, 1960, s. 170
- 8 Sovetskaja justícia č. 3/1960, s. 180
- 9 Bykov, M. P.: Rovnost práv účastníků soudního řízení. In Bulletin advokacie 2/1989, Praha : Ústředí české advokace a Ústredie slovenskej advokácie, 1989, s. 89
- 10 Werth, N. – Bartošek, K. – Panné, J. L. – Margolin, J. L. – Paczkowski, A. – Courtois, S.: The Black Book of Communism: Crimes, Terror, Repression, Cambridge : Harvard University Press, 1999, s. 750
- 11 Zinoviev, B. – Šafir, G.: Jaký má být advokátní řád. Zprávy advokacie 6/1960, Praha : Ústředí advokátních poraden, s. 235
- 12 Bok, P.: Nová zákonná úprava advokacie v některých svazových republikách SSSR. In Zprávy advokacie 3-4/1962, Praha : Ústředí advokátních poraden, 1962, s. 92
- 13 Erben, P.: Vytvorení Zväzu advokátov v ZSSR. In Bulletin advokacie 1/1989, Praha : Ústředí české advokace a Ústredie slovenskej advokácie, 1989, s. 36
- 14 <https://fparf.ru/on-bar/history/>

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Covid-19 a súkromé právo

SELUCKÁ, M. a kol.: **Covid-19 a súkromé právo**. Praha : C. H. BECK, 2020, 103 s.
ISBN 978-80-7400-808-5

Je pozoruhodné, že len pár mesiacov od začiatku celosvetovej pandémie koronavírusu SARS CoV-2 už v susednej Českej republike vyšla publikácia reagujúca na aktuálne problémy súvisiace s krízou nedezierného dosahu. Monografia pritom nasleduje po prvotine týkajúcej sa Covid-19, a to knihe Keisler, O., Lobotka, A., Kotulková, L.: *Covid-19 Přijatá opatření a náhrada ujmy*. Praha : Wolters Kluwer, 2020.

Textovo nerozšahla publikácia je po Predhovore vedúcej autorského kolektívu prof. Markéty Seluckej rozdelená do **štyroch kapitol** týkajúcich sa rôznych oblastí spoločenského života a tvorených 138 otázkami a odpoveďami na jednotlivé právne problémy. Aj keď nie je právna úprava českej proveniencie totožná s legislatívou Slovenskej republiky, zahraničná právna komparácia je inšpiráciou aj pri riešení sporných situácií na našom území.

Prvá kapitola **Nájom v kontexte pandémie Covid-19** pojednáva o súkromnoprávných aspektoch kontraktuálnych vzťahov medzi prenajímateľmi, nájomcami i podnájomníkmi, a to nielen pri prenájme bytov, ale aj nebytových priestorov. Už pri obmedzeniach v súvislosti s obmedzením nájomov resp. podnájomov totiž aj na Slovensku došlo k uplatňovaniu si právnych nárokov na jednej strane medzi zmluvnými stranami, no na strane druhej i voči orgánom, ktoré obmedzujúce opatrenia prijali, teda v našich podmienkach voči Úradu verejného zdravotníctva SR a vláde Slovenskej republiky. To je aj predmetom žalôb podaných vo veciach odškodnenia či finančných náhrad proti orgánom verejnej moci na všeobecných súdoch, ale aj ústavných sťažností na Ústavnom súde SR. Podobne ako v SR, aj v Českej republike a ďalších krajinách Európskej únie boli prijaté právne normy ako reakcia na pandémiu koronavírusu, u našich susedov ju predstavuje zákon č. 209/2020 Sb. o niektorých opatreniach na zmierňovanie dopadov epidémie koronavírusu SARS CoV-2. Takéto opatrenia prijímali krajiny sveta už počas prvej t. j. jarnej vlny pandémie od marca 2020. Pozorný čitateľ tak môže porovnať vysporiadanie sa českej legislatívy s problémami nájomcov a podnájomníkov v porovnaní s ich možnosťami na Slovensku, kde ako výhradní prijímatelia štátnej pomoci môžu do 30. 11. 2020 požiadať prenajímateľov o podanie Žiadosti o poskytnutie dotácie na nájomnom Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky. Aktuálne bola táto štátna pomoc na našom území predĺžená až do februára 2021, týka sa pri-

tom prvej vlny pandémie. Ani pandémie pritom nie je v Českej republike spôsobilým dôvodom na podanie výpovede z nájmu opierajúc sa o rozhodnutia súdov poukazujúce na „nutnosť plniť zmluvy aj za znížených podmienok“ t. j. i v čase pandémie. Autori upriamujú pozornosť v tejto súvislosti napríklad aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26 Cdo 1811/2018.

V poradí druhá a najmenej rozsiahla kapitola **Ostatné otázky súkromnoprávných vzťahov súvisiace s pandémiou Covid-19** sa týka prepravných služieb, kultúrnych akcií a kúpy tovaru. Pobne ako na Slovensku, aj v Českej republike sa zákonodarcia rozhodol pre vyriešenie problematiky leteckých zájazdov ešte pred letnou sezónou 2020 prostredníctvom poukazov (*voucherov*) pre účastníkov nerealizovaných pobytových i poznávacích dovolení. V českom právnom poriadku sú nároky voči usporiadateľom zájazdov upravené v zákone č. 185/2020 Sb.. Kniha však odkazuje aj na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá náhrad a pomoci cestujúcim v leteckej doprave v prípade odopretia nástupu na palubu, zrušenia alebo významného omeškania letu, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 z 23. októbra 2007 o právach a povinnostiach cestujúcich v železničnej doprave v prípade odopretia nástupu na palubu, zrušenia alebo významného omeškania letu, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 1177/2010 z 24. novembra 2010 o právach cestujúcich pri cestovaní po mori a na vnútrozemských vodných cestách a nar. Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 zo 16. februára 2011 o právach cestujúcich v autobusovej a autokarovej doprave. Aj pre zmiernenie dopadov pandémie v oblasti kultúry prijal (podobne ako Národná rada SR) Parlament ČR osobitnú právnu úpravu obsiahnutú v zákone č. 247/2020 Sb. Z judikatúry Ústavného súdu ČR je spomenutý v súvislosti so zákazom vydávania poukazov zákazníkom za kultúrne akcie zrušené pred prijatím právnej úpravy týkajúcej sa pandémie nález III. ÚS 611/2011 zahrňujúci k základným princípom vymedzujúcim kategóriu právneho štátu aj „princíp ochrany dôvery občanov v právo a s tým súvisiaci princíp zákazu spätnej účinnosti (retroaktivity) právnych noriem“. Pri neistote v rámci výkladu zákona sa má podľa českého ústavného súdu použiť v zmysle jeho nálezov

sp. zn. IV. ÚS 2989/2016 a I. ÚS 2063/2017 výklad, ktorý je pre spotrebiteľa najpriaznivejší.

Tretia kapitola **Pracovnoprávne vzťahy v kontexte pandémie Covid-19** je uvedená témou domácej práce (*home-office*) aplikovanej u mnohých zamestnávateľov v Českej i Slovenskej republike ako možnosti ďalšieho pokračovania v pracovnoprávných vzťahoch napriek prijatým opatreniam na odvrátenie následkov, či aspoň zmiernenie pandémie koronavírusu. Ďalej sa autori zaoberajú prekážkami v práci i skončení pracovných pomerov výpoveďami najčastejšie z dôvodu organizačných zmien prijatých zamestnávateľom v dôsledku pandemických opatrení orgánov verejnej moci. Ďalšími pertraktovanými otázkami sú aspekty karantény, dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, pracovnej doby či doby odpočinku, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovnej lekárskej služby a ochrany osobných údajov.

Posledná a textovo najrozsiahlejšia kapitola **Zájazd v kontexte pandémie Covid-19** obsahovo nadväzuje na parciálne problémy riešené už v úvodnej kapitole. Bližšie sa pritom venuje jednotlivým ustanoveniam zákona č. 185/2020 Sb. o niektorých opatreniach na zmiernenie dopadov epidémie koronavírusu označovaného ako SARS CoV-2 na odvetvie cestovného ruchu účinného od 24. apríla 2020 a triviálne nazývaného ako *lex voucher*. Autori polemizujú aj s názormi, že tento zákonný predpis, obdobný v svojich ustanoveniach aj slovenskej právnej úprave, je v rozpore s európskou smernicou 2015/2302. Poukazujú pritom na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva sp. zn. C 14/83 v právnej veci sťažovateľiek Sabine von Colson a Elisabeth Kamann, podľa ktorého v prípade súdneho sporu majú sudy povinnosť euro-

konformného výkladu, teda interpretovať národné právo tak, aby bolo v súlade s európskymi smernicami. Podľa autorov by všeobecný súd v Českej republike takto rozhodol prípadný spor v prospech spotrebiteľa, čiže by mu priznal nárok na vrátenie zaplatenej peňažnej sumy namiesto poukazu, a to aj v súlade s rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. ÚS PL. 1/2010. Predmetom kapitoly je aj rozbor dôvodovej správy a metodických pokynov k rozoberanému zákonu č. 185/2020 Sb., ďalej jeho pôsobnosti, ochrannej dobe, dokedy môže zákazník poukaz využiť (táto doba sa končí aj u nás 31. 8. 2021), náhradnému zájazdu i kategórii zvlášť zraniteľných zákazníkov. Záver kapitoly predstavujú state o cestovných agentúrach, poučeníach a právach zákazníkov, poistení aj obmedzujúcich dojednaniach.

Autorom sa dá kvitovať, že pružne reagovali na dovtedy nepoznanú legislatívu týkajúcu sa pandémie koronavírusu SARS CoV-2 i jednotlivé právne problémy vzniknuté po februári 2020 v podmienkach Českej republiky. Nemožno si nevšimnúť podobnosť, s akou reagoval český zákonodarca na Covid-19 v porovnaní s okolitými štátmi, vrátane Slovenska, kedy prijatie obdobnej právnej úpravy bolo rozhodne pre celosvetové zasiahnutie pandemiou namieste. Autori sa zhostili aj aspektov medzinárodného práva súkromného, keďže viacero načrtnutých tém súviselo s medzinárodnou dopravou, či prepravou a leteckými zájazdmi. Neostáva iba veriť, že aj slovenská právnická literatúra bude v dohľadnej dobe obohatená o obdobnú monografiu. Predkladaná publikácia pritom posluži odbornej právnej, ale aj laickej verejnosti pri riešení problémov, ktorých koniec je, zdá sa, v nedohľadne.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

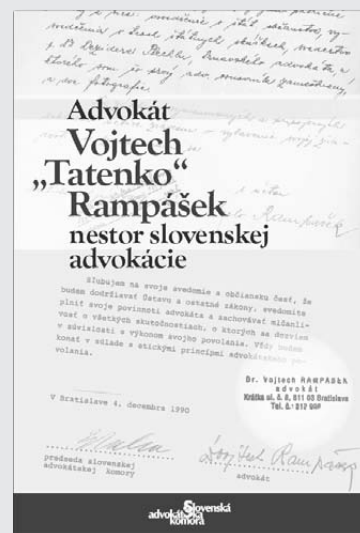
Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát JUDr. Michal Rampášek, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte: stracinova@sak.sk, ondrisova@sak.sk

Prehľad ročníka 2020

Za menom autora je uvedené číslo bulletinu, v ktorom má publikovaný článok.

AKTUÁLNE

FUCHS Alexander JUDr. (7-8)
 MAJCHRÁK Tadeáš, JUDr. (5, 12)
 MAZÁK Ján, prof. JUDr., PhD. (1-2)
 SEDLAČKO František, JUDr., PhD., LL.M.
 (1-2, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, 12)
 SISÁK Ľuboslav, Mgr. (12)
 TAKÁCSOVÁ Zuzana JUDr. (6)
 TOTH-VAŇO Peter, JUDr. (9)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

DEMČÁK Stanislav, JUDr. (11)
 DOLOBÁČ Marcel, doc. JUDr., PhD. (10)
 DULAKOVÁ JAKÚBEKOVÁ Denisa, doc. JUDr., PhD. (9)
 ERDŐSOVÁ Andrea, doc. JUDr., PhD. (10, 12)
 FABIAN Dominik Mgr. (5)
 FERENCI Ján, JUDr. (1-2)
 FUNTA Rastislav, doc. JUDr., Ph.D., LL.M. (4)
 GABRIK Peter JUDr. (7-8)
 GREGUŠ Jozef, JUDr., PhD., LL.M. (4, 5)
 HASSANOVÁ Rebecca Lilla JUDr. (7-8)
 JABLONKA Branislav JUDr., PhD. (3, 4)
 JELINKOVÁ DUDZÍKOVÁ Dana, JUDr. (3)
 JUSKOVÁ Monika, JUDr. (9)
 KOVÁČ Peter, doc. JUDr. MUDr., PhD. et. PhD. (10)
 KUNDRÁT Ivan, Mgr. (11, 12)
 LACIAK Ondrej, doc. JUDr., PhD. (7-8)
 MACH Tomáš, JUDr., LL.M. (Cantab), Ph.D. (11)
 MASLÁK Marek, JUDr., PhD. (6)
 MATEJOVÁ Jana, JUDr. (6, 10)
 MAZÁK Ján, prof. JUDr., PhD. (9)
 NESZMÉRY Ján, JUDr. (4)
 PLAVEC Mojmír JUDr. (3)
 PONIŠT Viliam, Mgr., PhD. (1-2, 3, 6, 9)
 PORUBAN Andrej, JUDr., PhD. (10)
 RAK Peter JUDr. (5, 7-8)
 RAKOVÁ Lucia JUDr. (5)
 RYBKA Róbert Mgr. (7-8)
 SEREK Dušan JUDr. (7-8)
 SRNOVÁ Eva, PhD. (10)
 SYROVÝ Ivan, JUDr., PhD. (10)
 ŠUŠOTA Ján Mgr. (1-2)
 VAĽO Michal, JUDr., CSc. (11)
 VOJČÍK Peter, prof. JUDr., CSc. (9)
 VÖRÖŠ David, JUDr. (12)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

BALÍK Stanislav, JUDr. PhD., Ph.D. (7-8)
 KEREKMAN Peter, JUDr., PhD. (3, 11)
 MANIK Rudolf, JUDr. PhD., Ph.D., MBA, MHA
 (4, 7-8, 10, 12)
 MESIARKINOVÁ Soňa, JUDr. (9)
 MITTERPACHOVÁ Jana JUDr., PhD. (5)
 PREKOP Roman Mgr. (6)

ZAÚJÍMAVOSTI

GAJDOŠOVÁ Martina, doc. JUDr. Mgr., PhD.
 (1-2, 7-8, 9, 10, 11)
 KEREKMAN Peter, JUDr., PhD. (1-2, 7-8, 9, 10, 11)
 MANIK Rudolf, JUDr., PhD., MBA, MHA (10, 12)

Obsah dvojčísła 1-2/2020

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Slobodná advokácia je podmienkou fungovania právneho štátu
JUDr. Tomáš Borec
- DISKUSIA**
- 6 Žaloba v prospech tretieho?!
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 8 Nad prvým komentárom k novému zákonu o ústavnom súde
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 10 Upozornenie k prihlasovaniu na semináre advokátskych koncipientov
- 11 Oznámenie SAK o povinných platbách advokátov
- 13 Advokát Chess Open Bratislava 2020

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 14 Urážlivý jazyk podaní v civilnom sporovom konaní
Mgr. Viliam Poništ, PhD.
- 21 Zefektívnenie súdneho systému vs. bezbrehý formalizmus
JUDr. Ján Ferenci
- 32 Uplatňovanie zásady *nemo tenetur se ipsum accusare* vo výsluchu obvineného
Mgr. Ján Šušota
- JUDIKATÚRA**
- 38 O možnosti podmieniť príspevok športovému reprezentantovi občianstvom Slovenskej republiky
- 41 Neoprávnené zaistenie elektronických údajov pri prehliadke advokátskej kancelárie
- 44 K ochrane advokátskeho tajomstva pri prehliadke priesktorov, v ktorých vykonáva advokáciu viacero advokátov
- 48 Dorubenie súdneho poplatku po postúpení veci z upomínacieho konania

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Aktuálne udalosti
- 54 Z decembrového a januárového zasadnutia P SAK
- 54 Súťaž o najlepšiu esej/úvahu
- 55 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 56 Novoročné stretnutie právnikov 2020
- 58 Čo je to totalita? A čo je to právny štát?
- 60 Advokáti bezplatne pomáhajú obyvateľom Mukačevskej ulice v Prešove
- 62 Povinnosť advokáta vrátiť neoprávnené prijatú platbu

ZAHRANIČIE

- 66 Nemecko: Advokácia v kolíske kontinentálneho práva
- 73 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
- 74 Projekt LAWYEREX: Zahraníční stážisti na Slovensku
- 76 Dojmy z návštevy Súdneho dvora EÚ v Luxemburgu
- 78 *Bulletin advokacie* prináša...
- 80 Povinnosť advokáta rokovať s advokátom protistrany

ZAUJÍMAVOSTI

- 84 Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (1. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Obsah čísla 3/2020

AKTUÁLNE

- ROZHOVOR**
- 4 Kríza právneho štátu pomáha verejnosti lepšie pochopiť úlohu komory a advokáta v spoločnosti – Mikołaj Pietrzak
- 6 Nezávislá advokácia a absolútny prístup k advokátovi sú vo verejnom záujme spoločnosti – Ranko Pelicarić
- DISKUSIA**
- 8 Znížený majetkový cenzus v spotrebiteľských sporoch
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 10 Úvaha súdu a znalecký posudok pri rozhodovaní o trovách konania
Mgr. Viliam Poništ, PhD.
- 18 Zmeny v regulácii realitného podnikania v Českej republike
JUDr. Mojmír Plavec
- 26 Nezávislosť advokáta od klienta v konaní pred Súdny dvorom EÚ
JUDr. Dana Jelinková Dudzíkovič
- 33 Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve (1. časť)
JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
- JUDIKATÚRA**
- 40 Nie každý súd je súdom oprávneným iniciovať prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom
- 43 Sloboda prejavu advokáta vo vzťahu k súdu v kontexte ochrany práv klienta
- 46 K preukazovaniu majetkovej ujmy spôsobenej nesprávnym úradným postupom (prieťahmi v katastrálnom konaní)
- 49 Zásada zachovania miestnej príslušnosti

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Aktuálne udalosti
- 54 Z februárového zasadnutia P SAK
- 55 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 56 Bezplatná právna pomoc sa v roku 2020 zmenila na právnu pomoc v karanténe
- 57 Postúpenie pohľadávky voči klientovi advokátom na tretiu osobu
- 62 Zásady posudzovania činnosti, ktorá nie je zlučiteľná s etickými princípmi výkonu advokácie, resp. praxe advokátskeho koncipienta
- 64 Memorandum o spolupráci medzi SAK a ZVJS
- 67 Cezhraničný dištančný kurz HELP o procesných zárukách v trestnom konaní úspešne odštartoval
- 68 Bratislavské právnické fórum 2020: Advokát má nezastupiteľné miesto pri ochrane právneho štátu
- ZAHRANIČIE**
- 72 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 78 Projekt LAWYEREX: Slovenskí stážisti v zahraničí
- 80 Povinnosť advokáta vyhovieť žiadosti klienta o návštevu vo väzbe za účelom posúdenia možnosti podania opravného prostriedku
- 82 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 85 Súťaž o najlepšiu esej/úvahu
- LITERATÚRA**
- 86 Literatura a film jako zrcadlo práva a právníků
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 4/2020

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Za dôležité považujem presadiť čo najskôr ústavný zákon v oblasti justície
Mgr. Mária Kolíková

DISKUSIA

- 6 Ako prekoná Najvyšší súd SR svoju vlastnú judikatúru?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 8 Postavenie blankozmenky v zmenkovom práve (2. časť)
JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
14 Poskytovanie cloud služieb a GDPR
doc. JUDr. Rastislav Funta, Ph.D., LL.M.
25 Koronavírus a jeho vplyv na pracovnoprávne vzťahy
JUDr. Jozef Greguš, PhD., LL.M.
36 Ochrana informácií z trestného konania
a následky ich únikov
JUDr. Ján Neszméry

JUDIKATÚRA

- 47 Primeranosť výšky náhrady trov konania
50 Predchádzajúca advokátska prax sudcu
a pochybnosti o jeho nezaujatosti
Použitie súkromnej profilovej fotografie
užívateľa sociálnej siete Facebook
53 Finančná pokuta uložená právnickej osobe –
jej uznanie a výkon v inom členskom štáte
56 COVID-19 a Európsky dohovor o ľudských právach

ADVOKÁCIA

SAK

- 60 Aktuálne udalosti
62 Z marcového a aprílového zasadnutia P SAK
64 Žiadosť o poskytnutie finančného príspevku
pre podnikateľa
66 Pýta(j)te sa predsedníctva
67 Právna pomoc v karanténe v roku 2020
68 Povinnosť advokáta odpovedať na písomnú žiadosť klienta
71 Súťaž o najlepšiu esej/úvahu

ZAHRANIČIE

- 72 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
74 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta
a zachovávať mlčanlivosť
77 ERA Young Lawyers Contest 2020/2021 (POZVÁNKA)
77 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum
78 Vyhlásenie o právnom štáte
80 Bulletin advokacie prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 82 Etický kodex advokáta. Komentár
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
83 Advokátske kľučky 2020

Obsah čísla 5/2020

AKTUÁLNE

- 4 Tridsať rokov slobodnej advokácie
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

ROZHOVOR

- 5 Advokácia má byť v prvom rade poslaním
JUDr. Štefan Detvai

DISKUSIA

- 9 Ako prekoná Najvyšší súd SR vlastnú judikatúru?
JUDr. Tadeáš Majchrák
10 Ešte raz k prekonávaniu vlastnej judikatúry najvyšším súdom
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
11 NEPREHLIADNITE!
IČO – identifikačné číslo advokáta

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Ústavná sťažnosť ako prostriedok ochrany
proti zbytočným prieťahom v súdnom konaní
Mgr. Dominik Fabian
19 Cochemská prax v praxi pilotných súdov v SR
(Moderná opatrovnícka justícia)
JUDr. Lucia Raková, JUDr. Peter Rak
25 Právne postavenie profesionálnych športovcov
optikou závislej práce
JUDr. Jozef Greguš, PhD., LL.M.
JUDIKATÚRA
34 Spadá vyhlásenie advokáta o nezamestnaní homosexuála
pod pôsobnosť smernice 2000/78?
37 Aplikácia zásady *ne bis in idem*
pri súbehu daňového a trestného konania:
podmienka úzkej vecnej a časovej súvislosti oboch konaní
40 Autorizácia elektronického podania zo strany osoby,
ktorá nie je orgánom verejnej moci
43 Žaloba o vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu a žaloba
na plnenie v zmysle § 42b ods. 4 Občianskeho zákonníka

ADVOKÁCIA

SAK

- 48 Vyjadrenie CCBE k systémovým rizikám pre právny štát
v čase pandémie
49 Aktuálne udalosti
51 Z aprílového a májových zasadnutí P SAK
53 Nové formy vzdelávania advokátov a koncipientov
54 Pýta(j)te sa predsedníctva
55 Poverenie odborného zamestnanca zastupovať advokáta
na pojednávaní pred súdom

ZAHRANIČIE

- 61 Poukázanie platby advokátom v mene klienta
na nesprávny účet
63 Bulletin advokacie prináša...
66 CCBE už šesť desaťročí stojí pri európskych advokátoch,
SAK bola od obnovenia svojej nezávislosti vždy pri tom

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 82 Etický kodex advokáta. Komentár
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Obsah čísla 6/2020

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Rozhodcovský súd SAK je dobrou alternatívou riešenia obchodných sporov
JUDr. Karol Šiška
- 6 Výzva advokátom

DISKUSIA

- 7 Anonymizované alebo pseudonymizované údaje pri monitorovaní osôb z pohľadu GDPR
JUDr. Zuzana Takáčsová
- 11 Problematická pôsobnosť veľkého senátu Najvyššieho súdu SR
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 14 Podanie blanketného odvolania a rozhodovanie o ňom
Mgr. Viliam Poništ, PhD.
- 21 Pozemkové úpravy a určovací žaloba
JUDr. Marek Maslák, PhD.
- 29 Zmysel ďalšej existencie zjednocujúcich stanovísk a všeobecne k nástrojom zjednocovania judikatúry
JUDr. Jana Matejová

JUDIKATÚRA

- 37 Oprávnený záujem verejnosti nemožno zredukovať na hlad spoločnosti po informáciách
- 42 Slobodný výber právneho zástupcu v rámci mediálneho konania
- 44 Dovolací dôvod a jeho vplyv na postavenie obvineného
- 47 Skončenie pracovného pomeru právnymi úkonmi urobenými súčasne alebo postupne

ADVOKÁCIA

SAK

- 50 Aktuálne udalosti
- 51 Advokátske skúšky – čo sa deje za oponou
- 52 Späťvzatie žaloby advokátom bez súhlasu a vedomia klienta
- 57 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 58 Sedem dobrých dôvodov pre voľbu Rozhodcovského súdu SAK
- 59 Zo správy o činnosti Rozhodcovského súdu SAK

ZAHRANIČIE

- 60 Konflikt záujmov advokáta ako veriteľa a klienta ako dlžníka v insolvenčnom konaní
- 62 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 64 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 66 Medzinárodná obchodná arbitráž od „A“ po „Z“
Vybrané procedurálne aspekty
Mgr. Roman Prekop
- 67 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum (*Pozvánka*)

Obsah čísla 7-8/2020

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Slovenská advokátska komora dokáže efektívne vykonávať disciplinárnu pôsobnosť
JUDr. Zuzana Čížová

DISKUSIA

- 8 Urážlivý jazyk podaní v súdnom konaní aj z iného pohľadu
JUDr. Alexander Fuchs
- 10 O krok bližšie k judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Vyporiadanie pozemkov neznámych vlastníkov
JUDr. Peter Gabrik
- 21 Zodpovednosť medzinárodných organizácií s ohľadom na Návrh článkov Komisie pre medzinárodné právo
JUDr. Rebecca Lilla Hassanová
- 27 Účinky dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov k nehnuteľnostiam
JUDr. Dušan Serek
- 33 Kompetenčný konflikt obecného zastupiteľstva a starostu obce pri nakladaní s majetkom obce
Mgr. Róbert Rybka, JUDr. Peter Rak
- 42 *Nemo tenetur se ipsum accusare* z európskeho pohľadu doc.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDIKATÚRA

- 47 Formalistický výklad práva a prístup k súdnej ochrane
- 50 Uznesenie o prijatí uznesenia o vine a prezumpcia nevinny spoluobvinenej osoby
- 52 Povaha lehoty pre zaplatenie súdneho poplatku

ADVOKÁCIA

SAK

- 54 Aktuálne udalosti
- 56 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 57 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 58 Aký vplyv mala koronakríza na advokáciu?
Výsledky prieskumu medzi advokátmi
- 60 Povinnosť advokáta poukázať klientovi peňažné prostriedky prijaté na stanovený účel
- 62 Advokátov trestáme niekedy až príliš prísne, hovoria súdy

ZAHRANIČIE

- 64 Povinnosť advokáta riadne a včas informovať klienta – povinnosť mlčanlivosti
- 66 Bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi je možné aj zvyšovaním odborného vzdelania
- 68 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 70 Ako som zachránil dedičstvo Kennedyovcom
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, PhD.
- 72 Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (2. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Obsah čísla 9/2020

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Chcem sa zasadiť za posilnenie stability
a predvídateľnosti právneho poriadku
JUDr. Milan Vetrák, PhD.
- 7 Verejné napomenutie
7 Verejné napomenutie
- 8 **SÚŤAŽ O NAJLEPŠIU ESEJ**
Pomýlil sa Coelho?
JUDr. Peter Toth-Vaňo
- 10 **DISKUSIA**
Späť k včasnému vyčísľovaniu trov súdneho konania
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 12 Uplatňovanie nárokov zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc., JUDr. Monika Jusková
- 24 Plynutie lehoty na návrh na vylúčenie znalca
a rozpaky nad jedným uznesením Ústavného súdu SR
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 29 Odpustenie zmeškania lehoty vs. predĺženie lehoty
Mgr. Viliam Poništ, PhD.
- 37 Problematika „spoločných dvorov“ v SR
a možnosti jej riešenia
doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD.

JUDIKATÚRA

- 47 Aká povinnosť plynie štátu zo smernice
o odškodňovaní obetí trestných činov?
- 50 Ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva
- 52 Vylúčenie verejnosti zo súdneho konania
ako prostriedok ochrany obetí trestných činov

ADVOKÁCIA

SAK

- 56 Aktuálne udalosti
- 58 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 59 Manažment stresu a budovanie mentálnej odolnosti
v advokátskej praxi: schopnosť, ktorá sa dá naučiť
- 62 Povinnosť advokáta prejednať s klientom spôsob obhajoby
návrhovou klientu vo väzbe
- 64 Komora má svoju históriu a svoju budúcnosť
- 64 Pýta(j)te sa predsedníctva

ZAHRANIČIE

- 66 Prevzatie korešpondencie klienta vo väzbe advokátom
a jej odovzdanie adresátovi
- 68 Pripomíname si 30. výročie prijatia dokumentu OSN
o úlohe advokáta
- 70 *Bulletin advokacie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 72 Role veľkých senátů v rozhodovaní vrcholných súdů ČR
JUDr. Soňa Mesiarkinová
- 72 Vily advokátov na Slovensku
na prelome 19. a 20. storočia (3. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Obsah čísla 10/2020

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Ako ovplyvnil COVID-19 fungovanie
Slovenskej advokátskej komory
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
- 8 **DISKUSIA**
Odozva judikatúry na elektronizáciu výkonu advokácie
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 10 Právo na informácie o zdravotnom stave
vo vybraných otázkach aplikačnej praxe
doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et PhD.
doc. JUDr. Andrea Erdősová, PhD.
- 19 Zákaz konkurenčnej činnosti v pracovnom práve
doc. JUDr. Marcel Dolobáč, PhD.
- 26 (Ne)Povinná aktivácia veľkého senátu správneho kolégia
Najvyššieho súdu SR?
JUDr. Jana Matejová
- 34 Záložná zmluva a kaučná zmluva v pracovnom práve
JUDr. Andrej Poruban, PhD.
- 39 Zmier ako nástroj restoratívnej politiky v trestnom práve
JUDr. Ivan Syrový, PhD., PhDr. Eva Srnová

JUDIKATÚRA

- 50 Sú dátové balíky s tzv. nulovými tarífami
v rozpore so sieťovou neutralitou?
- 53 Objektívne pochybnosti o nestrannosti sudcu z dôvodu
rodinného prepojenia s advokátskou kanceláriou
- 55 Identifikácia strany sporu v podanej žalobe

ADVOKÁCIA

SAK

- 58 Aktuálne udalosti
- 60 Regionálna spolupráca komôr má dobré základy –
pokračuje aj v čase pandémie
- 62 Golf spojil právnické povolania
- 63 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 64 Zo septembrového zasadnutia predsedníctva SAK
- 66 Manažment stresu a budovanie mentálnej odolnosti
v advokátskej praxi: schopnosť, ktorá sa dá naučiť (2. časť)
- 68 Existencia konfliktu záujmov medzi bývalým klientom
advokáta a novým záujemcom o právne služby

ZAHRANIČIE

- 70 Spolupráca advokáta s osobami, ktoré nie sú oprávnené
na poskytovanie právnych služieb
Bulletin advokacie prináša...
- 72 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 74 Dobrovoľnícka skúsenosť v utečeneckom tábore Moria

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 78 Výkon advokátní praxe
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 81 Vily advokátov na Slovensku
na prelome 19. a 20. storočia (4. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Obsah čísla 11/2020

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Som presvedčená, že reformy v justícii
treba uskutočniť bez meškania
Mgr. Mária Kolíková
- 8 **DISKUSIA**
Obnovenie materiálneho prístupu
pri doručovaní procesných podaní?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 8 Zakrytá teleologická medzera v právnej úprave dohôd
o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru
Mgr. Ivan Kunderát
- 17 Uzavretie zmluvy a podmienkové zastavenie
trestného stíhania z pohľadu prezumpcie nevinu
JUDr. Michal Vaľo, CSc.
- 26 Právne postavenie umelej inteligencie
JUDr. Stanislav Demčák
- 33 Rizika sjednávania rozhodčích doložiek a český právni rád
JUDr. Tomáš Mach, LL.M. (Cantab), Ph.D.

JUDIKATÚRA

- 41 Členské štáty a ochrana finančných záujmov Únie:
musí mať štát možnosť uplatniť si náhradu škody
už v trestnom konaní?
- 44 K možnosti analogickej aplikácie prostriedkov
ochrany podľa tlačového zákona
v prípadoch internetového spravodajstva
- 46 Vyšetrovanie domáceho násillia a kyberšikana

ADVOKÁCIA

SAK

- 50 Aktuálne udalosti
- 51 Z októbrových zasadnutí predsedníctva SAK
- 53 Slovenská advokátska komora bude mať nového predsedu
- 54 Index právnej istoty 2020
- 55 Na „pandémiu“ domáceho násillia komora
reaguje projektom právnej pomoci
- 56 Ako zvládnuť moment, kedy sme v strese
- 58 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 59 Konanie o ochrannnej známke
- 61 Povinnosť advokáta odmietnuť
poskytnutie právnych služieb

ZAHRANIČIE

- 63 Vyúčtovanie právnych služieb – použitie prostriedkov
klienta v rozpore so stanoveným účelom
- 65 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 67 Vily advokátov na Slovensku
na prelome 19. a 20. storočia (5. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

LITERATÚRA

- 70 Základy trestnej zodpovednosti v procese unifikácie
trestného práva medzivojnovej Československej republiky
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Obsah čísla 12/2020

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Odňatie disciplinárnej právomoci komore
by bol bezprecedentný zásah
do slobodného a nezávislého výkonu advokácie
Peter Štrpka
- 8 **DISKUSIA**
- 8 Problematická pôsobnosť veľkého senátu
Najvyššieho súdu SR
JUDr. Tadeáš Majchrák
- 12 Medzinárodná právomoc v sporoch o vecných právach
k huteľným veciam podľa nariadenia *Brusel Ia*
Mgr. Ľuboslav Sisák
- 16 Posun aplikačnej praxe pri riešení „úrokov po splatnosti
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
- 17 Advokáti proti násilliu

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 18 Zmenkové spory podľa Civilného sporového poriadku
JUDr. David Vöröš
- 25 Stále živý fenomén: Vyber si svoj súd
JUDr. Marek Kunderát, LL.M.
- 31 Právne otázky súvisiace s pôrodom dieťaťa
v čase pandémie COVID-19
doc. JUDr. Andrea Erdősová, PhD.

JUDIKATÚRA

- 39 Zodpovednosť štátu za nemajetkovú ujmu spôsobenú
vyhláseniami verejných činiteľov v médiách
- 41 Môže byť predloženie fotografie ako dôkazu
v súdnom konaní verejným šírením fotografie?

ADVOKÁCIA

SAK

- 44 Aktuálne udalosti
- 45 Z novembrových zasadnutí predsedníctva SAK
- 47 Advokáti ovládli futbalový turnaj právnických povolani
- 47 Vianočný „korona“ tenisový turnaj
slovenskej a českej advokácie 2020
- 48 Životný štýl s menším stresom a väčšou produktivitou
- 50 Účasť advokáta na činnosti spoločnosti poskytujúcej
právne služby bez zákonného oprávnenia
- 51 Pýta(j)te sa predsedníctva

ZAHRANIČIE

- 52 Nepravdivé vyhlásenie advokáta v zmluve o úschove
55 *Bulletin advokácie* prináša...
58 Z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

ZAUJÍMAVOSTI

- 60 Sovietska advokácia – náš vzor
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

LITERATÚRA

- 64 Covid-19 a soukromé právo
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 66 Prehľad ročníka 2020

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 15. júna 2020

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – **zadarmo**

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na ondrisova@sak.sk

alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

